

EXPOSITIONIS
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM,

^{AB}
ALEXANDRO VII.
INNOCENTIO XI.

^{ET}
ALEXANDRO VIII.

PARS ALTERA

CUI ACCEDIT EXPLANATIO
NEGOTII SALUTIS OMNIBUS ARDUI

^{EX}
S. SCRIPTURÆ ET SS. PATRUM
SENTENTIIS CUILIBET FIDELIUM
STATUI CONCINNATA.

Almæ Congregationi

Academicæ Majori

Sub titulo

B. V. MARIÆ

AB ANGELO SALUTATÆ

Pro Xenio oblata Molshemii

Anno 1744.

EXPOSITIONIS
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM,

^{AB}
ALEXANDRO VII.
INNOCENTIO XI.

^{ET}
ALEXANDRO VIII.

PARS ALTERA

CUI ACCEDIT EXPLANATIO
NEGOTII SALUTIS OMNIBUS ARDUI
^{EX}
S. SCRIPTURÆ ET SS. PATRUM
SENTENTIIS CUILIBET FIDELIUM
STATUI CONCINNATA.

Almæ Congregationi

Academicæ Majori

Sub titulo

B. V. MARIAE

AB ANGELO SALUTATÆ

Pro Xenio oblata Molshemii

Anno 1744.

EXPOSITIONIS
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM,

^{AB}
ALEXANDRO VII.
INNOCENTIO XI.

^{ET}
ALEXANDRO VIII.

PARS ALTERA

CUI ACCEDIT EXPLANATIO
NEGOTII SALUTIS OMNIBUS ARDUI
^{EX}
S. SCRIPTURÆ ET SS. PATRUM
SENTENTIIS CUILIBET FIDELIUM
STATUI CONCINNATA.

Almæ Congregationi

Academicæ Majori

Sub titulo

B. V. MARIAE

AB ANGELO SALUTATÆ

Pro Xenio oblata Molshemii

Anno 1744.

EXPOSITIONIS
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM,

^{AB}
ALEXANDRO VII.
INNOCENTIO XI.

^{ET}
ALEXANDRO VIII.

PARS ALTERA

CUI ACCEDIT EXPLANATIO
NEGOTII SALUTIS OMNIBUS ARDUI

^{EX}
S. SCRIPTURÆ ET SS. PATRUM
SENTENTIIS CUILIBET FIDELIUM
STATUI CONCINNATA.

Almæ Congregationi

Academicæ Majori

Sub titulo

B. V. MARIÆ

AB ANGELO SALUTATÆ

Pro Xenio oblata Molshemii

Anno 1744.

PRÆNOBILI
CLARISSIMO ET CONSULTISSIMO
DOMINO
D. FRANCISCO
JOSEPHO
WEIDMANN,
I. U. L. SUPREMÆ ALSATIÆ
CURIÆ ADVOCATO, NEC NON
REVERENDISSIMI & ILLUSTRISSIMI
CAPITULI CATHEDRALIS ECCLESIAE
ARGENTINENSIS RECEPTORI
GENERALI.

Almæ Congregationis Acade-
micæ Majoris Molshemianæ
Sub titulo

B. MARIAE VIRGINIS
AB ANGELO SALUTATÆ
p. t.

PRÆFECTO.

Reliquisque Dominis
DD. SODALIBUS
CONFOEDERATIS
IN MAGISTRATU
CONSTITUTIS

dicat;
dedicat
Et consecrat

Congregatio Major
Molshemiana.

EXPOSITARUM
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM

PARS ALTERA.

Continens titulos de Ignoran-
tiâ, Imagine, Indulgentiâ,
Infideli, Iudice, Juramento,
Laude, Legato, Lege, Libris pro-
hibitis, Missæ auditione, Missæ sti-
pendio, Mohatra, Morte Christi,
Oblatione, Occasione proximâ,
Opinione probabili, Ordine, Oscu-
lo, Peccato, Pœnitentiâ, Regula-
rium privilegiis, Restitutione, Si-
monia, Simulatione,
Ufurâ.

ACCESSIT

Explanatio Negotii Salutis omni-
bus ardui.

IGNO.

IGNORANTIA.

UÆRITUR I. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè contra Novatores cum Janfenio docentes, peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expresse damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo decreto*. Ratio est, quia ignorantia invincibilis juris positivi in omnium sententia excusat à peccato formali: ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturæ. Antecedens est certum, consequentia probatur ex D. Thoma, qui universim de quacunque ignorantia invincibili loquens p. I m^a 2^{dæ} qu. 76. art. 3. Sic habet: Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quod excuset à peccato, eo quod voluntarium est de ratione peccati, & D. August.

A

gust. lib. de naturâ & gratia C. 6. 67. ait : Non tibi reputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere, quod ignoras. Quod etiam probatur ratione, quia aliàs sequeretur, quod qui invincibiliter putat hîc & nunc sibi mentiendũ ad salvandam vitam innocentis, necessario peccaret, tam mentiendo, quàm non mentiendo : mentiendo quidem, quia mendacium jure naturæ est illicitum : non mentiendo verò, quia operaretur contra conscientiam dictantem sibi mentiendum esse. Præterea sequeretur, quod omnes DD. qui ex ignorantia invincibili aliquid contra jus naturæ docuerunt, peccassent formaliter. Similiter peccarent, qui invincibiliter contra jus naturæ aliquid imperant, resolvunt, suadent, agunt &c. quod esset viam salutis reddere imperviam.

Quæritur 2. An ignorantia invincibilis concomitans excuset à peccato formali, seu à malitia objecti sic invincibiliter ignorati. v. gr. Si quis jaciat sagittam, & occidat hominem, quem invincibiliter putat esse feram, eo tamen animo,

mo, ut si sciret ibi esse hostem, etiam jaceret sagittam?

Resp. Quod si solùm detur ea habitualis animi dispositio, ut id vellet, si adverteret, non tamen detur illa actualis voluntas peccaminosa, tunc nullum peccatum committitur: si verò detur illa actualis voluntas conditionata occidendi hostem, si fortè adesset, procul dubio hic actus erit peccaminosus: verùm si cum hoc actu interno peccaminoso jungatur hostis occisio, irregularitas non incurritur, nec excommunication, si hostis sit clericus, nec onus restitutionis. Ratio est quia actus ille externus non causatur à voluntate illa conditionata peccaminosa, sed à voluntate absoluta occidendi feram, unde ille actus externus non contrahit malitiam ab eo interno, à quo imperatur; cum autem ad incurrendam irregularitatem, excommunicationem, ac onus restitutionis requiratur actus externus graviter peccaminosus, atque adeò ortus ab interno graviter culpabili, idcirco in hoc casu istæ poenæ non incurruntur.

gust. lib. de naturâ & gratia C. 6. 67

Non tibi reputatur ad culpam, quod ignoras, sed quod negligis quærere, quod non ignoras. Quod etiam probatur ratio quia aliàs sequeretur, quod qui invincibiliter putat hîc & nunc sibi mentiri ad salvandam vitam innocentis, nec rîo peccaret, tam mentiendo, quàm non mentiendo: mentiendo quidem, mendacium jure naturæ est illicitum non mentiendo verò, quia operatur contra conscientiam dictantem mentiendum esse. Præterea sequeretur quod omnes DD. qui ex ignorantia invincibili aliquid contra jus naturæ cœperunt, peccassent formaliter. Si formaliter peccarent, qui invincibiliter contra jus naturæ aliquid imperant, resolverent, suadent, agunt &c. quod esset via salutis reddere imperviam.

Quæritur 2. An ignorantia invincibilis concomitans excuset à peccato formaliter mali, seu à malitia objecti sic invincibiliter ignorati. v. gr. Si quis jaciatur tam, & occidat hominem, quem invincibiliter putat esse feram, eo tamen

mo, infirmum
ceret fugitum
Relig. Quod
tuas
veritas
voluntas
peccatum
illa
denotat
dubio
rum
fo
ritas
cario
fitionem
terminum
dionem
abolutum
extremum
interum
ad
communionem
dis
perammon
temperam
cari

ex hoc præcisè,
reus, non sequi-
ginem depingi,
citandam fidem,

i. Posse etiam in
spiritum Sanctum
adumbrari, nam
apparuit sub Co-
Ecce aperti sunt
Dei descendentem si-
entem super se, &
ab Ecclesia ap-

imiliter Trinitatis
in Ecclesia re-
emplis collocari,
Trinitas, ut no-
Trinitate Cap. II.
dedit conspicien-
8. *quando tres vidit,*
im autem jam usus
in Ecclesiis, etiam
Patris sedentis, &
pecie Columbæ, nec
tis sub figura fenis,
Chri-

EXPOSITARUM
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM

PARS ALTERA.

Continens titulos de Ignoran-
tiâ, Imagine, Indulgentiâ,
Infideli, Iudice, Juramento,
Laude, Legato, Lege, Libris pro-
hibitis, Missæ auditione, Missæ sti-
pendio, Mohatra, Morte Christi,
Oblatione, Occasione proximâ,
Opinione probabili, Ordine, Oscu-
lo, Peccato, Pœnitentiâ, Regula-
rium privilegiis, Restitutione, Si-
monia, Simulatione,
Ufurâ.

ACCESSIT

Explanatio Negotii Salutis omni-
bus ardui.

IGNO.

IGNORANTIA.

UÆRITUR I. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè contra Novatores cum Jansenio docentes, peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expresse damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo decreto*. Ratio est, quia ignorantia invincibilis juris positivi in omnium sententia excusat à peccato formali: ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturæ. Antecedens est certum, consequentia probatur ex *D. Thoma*, qui universim de quacunque ignorantia invincibili loquens p. *Ima 2da qu. 76. art. 3.* Sic habet: *Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quod excuset à peccato, eo quod voluntarium est de ratione peccati.* & *D. August.*

A

EXPOSITARUM
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM

PARS ALTERA.

Continens titulos de Ignorantiâ, Imagine, Indulgentiâ, Infideli, Iudice, Juramento, Laude, Legato, Lege, Libris prohibitis, Missæ auditione, Missæ stipendio, Mohatra, Morte Christi, Oblatione, Occasione proximâ, Opinione probabili, Ordine, Osculo, Peccato, Pœnitentiâ, Regularium privilegiis, Restitutione, Simoniâ, Simulatione, Ufurâ.

ACCESSIT

Explanatio Negotii Salutis omnibus ardui.

IGNO.

IGNORANTIA.

UÆRITUR I. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè contra Novatores cum Janzenio docentes, peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expresse damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo decreto*. Ratio est, quia ignorantia invincibilis juris positivi in omnium sententia excusat à peccato formali: ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturæ. Antecedens est certum, consequentia probatur ex *D. Thoma*, qui universim de quacunque ignorantia invincibili loquens *p. I m^a 2^a de qu. 76. art. 3.* Sic habet: *Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quod excuset à peccato, eo quod voluntarium est de ratione peccati, & D. August.*

A

EXPOSITARUM
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM

UT PARS ALTERA.

Continens titulos de Ignoran-
tiâ, Imagine, Indulgentiâ,
Infideli, Judice, Juramento,
Laude, Legato, Lege, Libris pro-
hibitis, Missæ auditione, Missæ sti-
pendio, Mohatra, Morte Christi,
Oblatione, Occasione proximâ,
Opinione probabili, Ordine, Oscu-
lo, Peccato, Pœnitentiâ, Regula-
rium privilegiis, Restitutione, Si-
monia, Simulatione,
Ufurâ.

ACCESSIT

Explanatio Negotii Salutis omni-
bus ardui.

IGNO.

IGNORANTIA.

QUÆRITUR I. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè contra Novatores cum Jansenio docentes, peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expresse damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo decreto*. Ratio est, quia ignorantia invincibilis juris positivi in omnium sententia excusat à peccato formali: ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturæ. Antecedens est certum, consequentia probatur ex *D. Thoma*, qui universim de quacunque ignorantia invincibili loquens *p. I m^a 2^dæ qu. 76. art. 3.* Sic habet: *Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quod excuset à peccato, eo quod voluntarium est de ratione peccati.* & *D. August.*

A

EXPOSITARUM
PROPOSITIONUM
DAMNATARUM

UT PARS ALTERA.

Continens titulos de Ignoran-
tiâ, Imagine, Indulgentiâ,
Infideli, Iudice, Juramento,
Laude, Legato, Lege, Libris pro-
hibitis, Missæ auditione, Missæ sti-
pendio, Mohatra, Morte Christi,
Oblatione, Occasione proximâ,
Opinione probabili, Ordine, Oscu-
lo, Peccato, Pœnitentiâ, Regula-
rium privilegiis, Restitutione, Si-
moniâ, Simulatione,
Ufurâ.

ACCESSIT

Explanatio Negotii Salutis omni-
bus ardui.

IGNO.

IGNORANTIA.

QUÆRITUR I. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè contra Novatores cum Jansenio docentes, peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expressè damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo decreto*. Ratio est, quia ignorantia invincibilis juris positivi in omnium sententia excusat à peccato formali: ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturæ. Antecedens est certum, consequentia probatur ex D. Thoma, qui universim de quacunque ignorantia invincibili loquens p. I m^a 2^{dæ} qu. 76. art. 3. Sic habet: *Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quod excuset à peccato, eo quod voluntarium est de ratione peccati.* & D. August.

A

gust. lib. de naturâ & gratia C. 6. 67. ait : Non tibi reputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere, quod ignoras. Quod etiam probatur ratione, quia aliàs sequeretur, quod qui invincibiliter putat hîc & nunc sibi mentiendũ ad salvandam vitam innocentis, necessario peccaret, tam mentiendo, quàm non mentiendo : mentiendo quidem, quia mendacium jure naturæ est illicitum : non mentiendo verò, quia operaretur contra conscientiam dictantem sibi mentiendum esse. Præterea sequeretur, quod omnes DD. qui ex ignorantia invincibili aliquid contra jus naturæ docuerunt, peccassent formaliter. Similiter peccarent, qui invincibiliter contra jus naturæ aliquid imperant, resolvunt, suadent, agunt &c. quod esset viam salutis reddere imperviam.

Quæritur 2. An ignorantia invincibilis concomitans excuset à peccato formali, seu à malitia objecti sic invincibiliter ignorati. v. gr. Si quis jaciat sagittam, & occidat hominem, quem invincibiliter putat esse feram, eo tamen animo,

mo, ut si sciret ibi esse hostem, etiam jaceret sagittam?

Resp. Quod si solùm detur ea habitualis animi dispositio, ut id vellet, si adverteret, non tamen detur illa actualis voluntas peccaminosa, tunc nullum peccatum committitur: si verò detur illa actualis voluntas conditionata occidendi hostem, si fortè adesset, procul dubio hic actus erit peccaminosus: verùm si cum hoc actu interno peccaminoso jungatur hostis occisio, irregularitas non incurritur, nec excommunication, si hostis sit clericus, nec onus restitutionis. Ratio est quia actus ille externus non causatur à voluntate illa conditionata peccaminosa, sed à voluntate absoluta occidendi feram, unde ille actus externus non contrahit malitiam ab eo interno, à quo imperatur; cum autem ad incurrendam irregularitatem, excommunicationem, ac onus restitutionis requiratur actus externus graviter peccaminosus, atque adeò ortus ab interno graviter culpabili, idcirco in hoc casu istæ poenæ non incurruntur.

IMAGO.

QUæritur. An nefas sit Christiano collocare in templo simulacrum Dei Patris sedentis?

Resp. Propositio affirmativa revocans errorem, & hæresim Iconomachorum, est sacrarum Imaginum inimica, idcirco tanquam hæretica damnatur ab Alexandro VIII. cum propos. 25. ratio est, quia Deus frequenter sub figura corporea apparuit, sic *Genes. 3. visus est deambulans ad auram*, & *Exod. 33. loquens cum Moyse*; similiter Pater æternus in figura senis sedentis apparuit, *Dan. 7. ubi dicitur; aspiciebam, donec Throni positi sunt, & antiquus dierum sedit*: ergo simulacrum Dei Patris sedentis exprimens hanc Dei apparitionem non est indignum Deo, atque adeo potest in templo Christiano collocari ad Deum in illa figura colendum, qua ejus æternitas, Majestas, & immutabilitas adumbrantur: Neque obstat, quod Deus utpotè incorporeus simulacro corporeo non exprimat ad vivum, nam constat, ex Dei imperio *Exod. 25. Angelos sculpta similitudine*

expressos fuisse, ergo ex hoc præcisè, quod Deus sit incorporeus, non sequitur, non posse Dei imaginem depingi, quæ solum serviat ad excitandam fidem, & devotionem.

Ex quibus colligitur 1. Posse etiam in Christiano templo Spiritum Sanctum sub columbæ specie adumbrari, nam *Matth. 3. Spiritus Sanctus apparuit sub Columbæ specie*; dicitur enim: *Ecce aperti sunt ei Cæli, & vidi spiritum Dei descendentem sicut Columbam, & venientem super se, & huiusmodi imago est ab Ecclesia approbata.*

Colligitur 2. Posse similiter Trinitatis imaginem juxta morem in Ecclesia receptum etiam in templis collocari, quandoquidem etiam Trinitas, ut notat *D. August. lib. 2. de Trinitate Cap. 11.* sub specie visibili se dedit conspiciendam Abramo *Genes. 18. quando tres vidit, & unum adoravit*; Cum autem jam usus invaluerit, & ubique in Ecclesiis, etiam Romæ, imago Dei Patris sedentis, & Spiritus Sancti sub specie Columbæ, nec non imago Trinitatis sub figura senis, Chri-

Christi Domini, & Columbæ exprima-
tur, non nisi temerè damnantur; multæ
enim indè utilitates proveniunt, & de-
bitus Cultus Deo, & Trinitati in iis exhi-
betur per adorationem relativam, qua
ille Honor & Cultus non sistunt in ima-
ginibus, sed referuntur ad exemplaria,
quæ repræsentant.

Colligitur 3. Imagines, ac simulacra
eodem cultu adorari, ac prototypum, &
cum prototypo simul coadorari, ita ut
adoratio absolute, & ratione sui feratur
ad prototypum, & solum respectivè ad
imaginem; propterea imago Sanctorum
adoratur adoratione Dulciæ propria fer-
vorem Dei; imago B. M. V. adoratione
Hyperdulciæ, quia Sanctissima Virgo
servis Dei longissime præstat; imago
Christi adoratione latriæ debita Divini-
tati, cum in Christo idem sit utriusque
naturæ divinæ, & humanæ suppositum,
ad quod indivisibiliter dirigitur adora-
tio; Crux etiam adoratione latriæ ado-
ratur, quia Crucifixum exprimit, tan-
quam signum divini sui erga homines
amoris, ac triumphi de peccato, ac mor-
te reportati.

Colligitur ultimò , quòd dictum est, de imaginibus, & simulacris, dicendum pariter esse de sacris Reliquiis, quæ pariter venerandæ sunt cultu consono Personæ, quam repræsentant, ut constat, *ex Trident. Sess. 23. Cap. 3.*

INDULGENTIA.

QUæritur 1. An indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sint revalidatæ?

Resp. Opinionem affirmativam esse expressè ab Alexandro VII. damnatam cum propos. 37. & ab Innocentio XI. in decreto de apocryphis indulgentiis declarante indulgentias concessas *ante Breve Pauli V. incip. Romanus Pontifex &c. editum die 23. Maji 1606.* personis Regularibus quarumcunque Religionum, & ordinum, etiam Mendicantium, nisi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius esse roboris, & momenti; hinc constat, per generalem confirmationem privilegiorum, indultorum, & gratiarum sine speciali mentione & expressione in-

dul-

dulgentiarum, non innovari, nec confirmari indulgentias revocatas, ratio est quia juxta Reg. 81. *Jur. in 6. in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.*

Notandum tamen, in revocatione indulgentiarum facta à Paulo V. non esse revocatas pro Regularibus s. indulgentias olim concessas omnibus Christifidelibus, qualis est v. gr. indulgentia plenaria ab Adriano VI. concessa recitantibus, *Angelus Domini*, ad pulsum campanæ post solis occasum, cum non debeant Regulares in hoc esse deterioris conditionis, quàm alii.

Neque 2. Indulgentias concessas Confraternitatibus Rosarii, Carmelitarum, Cordigerorum, Centuratorum, & similia.

Neque 3. Indulgentias Regularibus concessas pro Animabus Purgatorii, prout Pontifex declaravit, sicut etiam anno Jubilæi non suspenduntur indulgentiæ pro Defunctis.

Neque 4. Indulgentiam à Clemente VII. concessam parentibus Regularium

in

in Purgatorio existentibus, si pro illis Regularis celebret, cum hæc non sit concessa Regularibus, sed eorum parentibus.

Neque 5. Indulgentias concessas olim pro sæcularibus Ecclesias Regularium visitantibus, eas enim lucrari etiam possunt Regulares, utpotè omnibus Christi fidelibus, non solis Regularibus concessas; præsertim quia indulgentiæ istæ locales potius sunt quàm personales, indulgentiæ autem locales, etiamsi pro solis Regularibus concessæ, non censentur revocatæ *ex declaratione S. Congreg. Anno 1615. apud Lantuscam in Theatro Regularium*, idcirco non censetur revocata indulgentia illa, seu indulgentiarum cumulus, quem concessit Leo X. Fratribus S. Francisci, videlicet, quod si in propriis Ecclesiis recitent sex Pater, Ave, & Gloria Patri lucrentur omnes indulgentias concessas Ecclesiis Romanis, Hierusalem, Compostellæ, & Portiunculæ, quia hujusmodi indulgentiæ non sunt personales, sed locales.

Quæritur 2. Quot, & quænam sint

indulgentiæ de novo concessæ Regula-
ribus à Paulo V. quando antiquas in di-
cto decreto revocavit?

Resp. Esse sequentes, videlicet: indul-
gentiam plenariam pro die ingressus in
Religionem, nec non pro die, quo emit-
titur professio Religiosa, in articulo
mortis, invocato Jesu nomine ore, vel
corde, in festo principali proprii Ordi-
nis, eo die, quo quis primam Missam
celebrat, quam indulgentiam etiam alii
Religiosi lucrantur, si eidem Missæ in-
terfint, aut eo die celebrent vel commu-
nicent, iis etiam, qui per decem dies ex-
ercitiis spiritualibus vacant; visitantibus
verò propriam Ecclesiam concessit in-
dulgencias Ecclesiarum Urbis, & statio-
num, aliasque hujusmodi.

INFIDELIS.

QUæritur I. An ab infidelitate excu-
setur Infidelis non credens, ductus
opinione minus probabili?

Resp. Opinio affirmans est falsa, & ex-
pressè damnata ab Innoc. XI. cum prop.
4. ratio est, quia nunquam licet sequi
opinio-

opinionem minus probabilem, quando datur lex, consuetudo, aut conventio de sequenda probabiliore, vel quando periculum gravis damni ad id obligat, eo quod non pendeat ab opinionis probabilitate illud vitare, in casu enim nostro non pendet ab opinionis probabilitate, quod secta sit vera, idcirco ad vitandum periculum sequendi sectam falsam, illicitum est duci ab opinione minus probabili; adde, infidelem non posse habere veram probabilitatem de sua secta inculpabiliter: si enim observet naturæ leges, & oret ad assequendam veritatem (uti tenetur) quando duplex secta opposita videtur probabilis, Deus volens omnes homines salvos fieri, non deerit sua illustratione, qua ostendatur vera Religio Catholica, extra quam nemo salvus esse potest.

Quæritur 2. An possit aliquando fidelis inter Lutheranos degens, audiendo eorum errores, credere, quòd probabilior sit hæresis Lutherana, quàm fides Catholica?

Resp. Quod fidelis in iis, quæ sunt ne-

cessaria ad salutem necessitate medii, ut est fides in Deum Remuneratorem, & fides de Trinitate, & Incarnatione non possit invincibiliter errare, cum DEUS non desit in necessariis; immò ne ipsis quidem infidelibus permittit Deus horum mysteriorum ignorantiam invincibilem, & inculpabilem, ut constat, tum ex illo axioma; facienti quòd in se est, DEUS non denegat gratiam suam, tum ex propos. 5. inter damnatas ab Alexandro VIII. quæ dicit: *Paganos, Judæos, Hæreticos nullum accipere à JESU Christo influxum, & carere gratia sufficienti.* Possunt tamen etiam fideles aliquando errare invincibiliter in iis articulis, quorum fides est solùm necessaria necessitate præcepti, puta, in numero Sacramentorum &c. & in his casibus fidelis non peccat.

J U D E X.

QUæritur I. An sit Probabile, quod Judex possit judicare juxta opinionem etiam minus probabilem?

Resp. Esse falsum, & expressè damnatum ab Innoc. XI. cum propos. 2. ratio est,

est, quia tum jure positivo canonico, & civili, tum jure naturali tenetur Judex in ferenda sententia sequi opinionem probabiliorem, ergo non potest juxta minus probabilem judicare; tenetur quidem jure positivo canonico, & civili, quia *in Reg. 45. Juris in 6. & Leg. in obscuris ff. de regulis juris dicitur: inspicimus in obscuris, quod est verosimilius*; tenetur pariter jure naturali, quia sicut Medicus, etiam si ex Charitate, & sine salario suam operam ægroto exhibet, tenetur ex contractu implicito adhibere pharmacum probabilius curativum, omisso minus probabili, quando æque potest utrumque applicari, ita Judex ex contractu implicito cum Republica tenetur ferre sententiam juxta merita Causæ, adjudicando rem illi, cui magis jus favet, aliter malè consuleretur bono publico, si sententia ferenda esset ex favore, & ob amicitiam cum Judice, unde ferè semper pauperes opprimerentur.

Ex dictis sequitur 1. Judicem, qui juxta minus probabilem opinionem judicat, non solum peccare, sed etiam ad

restitutionem teneri, ratio est, quia peccat contra justitiam commutativam, tollendo ab altero ex collitigantibus id, quod ipsi debetur, & ad quod habet jus strictum proprietatis, ne scilicet abjudicetur res collitiganti, cui minus assistunt favores legum.

Sequitur 2. Quod si cognoscat, probationes esse æquales, & jus utrique parti æqualiter favere, non debet pro suo speciali favore rem litigiosam parti, cui voluerit adjudicare, quia non est dominus rei, sed dividenda erit in æquales partes, si fuerit divisibilis, vel retinens totam rem debet alteri compensationem reddere secundum æstimationem dimidii; æquale est enim jus ambarum partium.

Sequitur 3. Quod dictum est de Judicibus à Republica constitutis, dicendum etiam de judicibus ex partium conventionione destinatis, seu de Arbitris, nec non de omnibus his, qui litigantium dissensiones in rebus decidunt; omnes isti contra justitiam commutativam peccant, & ad restitutionem tenentur, si opinioni minus probabili se accommodant. Quæ-

Quæritur 2. An Judex possit accommodare se opinioni collegæ, & contra propriam opinionem secundum illam ferre sententiam?

Resp. Quod si collega sit doctior, ita ut ob ejus extrinsecam auctoritatem sententia possit prudenter æstimari probabilior, poterit Judex suam opinionem deponere, & illi se accommodare: secus non potest, quia Respublica vult, ut quilibet juxta proprium sensum judicet, quod sibi videtur verosimilius.

Quæritur 3. An Advocato, & Procuratori illicitum sit tueri opinionem minus probabilem sui Clientis?

Resp. Quod Advocati, & Procuratores tenentur admonere clientem de minori probabilitate suæ causæ, atque de proximo periculo amittendi etiam expensas, quod si non moneant, peccant graviter; & tenentur restituere parti læsæ: Nihilominus licitum est promovere rationes clientis, etiam si Patrono appareat probabiliorem esse opinionem, quæ favet parti contrariæ, ratio est, tum quia possunt progressu temporis novæ ratio-
nes

nes apparere Advocato vel Procuratori, ita ut Clienti lis adjudicanda sit, tum etiam quia poterit Judici apparere probabilior opinio, quæ Advocato vel Procuratori apparet minus probabilis; nec ipsi patrocinando causæ, cogunt ullatenus Judicem, aut illi suadent, ut suam opinionem sequatur.

Quæritur 4. An quando litigantes habent pro se opiniones æque probabiles, possit Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorẽ unius præ alio?

Resp. Constat ex decreto Alexand. VII. damnantis propos. 26. id esse illicitum, ratio est, quia Judex tenetur ex justitia integram litem adjudicare, sed Judex, qui aliquid accipit ab eo, quem alteri præfert, non dat totum, quod debet ex justitia dare, ergo peccat contra justitiam, & ad restitutionem tenetur: quod autem spectat ad munera, quæ dari solent Judici ad alliciendum animum &c. *vid. Beneficium. quæst. 58.*

Quæritur 5. An quidquam dari possit, promitti, vel pacisci pro justitia, vel gratia sive Ecclesiastica, sive temporali
 obti-

obtinenda apud sedem Apostolicam, & Romanam Curiam?

Resp. Negativè, prout expressè legitur prohibitum sub poena Excommunicationis ipso facto incurrendæ à Bonifacio VIII. Gregor. XIII. Alexandr. VII. & Innoc. XII. *Constit. incip. Sacerdotalem, & Regiam Urbem* 3. Kal. Febr. 1699. in qua confirmantur, & innovantur præfatorum Pontificum constitutiones, & poenæ in eis contentæ (optimum esset constitutionem legere, videatur Bonacina Tom. 3. disput. 2. Quæst. 3. Punct. 31. pag. 231.) dictisque poenis submittuntur omnes sive Clerici, Religiosi, Laici, sive Judices, Advocati, Procuratores, Expeditores, Agentes, & Negotiorum gestores, auxilium quoque, ac consilium, vel favorem dantes; xenia verò solita, hoc est, munera, esculenta, & poculenta, quæ hospitibus dari solent, & quæ intra proximos dies edi, & potari possunt, ac merces labori conveniens non prohibentur; sed vitentur fraudes.

Item recipientes officium, etiam sæculare, ut gubernium Castri, Arcis &c. modo

modo interdicto, eisdem poenis subji-
ciuntur, neque illud exercere, neque
stipendia recipere, vel recepta retinere
possunt? ad incurrendam tamen illam
censuram Sedi Apostolicæ reservatam
non requiritur, quòd gratia, vel justitia
realiter, & cum effectû obtineatur, re-
quiritur tamen, ut quis delinquat cum
scientia Prohibitionis, & poenæ.

JURAMENTUM.

QUæritur I. An vocare Deum in te-
stem mendacii levis, sit tanta irreve-
rentia, propter quam velit, aut possit
damnare hominem?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia licèt
mendacium sive jocosum, sive officio-
sum, sive perniciosum desumat suam
gravitatem aut levitatem à damno gravi
aut levi, quod alteri aut commercio hu-
mano irrogat, ut proinde, si damnum
leve irroget, culpam venialem non ex-
cedat; malitia tamen perjurii suam gra-
vitatem desumit ex eo, quod Deus pri-
ma veritas adducatur in testem falsi, ad
quod parum refert, quòd falsitas illa sit
gra-

gravis aut levis, pernicioſa vel tantum jocofa ; graviffima autem irreverentia Deo irrogatur, quod adducatur in teſtem falſi ; idcirco nunquam perjurium aſſertorium poterit à mortali excuſari ; ut manifeſtè conſtat ex propoſ. 24 inter damnatas ab Innoc. XI. immò gravius eſt peccatum perjurii etiam in materia leviffima , quàm ipſum homicidium , & quodcumque aliud peccatum contra proximum , illud quippè immediate Deum lædit, & parvitatem materiæ omninò excludit.

Quæritur 2. An fit licitum cum cauſa jurare ſine animo jurandi ?

Reſp. Negative juxta decretum Innoc XI. damnantis propoſ. 25. ratio eſt, quia jurans ſine animo jurandi, ſive juret verum, ſive pejeret, ſive in re gravi, ſive in levi, ſive videatur habere cauſam, ſive non, nunquam excuſari poteſt , ut minimum à mendacio , mentitur enim, qui dicit, juro , nolens jurare, non ſecus ac, qui dicit, promitto, dono, carens animo promittendi, donandi &c. ſed mendacium nunquam eſt licitum,

citum, quantacumque detur causa, quia est intrinsecè malum, ergo nunquam licet jurare sine animo jurandi, five res sit levis, five gravis, semper est peccatum mortale, ut numero sequenti.

Quæritur 3. An qui jurat falsum sine animo jurandi, etiam in materia levi peccet mortaliter?

Resp. Affirmativè citra controversiam, ratio est, quia invocatione externa adducitur Dei nomen ad falsum confirmandum, quòd sine gravi irreverentia, & magno abusu divini nominis contingere non potest, etiam si sit in materia levi, nam sicut in idololatria, in blasphemia, in infidelitate &c. non datur parvitas materiæ, quæ à mortali excuset, licèt desit animus internus litandi idolo, blasphemandi, non credendi &c. ita nec in perjurio, licèt desit animus internus jurandi.

Quæritur 4. An graviter etiam semper peccet, qui jurat sine animo jurandi, dum verum jurat?

Resp. Peccare duntaxat venialiter, dummodo juramentum non fiat in contractu,

tractu, aut in judicio legitimo, ratio est, quia hujusmodi mendacium (quod proculdubio profert, qui dicit se jurare, non habens animum jurandi) neque Deo, neque homini est injuriosum; cum invocetur exterius ad confirmandum duntaxat verum, & quamvis aliqua irreverentia sit illum invocare sine animo invocandi, atque adeò in vanum, ea tamen non est gravis irreverentia, neque est injuriosum homini, quia supponimus hoc fieri extra contractum, & extra judicium legitimum, ac extra quemcunque casum; in quo homo damnum aliquod patiatur ex hoc ficto juramento.

Quæritur 5. An qui ex consuetudine jurat, dicendo v. g. Per Christum, Per Deum Sacratum, per Virginem Mariam, per S. Antonium &c. nihil affirmando, vel negando, peccet mortaliter?

Resp. Peccat venialiter, nisi ex conscientia erronea credat se peccare mortaliter, & nisi ob illam consuetudinem exponat se periculo pejerandi, vel aliis scandalum præbendi, quia in iis Casibus proculdubio peccabit mortaliter, quoties

citum, quantacumque detur causa, quia est intrinsecè malum, ergo nunquam licet jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis, semper est peccatum mortale, ut numero sequenti.

Quæritur 3. An qui jurat falsum sine animo jurandi, etiam in materia levi peccet mortaliter?

Resp. Affirmativè citra controversiam, ratio est, quia invocatione externa adducitur Dei nomen ad falsum confirmandum, quòd sine gravi irreverentia, & magno abusu divini nominis contingere non potest, etiam si sit in materia levi, nam sicut in idololatria, in blasphemia, in infidelitate &c. non datur parvitas materiæ, quæ à mortali excuset, licèt desit animus internus litandi idolo, blasphemandi, non credendi &c. ita nec in perjurio, licèt desit animus internus jurandi.

Quæritur 4. An graviter etiam semper peccet, qui jurat sine animo jurandi, dum verum jurat?

Resp. Peccare duntaxat venialiter, dummodo juramentum non fiat in contractu,

tractu, aut in iudicio legitimo, ratio est, quia huiusmodi mendacium (quod proculdubio profert, qui dicit se jurare, non habens animum jurandi) neque Deo, neque homini est injuriosum; cum invocetur exterius ad confirmandum duntaxat verum, & quamvis aliqua irreverentia sit illum invocare sine animo invocandi, atque adeò in vanum, ea tamen non est gravis irreverentia, neque est injuriosum homini, quia supponimus hoc fieri extra contractum, & extra iudicium legitimum, ac extra quemcunque casum; in quo homo damnum aliquod patiatur ex hoc ficto juramento.

Quæritur 5. An qui ex consuetudine jurat, dicendo v. g. Per Christum, Per Deum Sacratum, per Virginem Mariam, per S. Antonium &c. nihil affirmando, vel negando, peccet mortaliter?

Resp. Peccat venialiter, nisi ex conscientia erronea credat se peccare mortaliter, & nisi ob illam consuetudinem exponat se periculo pejerandi, vel aliis scandalum præbendi, quia in iis Casibus proculdubio peccabit mortaliter, quoties

ties fimiles formulas juratorias protulerit, à quibus deinceps usurpandis se diligenter continere tenebitur.

Quæritur 6. An sicut semper est illicitum in juramento assertorio jurare sine animo jurandi, ita semper sit illicitum in promissorio?

Resp. Affirmativè, quia scilicet nunquam deest saltem mendacium irreligiosum, unde fit, nullam causam, quantumvis gravem, posse efficere, quòd id liceat, etiamsi juramentum coactè, & per injuriam exigatur. Adde quod in promissorio, jurare sine animo se obligandi est etiam illicitum ex vi talis juramenti, cum reverentia debita Numini invocato exigat natura sua, quòd jurans obligetur ad reddendum factis verum id, quod promittitur, adducendo Deum in Promotorem & sponforem talis veritatis: Hinc etiam est illicitum jurare sine animo implendi, quod sub juramento promittitur, quamvis gravius peccet, qui jurat sine animo se obligandi, quàm qui jurat animo non implendi, quia videtur gravior irreverentia velle Deum adducere

cere in testem, & nolle ejus testimonio astringi, quàm nolle ponere, quod juratur; datur tamen parvitas materiæ in juramento promissorio quoad executionem rei promissæ, sed non quoad perjurium; ut Quæst. 3.

Quæritur 7. An contra virtutem Religionis peccet, qui ad confirmandum mendacium addit verba, quæ juratoria non sunt, nec ut juratoria ab audientibus accipiuntur, juramenti tamen speciem præferunt, hujusmodi sunt ista: in veritate, in mea conscientia, per fidem meam, per fidem Sacerdotis, non intelligendo fidem catholicam &c.

Resp. In his casibus, præter mendacium, nullam aliam culpam reperiri contra virtutem Religionis, cum Deus non invocetur, nec significetur invocari ad falsum testandum; quod si ab audientibus ex ignorantia apprehendantur formulæ istæ, ut juratoriæ, tunc ad vitandum scandalum hoc passivum non sunt usurpandæ citra sufficientem necessitatem, aut utilitatem propriam, vel alienam ad veritatem confirmandam; quando ta-
men

men de aliquibus formulis dubitatur, num accipiantur communiter ut juratoriae, tunc stat in possessione libertas, atque adeo usurpari possunt tanquam non juratoriae, cavendo pariter aliorum scandalum.

Quæritur 8. An mortaliter peccent Nobiles, & Aulici, qui dum simul ambulaturi procedunt, jurant, se non ituros ad dexteram, non sessuros primo loco, dicendo: per Deum non ibo, per Christum non sedebo; postea tamen invitatione victi dexteram & primum locum accipiunt?

Resp. Si dum jurant non habent intentionem jurandi, & se obligandi ad non capiendum primum locum, mortaliter peccant ex defectu veritatis juramenti: si verò habent intentionem jurandi, sed non animum se obligandi, pariter mortaliter peccant, ex eo quod adducant Deum in testem falsi, & fidejussorem promissionis non intentæ. Nec obstat, quod res sit levis, quia semper deest veritas executionis juramenti, & quoad hanc Deus in testem falsi vocatur; si verò

rò habeant intentionem jurandi, ac pariter se obligandi; & postea coacti prius sedeant, non peccant contra juramentum, tum quia promissio illa de re inutili, vel indifferenti habet tacitam conditionem adjunctam (si me non coegeris) qua sublata non obligat, & consequenter nec juramentum, tum quia relaxatur ab altero cedente juri suo.

Quæritur 9. An dum parentes jurant, se castigaturos filios, possint postea eos non castigare?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia in tali promissione jurata implicitè continetur hæc conditio, nisi veniam rogent, nisi se emendaverint &c. nec tunc peccant; modò quando jurârunt, habuerint intentionem jurandi, & castigandi.

Quæritur 10. An sit mortale, & perjurium jurare falsum cum restrictione purè mentali, seu cum locutione amphibologica; sic nimirum ut quis non intendat propositionem, quam profert, in sensu, in quo ab audientibus intelligitur, sed in alio; seu subintelligat aliquid in mente, quòd reddat propositionem veram,

ram, quæ secundum externam vocis significationem est falsa: v. g. interrogor; an Petrus occiderit Paulum, quem ego vidi ab eo occidi, ne Petrum infamem, juro per Deum, nescio Petrum occidisse Paulum; subintelligendo in mente, ut tibi referam, vel aliquid aliud?

Resp. Esse perjurium, patet ex propos. 26. & 27. inter damnatas ab Innoc. XI. ratio est; quia in eo mentior, etenim cum verba illa, nescio Petrum occidisse Paulum, simpliciter prolata, significant me absolute id nescire, dum mente sensum restringo, vel in alio sensu subintelligo, quem ipsa verba secundum externam vocis significationem non habent, vel in quo scio ab interrogante non intelligi, falsum dico; nam aliud ore dico, & aliud mente teneo, & illis verbis utor ad hoc, ut audiens fallatur, & credat verum esse, quod verba sonant. Si hoc non intenderem, verba falsa non pronunciarem, verax, & non mendax essem, & ideo cum addo mendacio juramentum, sum perjurus, atque adeo mortaliter pecco.

Quæritur II. An sit licitum jurare
cum

cum restrictione reali, & externa, quæ habetur, quoties verba unum de se significatum habent, sed ex circumstantiis & adjunctis habent aliud significatum, ut proinde possint secundum se esse falsa, sed quatenus simul cum circumstantiis consignant, possint esse vera?

Resp. Affirmativè, ut si Judex pro Tribunali dicat, Petrum esse innocentem, quem tamen privata scientia scit esse reum; circumstantiæ enim illæ significant, Petrum haberi à Judice ut innocentem juridicè, seu secundum allegata & probata: sic Christus Dominus dicens. *Jo. 7. Ego autem non ascendam ad diem festum hunc*, verissimum dixit, quamvis ascenderit, quia ex circumstantiis verba illa denotabant se non ascensurum publicè ad ostendendam miraculis suam Divinitatem, ut rogabatur. Ad restrictionem istam non purè mentalem reducitur usus duplicis scientiæ, videlicet communicabilis, & incommunicabilis, quatenus ex circumstantiis apparet verba sumenda esse, spectata tantum scientia loquentis communicabili; ut quando Confes-

ram, quæ secundum externam vocis significationem est falsa: v. g. interrogor; an Petrus occiderit Paulum, quem ego vidi ab eo occidi, ne Petrum infamem, juro per Deum, nescio Petrum occidisse Paulum; subintelligendo in mente, ut tibi referam, vel aliquid aliud?

Resp. Esse perjurium, patet ex propos. 26. & 27. inter damnatas ab Innoc. XI. ratio est; quia in eo mentior, etenim cum verba illa, nescio Petrum occidisse Paulum, simpliciter prolata, significant me absolute id nescire, dum mente sensum restringo, vel in alio sensu subintelligo, quem ipsa verba secundum externam vocis significationem non habent, vel in quo scio ab interrogante non intelligi, falsum dico; nam aliud ore dico, & aliud mente teneo, & illis verbis utor ad hoc, ut audiens fallatur, & credat verum esse, quod verba sonant. Si hoc non intenderem, verba falsa non pronuntiarem, verax, & non mendax essem, & ideo cum addo mendacio juramentum, sum perjurus, atque adeo mortaliter pecco.

Quæritur II. An sit licitum jurare
cum

cum restrictione reali, & externa, quæ habetur, quoties verba unum de se significatum habent, sed ex circumstantiis & adjunctis habent aliud significatum, ut proinde possint secundum se esse falsa, sed quatenus simul cum circumstantiis consignant, possint esse vera?

Resp. Affirmativè, ut si Judex pro Tribunali dicat, Petrum esse innocentem, quem tamen privata scientia scit esse reum; circumstantiæ enim illæ significant, Petrum haberi à Judice ut innocentem juridicè, seu secundum allegata & probata: sic Christus Dominus dicens. *Jo. 7. Ego autem non ascendam ad diem festum hunc*, verissimum dixit, quamvis ascenderit, quia ex circumstantiis verba illa denotabant se non ascensurum publicè ad ostendendam miraculis suam Divinitatem, ut rogabatur. Ad restrictionem istam non purè mentalem reducitur usus duplicis scientiæ, videlicet communicabilis, & incommunicabilis, quatenus ex circumstantiis apparet verba sumenda esse, spectata tantum scientia loquentis communicabili; ut quando Confes-

B 2

sarius

farius interrogatur, an aliquid sciat de peccato poenitentis? & ipse respondet, nihil scire, ex circumstantiis denotatur, se nihil scire, quatenus homo est, seu scientia extrasacramentali, & si rursus à Tiranno vel à iudice interrogetur, an aliquid de tali peccato sciat, ut Confessarius, scientia sacramentali licitè incommunicabili? poterit cum juramento asserere, se nihil scire, quatenus homo est, seu scientia extrasacramentali.

Notandum tamen, quod sæpè à DD. restrictio illa realis & non purè mentalis confunditur cum æquivocatione, quando scilicet re verâ verba duplicem sensum habent, alterum secundum se spectata falsum, alterum verum sub talibus circumstantiis, sub quibus apparet, ea verba sumenda esse. In rigore tamen æquivocatio habetur, quando verba secundum se habent duplicem sensum, ut cum dicitur, Petrus non est in triclinio, quod potest esse verum, si sit in triclinio, sed ibi non comedit, fume do ly non est, pro non comedit. Restrictio tamen non purè mentalis, seu realis habetur per verba, quæ

quæ de se unam tantum significationem habent, sed ratione circumstantiarum habent aliam, ut dictum est, omnes tamen conveniunt, quod eodem modo sit illicita æquivocatio, ac restrictio non purè mentalis, quando passim adhibentur, & sine rationabili causa, cum sint destructiva humani commercii, si sensum falsum habeant obvium, & sensum verum obscurum: utraque etiam ex rationabili causa licet; quis enim neget, posse Confessarium, vel secretarium ad occultandam veritatem uti æquivocatione, vel restrictione non purè mentali? idemque dicendum si adultera interrogetur à marito, an commiserit adulterium, & in similibus casibus, in quibus datur rationabilis causa permittendi alterius deceptionem, salva semper veritate loquentis, qui nunquam poterit deceptionem proximi velle per mendacium, quippe quod est intrinsecè malum: sicut nec potest æquivocare, qui juridicè interrogatur, quia in tali casu debet prævalere bonum publicum bono privato.

Quæritur 12. An juramentum restrictioni

etioni purè mentali superadditum possit dici perjurium ?

Resp. Affirmativè, primo, quia quamvis Deus invocetur ad testandum verum illud, quod in mente retinetur, invocatio tamen ista fit etiam ad testandum alteri falsitatem, quam exprimunt verba: deinde quia *ex D. August. mediante juramento nequiter decipere credentem, perjurium est.* Tertiò quia *ex D. Hierony. & Angelico omne juramentum illicitum vocatur perjurium*, ergo perjurium habetur etiam in nostro casu, quia juramentum deservit ad decipiendum, & ad confirmandum mendacium, quod est illicitum, esto animus sit invocandi Deum ad testandum verum, quod in mente retinetur.

Quæritur 13. An ad utendum æquivo- catione, & restrictione externa, seu non purè mentali requiratur aliqua Causa?

Resp. Requiritur, ratio est, quia nisi detur causa excusans, non intenditur directè occultatio veritatis celandæ, nec deceptio solum permittitur, quod est licitum, sed ea intenditur directè, unde non declinatur mendacium consistens in
falsa

falsa vocis significatione cum intentione fallendi, propterea si hujusmodi æquivocationi illicitæ superaddatur juramentum, non declinatur perjurium.

Quæritur 14. An non solum verbis, sed etiam factis, signis &c. fit illicitum uti restrictione purè mentali?

Resp. Affirmativè etenim non solum in verbis falsis, verum etiam in factis, signis, & simulatis operibus mendacium potest committi, ut docet D. Thom. 2. 2. *Quæst.* 3. *Art. in corpore*; sicut ergo veritati opponitur, quod aliquis per verba exteriora aliud significet, quam apud se habet, quod ad mendacium pertinet, ita etiam opponitur veritati, quod aliquis per aliqua signa factorum vel rerum aliquid significet contrarium ejus, quod in eo est, quod propriè simulatio dicitur, unde simulatio propriè est mendacium quoddam in signis exteriorum factorum consistens: non refert autem, utrum aliquis mentiatur verbo, vel quocumque alio facto.

Quæritur 15. An qui ad officium publicum promotus est, possit cum restrictione

ctione mentali præstare juramentum, quoties de mandato Regis, aut ex speciali statuto ab eo exigitur, quod non obtinuerit illud media subordinatione, commendatione, vel munere.

Resp. Negativè, sed peccat graviter, & est etiam perjurus, non secus, ac peccat graviter, & est perjurus reus juridicè interrogatus de delicto, quod inquiritur ad vindictam, quando præcessit semiple-na probatio, si cum æquivocatione & juramento negetur; æquivocatio enim, vel restrictio mentalis non liberat à perjurio, nisi fiat ex justa Causa. Hæc in casu nostro reverà non intervenit, cum Rex seu lex non intendat, quod candidatus revelet proprium crimen patratum in hoc, quod per commendationem, aut munera promotionem procuravit, sed solum intendat, quod candidatus retrahat se ab eo officio, ne hac via Magistratus cum detrimento Reipublicæ conferantur indignis, ergo cum in tali casu præceptum non sit durum, sed rationabile, & valde expediens ad publicum bonum, tenetur subditus obedire,

re, ut proinde quamvis nulla præcefferit infamia aut semiplena probatio de delicto, debeat deinde illud detegere, ut repellatur, si nolit ipse se retrahere; hac de re perpende propof. 28. inter damnatas ab Innoc. XI.

Quæriter 16. An quando superior promovendos ad sacros ordines interrogat de natalibus, de censuris, de irregularitate, & quando volentes contrahere matrimonium interrogat de impedimento, detur obligatio respondendi absque æquivocatione, vel restrictione mentali?

Resp. Dari, quamvis nulla præcefferit infamia, aut semiprobatio de ullo delicto; quia ad impediendum commune damnum tenetur vel manifestare, vel non petere.

Quæritur 17. An sint perjuri scholares illi, qui ad obtinendas matriculas ad lauream doctorem prærequiritas, dum mandato Regis, aut ex speciali statuto interrogantur, num præmiserint tempore debito studium prærequiritum, cum juramento affirmant, æquivocando, aut jurando sine animo jurandi. B 5 Resp.

Resp. Constat ex dictis, æquivocationem aut restrictionem mentalem in casu nostro non licere, ac proinde juramentum; etiam si fiat absque animo jurandi, esse perjurium, pro ut explicatum fuit in resolutionibus præcedentibus. Neque dicas, quod Ministri sæpe sint consciarii harum fraudum, & conniveant, unde videtur juramentum exigere potius ex quadam antiqua formula, quàm animo impediendi susceptionem matricularum iis, qui debito studio non vacarunt, atque adeo possunt cum æquivocatione, vel restrictione mentali respondere; nam quamvis aliquando Ministri conniveant, non proinde fit, quod juramentum de mandato Regis, aut ex speciali statuto exigatur ad pompam.

Quæritur 18. An poenitens, dum à Confessario interrogatur de consuetudine peccati, de occasione proxima, de quantitate furti, aut de aliis circumstantiis aggravantibus peccatum, quoties ea notitia deservit ad rite exercendum munus Judicis, Doctoris, ac Medici, possit

possit cum æquivocatione, vel restrictione, mentali respondere?

Resp. Negativè, ratio est, quia Confessarius tanquam Judex, Doctor, & Medicus in foro sacramentali jus habet interrogandi poenitentem, ut videat, quorum ignorantia laboret, quorum instructione egeat, & an aliquid defit ex necessariis ad valide in causa pronuntiandum, ac sibi satisfaciat de dispositione poenitentis, imponat poenitentias medicinales, & præservativas, det remedia pro tollenda occasione proxima, & consilia præbeat, quæ conducunt ad emendationem vitæ in futurum, ergo poenitens non potest æquivocare, vel cum restrictione respondere, sed sub gravi tenetur candidè veritatem dicere, esto non teneatur ea subicere clavibus, si de iis non interrogetur.

Quæritur 19. An promotus ad Magistratum, Prælaturam, seu officium publicum, qui interrogatus juridicè, cum mediante commendatione vel munere illa obtinuerit, veritatem pejerando occultavit, teneatur statim Prælaturam,

Resp. Constat ex dictis, æquivocationem aut restrictionem mentalem in casu nostro non licere, ac proinde juramentum; etiamsi fiat absque animo jurandi, esse perjurium, pro ut explicatum fuit in resolutionibus præcedentibus. Neque dicas, quod Ministri sæpe sint confcii harum fraudum, & conniveant, unde videtur juramentum exigì potius ex quadam antiqua formula, quàm animo impediendi susceptionem matricularum iis, qui debito studio non vacarunt, atque adeo possunt cum æquivocatione, vel restrictione mentali respondere; nam quamvis aliquando Ministri conniveant, non proinde fit, quod juramentum de mandato Regis, aut ex speciali statuto exigatur ad pompam.

Quæritur 18. An poenitens, dum à Confessario interrogatur de consuetudine peccati, de occasione proxima, de quantitate furti, aut de aliis circumstantiis aggravantibus peccatum, quoties ea notitia deservit ad rite exercendum munus Judicis, Doctoris, ac Medici, possit

possit cum æquivocatione, vel restrictione, mentali respondere?

Resp. Negativè, ratio est, quia Confessarius tanquam Judex, Doctor, & Medicus in foro sacramentali jus habet interrogandi poenitentem, ut videat, quorum ignorantia laboret, quorum instructione egeat, & an aliquid defit ex necessariis ad valide in causa pronuntiandum, ac sibi satisfaciat de dispositione pœnitentis, imponat poenitentias medicinales, & præservativas, det remedia pro tollenda occasione proxima, & consilia præbeat, quæ conducunt ad emendationem vitæ in futurum, ergo poenitens non potest æquivocare, vel cum restrictione respondere, sed sub gravi tenetur candidè veritatem dicere, esto non teneatur ea subicere clavibus, si de iis non interrogetur.

Quæritur 19. An promotus ad Magistratum, Prælaturam, seu officium publicum, qui interrogatus juridicè, cum mediante commendatione vel munere illa obtinuerit, veritatem pejerando occultavit, teneatur statim Prælaturam,

ram , seu officium renunciare , & damna compensare alteri , qui sua causa non est electus ?

Resp. Quod si collatio Magistratûs , vel Prælaturæ ex speciali statuto sit ipso jure irrita , quoties per commendationes , aut munera paratur aditus ad illam , five hic pejeravit , five non , semper tenetur eam renunciare , cum invalide fuerit promotus , debetque pariter damna compensare ei , qui fuisset eligendus , cum fuerit illi injurius : quod si collatio illa non fuit invalida ipso jure , sed invalidanda per sententiam Judicis post delictum deprehensa , qui negavit delictum , peccavit quidem , sed non tenetur ante sententiam judicis renunciare , & probabile est , quod non teneatur damna alteri compensare , cum nec peccaverit contra justitiam commutativam respectu eligendi , sed contra obedientiam judicis vel contra justitiam legalem respectu Reipublicæ vel contra Religionem,

LAUS.

L A U S.

QUæritur 1. An Laus, quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana sit?

Resp. Tanquam hæretica damnatur expresse ab Alexandro VIII. cum propos. 26. opinio affirmans, laudem, quæ Mariæ, ut Mariæ defertur, vanam esse; ratio est, quia perpetuo Ecclesiæ usu, & traditione constat, Sanctis omnibus, & à fortiori Mariæ in quantum Mariæ ratione propriæ Sanctitatis, & excellentiæ deferri, ac deberi, non solum laudem, honorem, & gloriam, sed etiam adorationem, & cultum, eosque utiliter à fidelibus invocari; ergo laus, & adoratio Mariæ, ut Mariæ delata, nec non ejus invocatio non est vana, sed pia, & utilis ad ejus patrocinium obtinendum, & salutem consequendam; quod constat ex *scripturis, & conciliis, & ex Trident. Sess. 25. in decreto de invocatione Sanctorum*: Deinde nullus actus virtutis supernaturalis potest esse vanus, & inutilis ad salutem, sed laudare, honorare, invocare, & adorare Mariam, ut Mariam, sicut

cut etiam Angelos, & Sanctos est actus virtutis supernaturalis; ergo non inaniter Maria, ut Maria laudatur; immò cum D. Bernardo: Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam, ut Mariam laudare, & venerari debemus, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam, cujus nomen Sanctissimum plenum omni dulcedine ac suavitate divina, omni ore, simul & corde celebrandum, & invocandum est; dicamus igitur cum Ecclesia humiliter: Dignare me, laudare te, Virgo sacra- ta, da mihi virtutem contra hostes tuos.

LEGATUM.

QUæriur i. An sit verum, quod legatum annuum pro anima relictum non duret plus, quàm per decem annos?

Resp. Esse falsum, & expressè damnatum asserere, quod legatum annuum à fidei pro sua anima relictum duret solùm per decem annos, ut constet ex propos. 43. inter damnatas ab Alexand. VII. ratio est, quia si talis opinio niteretur solido

lido fundamento, proculdubio sequeretur, animam ultra decennium non detineri in Purgatorio, quod est erroneum, cum certum sit per 5. 20. 50. vel plures annos ibi detineri, nam juxta culparum gravitatem aliæ diuturna, aliæque diuturnissima puniuntur poena, ut constat ex pluribus revelationibus, & Ecclesiasticis historiis, plures animas diutius in eo carcere detineri. Deinde ex usu Ecclesiæ celebrantis anniversaria pro defunctis per sæcula constat, incertum esse, an ibi animæ post poenas sæculares adæquatè satisfecerint divinæ justitiæ, eo quod judicia Dei sint occulta, & abyssus multa; idcirco licèt aliquando prodesse non possit testatori legatum annuum, vel quia adæquatè satisfecerit, vel quia de potentia Dei absoluta statim, ante completum decennium è Purgatorio ad Coelum evolaverit, vel quia in gehennam detrusus est, sufficit, quod ignoretur, an suffragiis indigeat, ut legatum sit ei debitum ex justitia, quod si non indigeat, mens testatoris fuit, ut legato satisfaceret,

ret, ad hoc ut possint ea suffragia aliis animabus prodesse.

Quæritur 2. An annuum legatum pro anima relictum possit aliquando cessare?

Resp Affirmativè, si relictum fuit ad tempus determinatum, puta 20. vel 30. annorum, elapso eo tempore legatum cessabit, vel si res legata perierit absque culpa legatarii, ut si res relictæ in specie consumpta jam fuit.

Quæritur 3. An hæres, vel alii executores legatorum negligentes, aut longo tempore differentes implere pia legata à defuncto relictæ pro anima sua, peccent mortaliter.

Resp. Affirmativè, ratio est, quia injustè inferunt defuncto damnum notabile, nam pro tempore, quo executio differtur, ejus anima privatur suffragiis, quibus sublevaretur à poenis Purgatorii, ideo non debet executor sine justa causa executionem multum differre, justa autem causa differendi aliquamdiù potest esse, si sit spes vendendi res defuncti, majore pretio, & sic majores eleemosynæ in subsidium ani-

animæ adhiberi possint ; verum id ex D. Thom. licitè fit in mora solùm modici temporis , in qua non videtur magnum periculum , vel detrimentum.

L E X.

QUæritur 1. An populus peccet , si absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam ?

Resp. Peccare juxta gravitatem , seu parvitatem materiæ , quæ à lege præcipitur , oppositum enim manet expressè damnatum ab Alexandro VII. cum propos. 28. ratio est primò , quia in legislatore humano est potestas condendi legem , quæ obliget independentè à populi consensu , & acceptatione , idque non solum verum est de legislatore Ecclesiastico , qui non à populo , sed à Christo Domino potestatem legislativam accepit , sed etiam de Principe sæculari ; deinde quia in legislatore adest de facto voluntas obligandi legibus suis independentè ab acceptatione populi : quamvis si res sit ardua , & à majori parte populi lex non observetur, censeatur
solùm

solùm legislator velle legem abrogare, ut proinde solùm post abrogationem citra culpam lex non observetur : in principio tamen non vacat culpa ejus transgressio, etiam si res præcepta fuisset ardua, & à fortiori si absque ulla causa lex non observetur, & acceptetur; nisi fuerit injusta, & invalida.

Quæritur 2. An quando dubitatur, utrum lex sit usu recepta, præsumi possit, quod non sit acceptata, atque adeo quod citra culpam possit violari?

Resp. Negative, quia in hoc dubio non stat in possessione libertas, sed lex, quippe quæ antecederet ad acceptationem est obligatoria, & ad summum probabile est, quod stet in possessione libertas, quando materia præcepta est ardua, quia tunc probabile est, quod feratur sub ea conditione, quod populus illam acceptet, idcirco ante acceptationem non est obligatoria, neque obligatoria est lex à populo justa de causa non acceptata, vel non promulgata.

Quæritur 3. An lex Pontificia debeat in singulis Provinciis, & Diœcesibus
pu

publicari, ut possit habere vim obligandi pro toto orbe?

Resp. Negativè sed sufficit, quod Romæ promulgetur, sicut de facto Bulla Cænæ Domini nonnisi Romæ publicatur, & tamen ubique obligat. Decreta quoque S. Congreg. habent vim legis, quando jussu Pontificis emanant, & ubique obligant, postquam publicata sunt.

Quæritur 4. Quomodo cognoscendum, quando lex obliget sub mortali, vel veniali?

Resp. Dignoscitur, quando lex verbis præceptivis v. g. præcipimus, mandamus, interdiciamus, jubemus, teneantur, vel his æquivalentibus, exprimitur in materia gravi, quæ vel sit gravis in se, vel ratione finis, in suo effectu, quatenus conducit ad bonum communis, pacem, & disciplinam conservandam.

Quæritur 5. Quid dicendum sit de lege poenali?

Resp. Lex poenalis duplex est, alia purè poenalis, & alia mixta, illa est, dum legislator non intendit ad culpam Theologicam, seu offensam Dei obligare, sed

sed tantum ad poenam, ut quando v. g. absque verbis præceptivis statuit, ne hoc, vel illud fiat: altera verò est, dum legislator intendit ad culpam obligare, ut si dicat: mandamus, interdiciamus sub tali poena, ne hoc, vel illud fiat, quæ ut plurimum accidit in delictis, quæ juri divino, aut naturali adversantur, in qua proinde duplex est obligatio, una ad culpam, alia ad poenam; hinc resolvitur, legem purè poenalem ad culpam Theologicam non obligare, nisi aliud legislator exprimat, vel nisi accedat legislatoris contemptus, aliorum scandalum, aut perturbatio Reipublicæ, vel detrimentum; legem verò poenalem mixtam juxta materiæ gravitatem obligare sub culpa, sub qua etiam obligaret, licet nulla poena apponeretur temporalis, quæ quidem adjicitur ad ejus obligationem confirmandam.

LIBRI PROHIBITI.

QUæritur I. An libri prohibiti donec expurgentur possint retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur?

Resp.

Resp. Quod libri Hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes in Bulla Coenæ prohibeantur absolute sub excommunicatione Papæ reservata; contra verò alii libri passim prohiberi solent sub hac clausula, donec corrigantur, cum hoc tamen discrimine, quòd libri Hæresiarcharum, qui de Religione non tractant, nec continent hæresim, nec non libri Catholicorum, qui ob suspicionem hæresis, vel falsi dogmatis damnantur, solum prohibentur sub excommunicatione lata, non reservata, ut habetur in *Regula Indicis* 10. Libri verò alio titulo prohibiti, puta ob obscœnitates, ad vitandas offensiones, & scandala &c. quibus non est annexa censura, solum sub mortali interdicuntur, ut habetur in dicta *Regula* 10. de his itaque libris, qui prohibentur, donec corrigantur, docuerunt non nulli retineri posse, donec opportunè correctio sequeretur, si videlicet nullum esset periculum subversionis, nec scandalum, aut aliud malum subsequeretur, quorum sententia expressè est damnata ab Alexandr. VII. cum

cum propof. 45. ratio eft , quia talis re-
tentio abfolutè prohibetur à Sum. Pon-
tifice fub mortali , ut conftat ex dicta
Regula 10. ne quis habeat apud fe li-
bros quovis titulo interdictos , er-
go nili excuset à mortali parvitas
temporis , v. g. fi poft unum , aut
alterum diem Inquifitoribus defe-
rantur , retineri nullatenus poffunt
prætextu expurgationis faciendæ ,
nec à nefeientibus legere , vel non intel-
ligentibus ea , quæ leguntur , neque e-
tiam ceffante periculo perverfionis pro-
priæ , vel alienæ ; tum quia vertibilitas
voluntatis mutari facilè poteft ; tum
etiam quia finis adæquatus prohibitio-
nis non eft folùm illud periculum , fed
etiam poena auctoris , quæ fimul abfter-
reat , & fimul coerceat alios à fimilibus
libris edendis , cum videant eos omninò
flammis addicendos ; eft etiam finis
prohibitionis , ut partes conformentur
toti , & ne tales libri conſerventur , fed
deſtruantur.

Quæritur 2. An viris doctis , qui fine
periculo libros prohibitos legere poſ-
ſunt,

sunt, licita sit eorum retentio, ac lectio ad errores confutandos?

Resp. Negative, nisi accedat facultas à Sacra Congreg. ratio est, quia quamvis in hoc casu cesset in iis periculum perversionis, at non cessat pro tota communitate tale periculum, quod solet ut plurimum intervenire, & est unus ex finibus talis prohibitionis: verum quidem est, quòd si cesset aliquando finis legis contrariæ, ita scilicet, ut observantia legis hinc, & nunc cedat potius in damnum, quàm in bonum commune, tunc lex non obliget, & licet non inferat damnum bono communi, impediatur tamen bonum commune tunc datur locus epickiæ, ut si quis indigeat lectione librorum prohibitorum ad confutandum errorem aliquem, nec possit facile facultas obtineri, aut expectari.

Quæritur 3. An peccet, qui libros prohibitos non typis impressos, sed manuscriptos retinet, ac legit?

Resp. Affirmative, tum quia aliter facile eluderetur lex de libris hæreticorum non legendis, si illi transcriberentur,
tur,

tur, tum etiam quia liber manuscriptus in communi acceptione est verè liber, & de materiali se habet, quod sit impressus, aut manu exaratus.

Quæritur 4. Quinam libri dicantur tractare de Religione, vel hæresim continere?

Resp. Hæresim continent, qui aliquid docent contra aliquem articulum fidei; v. g. septem non esse Sacramenta; sub speciebus panis, & vini non esse corpus, & sanguinem Christi &c. de Religione tractant, qui de his agunt, quæ ad fidei expositionem spectant, in quibus divina scriptura, aut aliqua pars illius explicatur, aut qui tractant de Theologia Scholastica, vel Morali, de cultu Dei, & sanctis debito, de sacris ritibus, de Clericis, Monachis, & Prælatis, de visibili, & invisibili Ecclesia; hæc omnia ad Religionem Catholicam spectant.

Quæritur 5. Qua poena ligetur, qui legit, vel retinet hæreticorum libros, hæresim continentes, vel de Religione tractantes?

Resp. Ligatur excommunicatione i-
Bulla

Bulla Coenæ Papæ reservata ; quatuor tamen conditiones requiruntur ad eam incurrendam, 1. Ut libri sint hæreticorum, 2. Ut hæresim contineant, vel de Religione tractent, 3. Ut scienter legantur, retineantur, vel imprimantur, hoc est cum notitia, quòd sint tales, 4. Ut fiat sine licentia Sedis Apostolicæ, vel à deputatis ab ipsa.

Quæritur 6. An requiratur, quòd Auctor sit damnatus ?

Resp. Negative, sed sat est, ut sit hæreticus, sive damnatus, sive non, nam de hæretico non damnato, nec notorio verè dicitur, quod sit hæreticus.

Quæritur 7. An Confessarius ordinarius absolvere possit legentes, vel retinentes libros hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes ?

Resp. Non posse, ratio est, quia excommunicatione Bullæ Coenæ ligantur, à qua solus Summus Pontifex, vel alius de ipsius auctoritate absolvere possunt; debet tamen injungere, ut libros Inquisitoribus deferant, quia nunquam absolvi debet, nisi realiter, & cum effectu eis,

sed tantum ad poenam, ut quando v. g. absque verbis præceptivis statuit, ne hoc, vel illud fiat: altera verò est, dum legislator intendit ad culpam obligare, ut si dicat: mandamus, interdiciamus sub tali poena, ne hoc, vel illud fiat, quæ ut plurimum accidit in delictis, quæ juri divino, aut naturali adversantur, in qua proinde duplex est obligatio, una ad culpam, alia ad poenam; hinc resolvitur, legem purè poenalem ad culpam Theologicam non obligare, nisi aliud legislator exprimat, vel nisi accedat legislatoris contemptus, aliorum scandalum, aut perturbatio Reipublicæ, vel detrimentum; legem verò poenalem mixtam juxta materiæ gravitatem obligare sub culpa, sub qua etiam obligaret, licet nulla poena apponeretur temporalis, quæ quidem adjicitur ad ejus obligationem confirmandam.

LIBRI PROHIBITI.

QUæritur 1. An libri prohibiti donec expurgentur possint retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur?

Resp.

Resp. Quod libri Hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes in Bulla Coenæ prohibeantur absolute sub excommunicatione Papæ reservata; contra verò alii libri passim prohiberi solent sub hac clausula, donec corrigantur, cum hoc tamen discrimine, quòd libri Hæresiarcharum, qui de Religione non tractant, nec continent hæresim, nec non libri Catholicorum, qui ob suspicionem hæresis, vel falsi dogmatis damnantur, solum prohibentur sub excommunicatione lata, non reservata, ut habetur in *Regula Indicis* 10. Libri verò alio titulo prohibiti, puta ob obscœnitates, ad vitandas offensiones, & scandala &c. quibus non est annexa censura, solum sub mortali interdiciuntur, ut habetur in dicta *Regula* 10. de his itaque libris, qui prohibentur, donec corrigantur, docuerunt non nulli retineri posse, donec opportunè correctio sequeretur, si videlicet nullum esset periculum subversionis, nec scandalum, aut aliud malum subsequeretur, quorum sententia expressè est damnata ab Alexandr. VII. cum

cum propof. 45. ratio eft , quia talis retentione abfolutè prohibetur à Sum. Pontifice fub mortali , ut conftat ex dicta Regula 10. ne quis habeat apud fe libros quovis titulo interdictos , ergo nili excuset à mortali parvitas temporis , v. g. fi poft unum , aut alterum diem Inquifitoribus deferantur , retineri nullatenus poffunt prætextu expurgationis faciendæ , nec à nefeientibus legere , vel non intelligentibus ea , quæ leguntur , neque etiam ceffante periculo perversionis propriæ , vel alienæ ; tum quia vertibilitas voluntatis mutari facile potest ; tum etiam quia finis adæquatus prohibitionis non eft folùm illud periculum , fed etiam poena auctoris , quæ fimul abfterreat , & fimul coerceat alios à fimilibus libris edendis , cum videant eos omnino flammis addicendos ; eft etiam finis prohibitionis , ut partes conformentur toti , & ne tales libri conſerventur , fed deftruantur.

Quæritur 2. An viris doctis , qui fine periculo libros prohibitos legere poſſunt ,
ſunt ,

sunt, licita sit eorum retentio, ac lectio ad errores confutandos?

Resp. Negative, nisi accedat facultas à Sacra Congreg. ratio est, quia quamvis in hoc casu cesset in iis periculum perversionis, at non cessat pro tota communitate tale periculum, quod solet ut plurimum intervenire, & est unus ex finibus talis prohibitionis: verum quidem est, quòd si cesset aliquando finis legis contrariæ, ita scilicet, ut observantia legis hinc, & nunc cedat potius in damnum, quàm in bonum commune, tunc lex non obliget, & licet non inferat damnum bono communi, impediat tamen bonum commune tunc datur locus epickiæ, ut si quis indigeat lectione librorum prohibitorum ad confutandum errorem aliquem, nec possit facile facultas obtineri, aut expectari.

Quæritur 3. An peccet, qui libros prohibitos non typis impressos, sed manuscriptos retinet, ac legit?

Resp. Affirmative, tum quia aliter facile eluderetur lex de libris hæreticorum non legendis, si illi transcriberentur,

tur, tum etiam quia liber manuscriptus in communi acceptione est verè liber, & de materiali se habet, quod sit impressus, aut manu exaratus.

Quæritur 4. Quinam libri dicantur tractare de Religione, vel hæresim continere?

Resp. Hæresim continent, qui aliquid docent contra aliquem articulum fidei; v. g. septem non esse Sacramenta; sub speciebus panis, & vini non esse corpus, & sanguinem Christi &c. de Religione tractant, qui de his agunt, quæ ad fidei expositionem spectant, in quibus divina scriptura, aut aliqua pars illius explicatur, aut qui tractant de Theologia Scholastica, vel Morali, de cultu Dei, & sanctis debito, de sacris ritibus, de Clericis, Monachis, & Prælatis, de visibili, & invisibili Ecclesia; hæc omnia ad Religionem Catholicam spectant.

Quæritur 5. Qua pœna ligetur, qui legit, vel retinet hæreticorum libros, hæresim continentes, vel de Religione tractantes?

Resp. Ligatur excommunicatione, Bulla

Bulla Coenæ Papæ reservata ; quatuor tamen conditiones requiruntur ad eam incurrendam, 1. Ut libri sint hæreticorum, 2. Ut hæresim contineant, vel de Religione tractent, 3. Ut scienter legantur, retineantur, vel imprimantur, hoc est cum notitia, quòd sint tales, 4. Ut fiat sine licentia Sedis Apostolicæ, vel à deputatis ab ipsa.

Quæritur 6. An requiratur, quòd Auctor sit damnatus ?

Resp. Negativè, sed sat est, ut sit hæreticus, sive damnatus, sive non, nam de hæretico non damnato, nec notorio verè dicitur, quod sit hæreticus.

Quæritur 7. An Confessarius ordinarius absolvere possit legentes, vel retinentes libros hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes ?

Resp. Non posse, ratio est, quia excommunicatione Bullæ Coenæ ligantur, à qua solus Summus Pontifex, vel alius de ipsius auctoritate absolvere possunt; debet tamen injungere, ut libros Inquisitoribus deferant, quia nunquam absolvi debet, nisi realiter, & cum effectu eis,

& in eorum defectum, ordinario, libros consignaverint: item debet interrogare poenitentes. An sciant aliquos legere vel retinere, etiam in alienis domibus dictos libros, & dum affirmant, eis ante absolutionem præcipiat, ut inquisitoribus eos intra mensem denuncient, eo modo, quo dictum fuit *resol. 10. V. Denunciatio*, deinde inquirat à quanto tempore apud se libros habeant, quoties legerint, & an aliquibus commodaverint, postea aperiat gravitatem delicti, quod peccaverint mortaliter contra obedientiam Ecclesiæ debitam, & contra fidem propter periculum, cui se exposuerunt illam perdendi; ipsos excitet ad elicandos actus fidei divinæ, &c. & tunc, si habeat facultatem, absolvat.

Quæritur 8. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum legente, vel retinente libros in indice prohibitos continentes res lascivas, superstitiones &c.

Resp. Debet interrogare, an tales libri fuerint auctoris hæretici hæresim continentes, vel de Religione tractantes; vel an quando legerit, habuerit errorem
in

in intellectu, credendo non esse in Ecclesia auctoritatem prohibendi, & damnandi libros, nec posse eos damnare, nam tunc erit formaliter hæreticus, & innodatus excommunicatione in Bulla Coenæ; si sinè errore legerit, interroget ut supra, an scilicet sciat aliquos legere, retinere &c. & an occasione eorum carnaliter peccaverit, quoties, quomodo, & cum quibus &c. postea injungat, ut libros, Inquisitoribus, vel locorum ordinariis deferat, antequam absolvatur, si fieri possit.

MISSÆ AUDITIO.

QUæritur I. An satisfaciat præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, qui duas ejus partes, immò quatuor simul à diversis celebrantibus audit?

Resp. Negativè, ratio est, quia Ecclesia obligat ad audiendam Missam, quæ sit unum, & integrum sacrificium, non censetur autem unum sacrificium, si simul una medietas audiatur ab uno, altera ab altero Sacerdote, & quamvis transmittatur, quod præcepto satisfiat, si successive

cessivè à diversis Celebrantibus audiantur duæ medietates Missæ, eo quod illa successiva auditio, licèt non terminaretur ad unam Missam integram Physicè, terminaretur tamen ad unam integram moraliter, at non potest dici, quod una Missa moraliter integra audiatur, si simul audiantur duæ Missæ partes, quia Missa est de natura sua conflata ex partibus successivis, ergo si simul audiantur plures Missæ, non auditur una Missa integra, ne moraliter quidem; præterea Ecclesia præcipit auditionem Missæ, in qua possit audiens singulis partibus Missæ attendere, & devotionem consonam ex iis percipere, atqui si simul plures Missæ partes audirentur, non posset homo ad singulas attendere, & suam devotionem inde percipere, ergo nulla simultanea partium Missæ auditio sufficiens est ad satisfaciendum præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, sive fiat audiendo simul duas Missæ partes, sive quatuor, aut plures, ut manifestè patet ex propos. 53. inter damnatas ab Innoc. XI.

Ex dictis sequitur, non damnari sententiam asserentem, quod præcepto audiendi Missam satisfaciat, qui duas Missæ medietates audit ordine suo à diversis celebrantibus successive, verbi gratia, usque ad consecrationem ab uno, & à consecratione usque ad finem ab altero; neque damnationi subjacere opinionem non damnantem peccati mortalis, qui inverso ordine prius audiret posteriorem Missæ medietatem, deinde priorem, sicut sine mortali potest quis prius recitare vesperas deinde Matutinum, eo quod ista ordinis inversio non videatur magna deformitas, & ratio videtur esse, quia obligat solum Ecclesia ad integram Missam audiendam, atque adeò ad audiendas singulas Missæ partes, non verò ad audiendas illas continuate ab eodem Sacerdote; neque damnari opinionem docentem, quòd possit aliquis simul audire Missam præceptam, & recitare horas Canonicas, Rosarium &c,

MISSÆ STIPENDIUM.

QUæritur. I. An possit Sacerdos pro eadem Missa duplicatum stipendium

dium licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. ?

Resp. Non potest Sacerdos pro eadem Missa duplex stipendium licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus personalis, scilicet qui cedit in bonum ipsius celebrantis. Ratio est, quia decreto Urbani VIII. prohibentis stipendiorum pluralitatem pro una eademque Missa, accessit decretum Alexandri VII. expressè damnantis propos. 8. utpotè repugnantem virtutibus Religionis, & justitiæ, cum accipere alterum stipendium pro fructu speciali, alterum pro specialissimo, injustitiam & simoniam sapiat, nam fraudatur conferens stipendio, & accipitur pretium pro re spirituali.

Quæritur 2. An possit Sacerdos accipere pro eadem Missa duplex stipendium, alterum pro præsentia seu officiantura, alterum pro applicatione sacrificii, ut ante decreta prædicta nonnulli docuerunt?

Resp.

Resp. Negative, nisi in casu, quo offerens stipendium pro officiatura exprimat, aut ex circumstantiis arguatur, quod contentus sit sola præsentia, unde liceat alteri sacrificium applicare, scienti enim, & volenti non fit injuria, quod si hoc non constet, certè nequit hoc duplex stipendium accipi, quia præsumitur, quod illud offerens velit utrumque.

Quæritur 3. An possit duplex stipendium accipi pro eadem Missa, si alter petat solùm impetrationem, alter solam satisfactionem, è sacrificio promanantem.

Resp. Negative, nisi uterque expressè consentiat in hoc, quòd alterum tantùm ex his effectibus sibi applicetur, aliter censetur utrumque effectum velle: & quamvis videatur petere tantùm impetrationem, qui petit Missam ad obtinendam salutem ægroti, implicite tamen petit etiam satisfactionem, ut sibi profit, aut animabus Purgatorii, quæ eandem salutem ægroti suis orationibus impetrent: & eodem modo, qui petit Missam pro defunctis, non solùm vult satisfactionem, sed etiam impetrationem,

nem, vel ut sibi profit, vel ut impetrentur alia suffragia pro eisdem defunctis.

Quæritur 4. Quodnam reputetur justum, & adæquatum stipendium Missæ?

Resp. Reprobata opinione asserentium, non esse justum, nisi tantum detur, quantum necesse est ad sustentationem Sacerdotis, ac ipsius Parentum pauperum, dicimus illud esse justum, quod lex Ecclesiastica, vel loci consuetudo taxavit, *juxta decret. San. Congregat. de celebratione Missarum ad 5.* Romæ Julius est ordinarium stipendium, & consueta eleemosyna pro qualibet Missa privata, etiam in die festo celebranda, nisi speciale incommodum temporis, vel loci Sacerdos subire debeat, quia tunc majus stipendium (non tamen duplex pro una, eademque Missa) accipere poterit.

Quæritur 5. An si stipendium ab uno acceptum non sit justum, sed tenue, possit Sacerdos ab alio tantum accipere, quantum sufficit ad justum stipendium, & unicâ Missa utrique satisfacere.

Resp.

Resp. Negative quia *Sacra Congregat.* *ibid.* 9. *deinde* : extendit dispositionem, etiam ad stipendia quantumcumque incongrua & exigua, sive ab una, sive à pluribus personis collata fuerint, aut conferantur, neque in hoc consideranda est Sacerdotis paupertas, neque victualium inopia.

Quæritur 6. An Sacerdos, qui hodie à nemine stipendium accepit, possit Missam, quam celebrat, applicare illi, qui primus stipendium dabit?

Resp. Non posse, quia legitur prohibitum à S. Congreg. Concilii in responso dato 15. *Novemb.* 1605. *sub Paulo V.* *ad Archiepiscopum Hispalen.* & est communis fidelium mens, stipendium dari non pro Missa jam dicta, sed pro dicenda.

Quæritur 7. An post Urbani decretum possit Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere: collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta?

Resp. Negative, nam ex hoc fordido lucro plurima sequerentur incommoda,

moda, idcirco jure merito ab Urbano VIII. tale lucrum vocatur damnabile, & prohibetur, & post ipsum Alexander VII. opinionem affirmativam cum propof. 9. damnavit, & quamvis nonnulli opinentur, sacerdotem in acceptione, seu retentione hujus lucri non peccare mortaliter, nec obligari ad illud restituendum, oppositum tamen tenendum est tanquam certum, tum quia tam subtilis districtio Sac. Congregat. indicat velle sub gravi obligare, quod pariter colligitur ex decreto Urbani, ubi legitur, *similiter prohibet*: cum autem antecedenter Pontifex sub obtestatione divini judicii mandaverit, quod tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, aliter graviter peccent, & ad restitutionem teneantur, qui secus egerint, & deinde dicat, similiter prohibere hoc damnabile lucrum, sequitur, quòd detur ad id obligatio sub gravi, & onus restitutionis.

Retineri tamen potest hoc lucrum, primò, si omninò sponte, & ex mera liberalitate condonetur ab eo, cui Missa traditur

traditur celebranda, sicut enim potest hic integrum stipendium condonare, & celebrare gratis, ita potest condonare illi excessum justî pretii. Cavendum tamen, ne ista condonatio sit oretenus tantum liberalis, attamen verè sit coacta & meticulosa, cum ad id facile Sacerdos inducatur metu, ne in posterum inveniat eleemosynas pro Missis celebrandis.

Secundò, retineri probabiliter potest, si moraliter constet, stipendii justî excessum dari Sacerdoti liberaliter, non intuitu Missæ celebrandæ, sed intuitu personæ, quia videlicet est amicus, vel pauper.

Tertiò, *ex declaratione S. Congreg. ad 7. dubium* poterunt Ecclesiæ, seu Administratores locorum piorum valorem expensarum, quæ pro ipsomet sacrificio necessario sunt subeundæ, ut sunt candelæ, hostiæ, vinum, &c. ex eleemosynis pro Missis detrahere, dummodo non habeant redditus, quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint.

Quartò, Beneficiarius, qui potest Missam per alium celebrare, poterit tribuere alteri congruam eleemosynam (nisi in fundatione aliter cautum fuerit) & pingues Beneficii fructus sibi retinere, *ut declaravit eadem S. Congregat. in responsione ad 8.*

Quintò, videtur extendendum ad capellaniam, cum eadem sit ratio de utroque, quando videlicet dantur pingues redditus, ut quotidie alacrius Altari deserviat, ac propter alia onera subeunda; similiter extendendum ad Sacerdotem, cui relinquitur pingue legatum annuum ad ejus vitam cum onere certarum Missarum; decretum enim videtur solum loqui de eleemosyna manuali.

Quæritur 8. An Parochus possit eleemosynam accipere pro Missa celebranda iis diebus, in quibus tenetur ex divino præcepto sacrificium offerre pro suis Parochianis, pro quibus tenetur singulis diebus, si redditus sint pingues: si verò tenues saltem diebus festivis, ut *S. Cong. 10. Maij 1681. declaravit?*

Resp.

Resp. Negativè, nam Parochi in ordine ad offerendum sacrificium pro suis ovibus habent specialem quandam obligationem, diversam ab illa, quam habent singuli Sacerdotes applicandi fructum Missæ omnibus Christi fidelibus, sed isti (quemadmodum ipsi Parochi) tenentur applicare fructum generalissimum omnibus fidelibus; ergo suis ovibus Parochus fructum medium, seu specialem, ut speciali obligationi satisfaciat, res est certa, & conformis declarationi S. Cong. Concilii *in responsione ad 4.*

Quæritur 9. An dato stipendio ad effectum, ut Missa determinate celebretur in tali Ecclesia, capella, vel Altari, teneatur Sacerdos ibi celebrare, & quatenus non ibi, sed alibi sacrificet, peccet mortaliter?

Resp. Affirmativè, nam ita resolutum fuit à S. Cong. Concilii 17. *Augusti* 1647. *in una Regularium.* Ratio est, quia facit contra suam obligationem in re gravi, & mentem offerentis non implet, cum quo contractum, ad minus tacitè, celebravit.

bravit de ibi celebrando, quando stipendium recepit, nisi id faciat iusta, & rationabili de causa: verum si sine huiusmodi causa alibi celebraverit, & Altare electum fuerit privilegiatum, tenebitur supplere iterum celebrando in electo, & sibi imputet, si bis pro eodem celebrare teneatur.

Quæritur 10. An sit contra iustitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre, & an etiam sit contra fidelitatem promittere promissione etiam juramento firmata danti stipendium, quod pro nullo alio sacrificium offeretur?

Resp. Esse contra iustitiam, contra fidelitatem, & contra Religionem, constat ex propos. 10. inter damnatas ab Alexand. VII. contra iustitiam, quia Urbanus VIII. in decreto de celebratione Missarum hoc prohibet sub peccato gravi, & sub onere restitutionis; nemo enim ad restitutionem tenetur, nisi contra iustitiam peccet. Esse etiam contra Religionem, est certum; nam virtus Religionis dictat, & exigat, ut vota & jura-

juramenta adimpleantur, ergo qui promissionem juramento firmatam non implet, procul dubio contra virtutem Religionis facit: quod si tempore promissionis juratæ animum implendi non habuit, fuit etiam perjurus. Esse pariter contra fidelitatem non est dubium; nam si promissione gratuita, & non onerosa Sacerdos promittat alicui, quòd sacrificium pro ipso tantùm si oblaturus, & illud idem pro alio offerat, contra fidelitatem peccat, quia promissio spontanea acceptata de re licita & possibili, alteri grata & utili, obligat in conscientia; quicquid sit, an hujusmodi promissio secundùm se independenter à ratione gravis damni, quod aliàs promissarius pateretur, obliget sub mortali, si materia sit notabilis, in quo variant DD. sicut etiam variant in assignanda hac materia notabili.

Quæritur II. An graviter contra justitiam peccet, qui accepto duplici stipendio unum tantùm sacrificium offert pro utroque? & num etiam contra fidelitatem peccet graviter, qui unum
sacrum

tur, tum etiam quia liber manuscriptus in communi acceptione est verè liber, & de materiali se habet, quod sit impressus, aut manu exaratus.

Quæritur 4. Quinam libri dicantur tractare de Religione, vel hæresim continere?

Resp. Hæresim continent, qui aliquid docent contra aliquem articulum fidei; v. g. septem non esse Sacramenta; sub speciebus panis, & vini non esse corpus, & sanguinem Christi &c. de Religione tractant, qui de his agunt, quæ ad fidei expositionem spectant, in quibus divina scriptura, aut aliqua pars illius explicatur, aut qui tractant de Theologia Scholastica, vel Morali, de cultu Dei, & sanctis debito, de sacris ritibus, de Clericis, Monachis, & Prælatis, de visibili, & invisibili Ecclesia; hæc omnia ad Religionem Catholicam spectant.

Quæritur 5. Qua poena ligetur, qui legit, vel retinet hæreticorum libros, hæresim continentes, vel de Religione tractantes?

Resp. Ligatur excommunicatione j. Bulla

Bulla Coenæ Papæ reservata ; quatuor tamen conditiones requiruntur ad eam incurrendam, 1. Ut libri sint hæreticorum, 2. Ut hæresim contineant, vel de Religione tractent, 3. Ut scienter legantur, retineantur, vel imprimantur, hoc est cum notitia, quòd sint tales, 4. Ut fiat sine licentia Sedis Apostolicæ, vel à deputatis ab ipsa.

Quæritur 6. An requiratur, quòd Auctor sit damnatus ?

Resp. Negativè, sed sat est, ut sit hæreticus, sive damnatus, sive non, nam de hæretico non damnato, nec notorio verè dicitur, quod sit hæreticus.

Quæritur 7. An Confessarius ordinarius absolvere possit legentes, vel retinentes libros hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes ?

Resp. Non posse, ratio est, quia excommunicatione Bullæ Coenæ ligantur, à qua solus Summus Pontifex, vel alius de ipsius auctoritate absolvere possunt; debet tamen injungere, ut libros Inquisitoribus deferant, quia nunquam absolvi debet, nisi realiter, & cum effectu eis,

& in eorum defectum, ordinario, libros consignaverint: item debet interrogare poenitentes. An sciant aliquos legere vel retinere, etiam in alienis domibus dictos libros, & dum affirmant, eis ante absolutionem præcipiat, ut inquisitoribus eos intra mensem denuncient, eo modo, quo dictum fuit *resol. 10. V. Denunciatio*, deinde inquirat à quanto tempore apud se libros habeant, quoties legerint, & an aliquibus commodaverint, postea aperiat gravitatem delicti, quod peccaverint mortaliter contra obedientiam Ecclesiæ debitam, & contra fidem propter periculum, cui se exposuerunt illam perdendi; ipsos excitet ad elicandos actus fidei divinæ, &c. & tunc, si habeat facultatem, absolvat.

Quæritur 8. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum legente, vel retinente libros in indice prohibitos continentes res lascivas, superstitiones &c.

Resp. Debet interrogare, an tales libri fuerint auctoris hæretici hæresim continentes, vel de Religione tractantes; vel an quando legerit, habuerit errorem
in

in intellectu, credendo non esse in Ecclesia auctoritatem prohibendi, & damnandi libros, nec posse eos damnare, nam tunc erit formaliter hæreticus, & innodatus excommunicatione in Bulla Coenæ; si sinè errore legerit, interroget ut supra, an scilicet sciat aliquos legere, retinere &c. & an occasione eorum carnaliter peccaverit, quoties, quomodo, & cum quibus &c. postea injungat, ut libros, Inquisitoribus, vel locorum ordinariis deferat, antequam absolvatur, si fieri possit.

MISSÆ AUDITIO.

QUæritur I. An satisfaciat præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, qui duas ejus partes, immò quatuor simul à diversis celebrantibus audit?

Resp. Negativè, ratio est, quia Ecclesia obligat ad audiendam Missam, quæ sit unum, & integrum sacrificium, non censetur autem unum sacrificium, si simul una medietas audiatur ab uno, altera ab altero Sacerdote, & quamvis transmittatur, quod præcepto satisfiat, si suc-

cessivè à diversis Celebrantibus audiantur duæ medietates Missæ, eo quod illa successiva auditio, licèt non terminaretur ad unam Missam integram Physicè, terminaretur tamen ad unam integram moraliter, at non potest dici, quod una Missa moraliter integra audiatur, si simul audiantur duæ Missæ partes, quia Missa est de natura sua conflata ex partibus successivis, ergo si simul audiantur plures Missæ, non auditur una Missa integra, ne moraliter quidem; præterea Ecclesia præcipit auditionem Missæ, in qua possit audiens singulis partibus Missæ attendere, & devotionem consonam ex iis percipere, atqui si simul plures Missæ partes audirentur, non posset homo ad singulas attendere, & suam devotionem inde percipere, ergo nulla simultanea partium Missæ auditio sufficiens est ad satisfaciendum præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, sive fiat audiendo simul duas Missæ partes, sive quatuor, aut plures, ut manifestè patet ex propos. 53. inter damnatas ab Innoc. XI.

Ex dictis sequitur, non damnari sententiam asserentem, quod præcepto audiendi Missam satisfaciat, qui duas Missæ medietates audit ordine suo à diversis celebrantibus successivè, verbi gratia, usque ad consecrationem ab uno, & à consecratione usque ad finem ab altero; neque damnationi subiacere opinionem non damnantem peccati mortalis, qui inverso ordine prius audiret posteriorem Missæ medietatem, deinde priorem, sicut sine mortali potest quis prius recitare vespervas deinde Matutinum, eo quod ista ordinis inversio non videatur magna deformitas, & ratio videtur esse, quia obligat solùm Ecclesia ad integram Missam audiendam, atque adeò ad audiendas singulas Missæ partes, non verò ad audiendas illas continuatè ab eodem Sacerdote; neque damnari opinionem docentem, quòd possit aliquis simul audire Missam præceptam, & recitare horas Canonicas, Rosarium &c,

MISSÆ STIPENDIUM.

QUæritur. I. An possit Sacerdos pro eadem Missa duplicatum stipendium

dium licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. ?

Resp. Non potest Sacerdos pro eadem Missa duplex stipendium licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus personalis, scilicet qui cedit in bonum ipsius celebrantis. Ratio est, quia decreto Urbani VIII. prohibentis stipendiorum pluralitatem pro una eademque Missa, accessit decretum Alexandri VII. expressè damnantis propos. 8. utpotè repugnantem virtutibus Religionis, & justitiæ, cum accipere alterum stipendium pro fructu speciali, alterum pro specialissimo, injustitiam & simoniam sapiat, nam fraudatur conferens stipendio, & accipitur pretium pro re spirituali.

Quæritur 2. An possit Sacerdos accipere pro eadem Missa duplex stipendium, alterum pro præsentia seu officiantura, alterum pro applicatione sacrificii, ut ante decreta prædicta nonnulli docuerunt?

Resp.

Resp. Negative, nisi in casu, quo offerens stipendium pro officiatura exprimat, aut ex circumstantiis arguatur, quod contentus sit sola præsentia, unde liceat alteri sacrificium applicare, scienti enim, & volenti non fit injuria, quod si hoc non constet, certè nequit hoc duplex stipendium accipi, quia præsumitur, quod illud offerens velit utrumque.

Quæritur 3. An possit duplex stipendium accipi pro eadem Missa, si alter petat solum impetrationem, alter solam satisfactionem, è sacrificio promanantem.

Resp. Negative, nisi uterque expressè consentiat in hoc, quòd alterum tantum ex his effectibus sibi applicetur, aliter censetur utrumque effectum velle: & quamvis videatur petere tantum impetrationem, qui petit Missam ad obtinendam salutem ægroti, implicite tamen petit etiam satisfactionem, ut sibi profit, aut animabus Purgatorii, quæ eandem salutem ægroti suis orationibus impetrent: & eodem modo, qui petit Missam pro defunctis, non solum vult satisfactionem, sed etiam impetrationem,

nem, vel ut sibi profit, vel ut impetrentur alia suffragia pro eisdem defunctis.

Quæritur 4. Quodnam reputetur justum, & adæquatum stipendium Missæ?

Resp. Reprobata opinione asserentium, non esse justum, nisi tantum detur, quantum necesse est ad sustentationem Sacerdotis, ac ipsius Parentum pauperum, dicimus illud esse justum, quod lex Ecclesiastica, vel loci consuetudo taxavit, *juxta decret. San. Congregat. de celebratione Missarum ad 5.* Romæ Julius est ordinarium stipendium, & consueta eleemosyna pro qualibet Missa privata, etiam in die festo celebranda, nisi speciale incommodum temporis, vel loci Sacerdos subire debeat, quia tunc majus stipendium (non tamen duplex pro una, eademque Missa) accipere poterit.

Quæritur 5. An si stipendium ab uno acceptum non sit justum, sed tenue, possit Sacerdos ab alio tantum accipere, quantum sufficit ad justum stipendium, & unicâ Missa utrique satisfacere.

Resp.

Resp. Negativè quia *Sacra Congregat. ibid. 9. deinde* : extendit dispositionem, etiam ad stipendia quantumcumque incongrua & exigua, five ab una, five à pluribus personis collata fuerint, aut conferantur, neque in hoc consideranda est Sacerdotis paupertas, neque victualium inopia.

Quæritur 6. An Sacerdos, qui hodie à nemine stipendium accepit, possit Missam, quam celebrat, applicare illi, qui primus stipendium dabit?

Resp. Non posse, quia legitur prohibitum à S. Congreg. Concilii in responso dato 15. Novemb. 1605. sub Paulo V. ad Archiepiscopum Hispalen. & est communis fidelium mens, stipendium dari non pro Missa jam dicta, sed pro dicenda.

Quæritur 7. An post Urbani decretum possit Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere: collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta?

Resp. Negativè, nam ex hoc sordido lucro plurima sequerentur incommoda,

moda, idcirco jure merito ab Urbano VIII. tale lucrum vocatur damnabile, & prohibetur, & post ipsum Alexander VII. opinionem affirmativam cum propof. 9. damnavit, & quamvis nonnulli opinentur, sacerdotem in acceptione, seu retentione hujus lucri non peccare mortaliter, nec obligari ad illud restituendum, oppositum tamen tenendum est tanquam certum, tum quia tam subtilis districtio Sac. Congregat. indicat velle sub gravi obligare, quod pariter colligitur ex decreto Urbani, ubi legitur, *similiter prohibet*: cum autem antecedenter Pontifex sub obtestatione divini judicii mandaverit, quod tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, aliter graviter peccent, & ad restitutionem teneantur, qui secus egerint, & deinde dicat, similiter prohibere hoc damnabile lucrum, sequitur, quòd detur ad id obligatio sub gravi, & onus restitutionis.

Retineri tamen potest hoc lucrum, primò, si omnino sponte, & ex mera liberalitate condonetur ab eo, cui Missa traditur

traditur celebranda, sicut enim potest hic integrum stipendium condonare, & celebrare gratis, ita potest condonare illi excessum justî pretii. Cavendum tamen, ne ista condonatio sit oretenus tantum liberalis, attamen verè sit coacta & meticulosa, cum ad id facile Sacerdos inducatur metu, ne impofterum inveniat eleemosynas pro Missis celebrandis.

Secundò, retineri probabiliter potest, si moraliter constet, stipendii justî excessum dari Sacerdoti liberaliter, non intuitu Missæ celebrandæ, sed intuitu personæ, quia videlicet est amicus, vel pauper.

Tertiò, *ex declaratione S. Congreg. ad 7. dubium* poterunt Ecclesiæ, seu Administratores locorum piorum valorem expensarum, quæ pro ipsomet sacrificio necessario sunt subeundæ, ut sunt candelæ, hostiæ, vinum, &c. ex eleemosynis pro Missis detrahere, dummodo non habeant redditus, quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint.

Quartò, Beneficiarius, qui potest Missam per alium celebrare, poterit tribuere alteri congruam eleemosynam (nisi in fundatione aliter cautum fuerit) & pingues Beneficii fructus sibi retinere, *ut declaravit eadem S. Congregat. in responsione ad 8.*

Quintò, videtur extendendum ad cappellaniam, cum eadem sit ratio de utroque, quando videlicet dantur pingues redditus, ut quotidie alacrius Altari deserviat, ac propter alia onera subeunda ; similiter extendendum ad Sacerdotem, cui relinquitur pingue legatum annuum ad ejus vitam cum onere certarum Missarum ; decretum enim videtur solùm loqui de eleemosyna manuali.

Quæritur 8. An Parochus possit eleemosynam accipere pro Missa celebranda iis diebus, in quibus tenetur ex divino præcepto sacrificium offerre pro suis Parochianis, pro quibus tenetur singulis diebus, si redditus sint pingues : si verò tenues saltem diebus festivis, ut *S. Cong. 10. Maij 1681. declaravit ?*

Resp.

Resp. Negativè, nam Parochi in ordine ad offerendum sacrificium pro suis ovibus habent specialem quandam obligationem, diversam ab illa, quam habent singuli Sacerdotes applicandi fructum Missæ omnibus Christi fidelibus, sed isti (quemadmodum ipsi Parochi) tenentur applicare fructum generalissimum omnibus fidelibus; ergo suis ovibus Parochus fructum medium, seu specialem, ut speciali obligationi satisfaciat, res est certa, & conformis declarationi S. Cong. Concilii *in responsione ad 4.*

Quæritur 9. An dato stipendio ad effectum, ut Missa determinate celebretur in tali Ecclesia, capella, vel Altari, teneatur Sacerdos ibi celebrare, & quatenus non ibi, sed alibi sacrificet, peccet mortaliter?

Resp. Affirmativè, nam ita resolutum fuit à S. Cong. Concilii 17. *Augusti 1647. in una Regularium.* Ratio est, quia facit contra suam obligationem in re gravi, & mentem offerentis non implet, cum quo contractum, ad minus tacitè, celebravit.

bravit de ibi celebrando, quando stipendium recepit, nisi id faciat iusta, & rationabili de causa: verum si sine huiusmodi causa alibi celebraverit, & Altare electum fuerit privilegiatum, tenebitur supplere iterum celebrando in electo, & sibi imputet, si bis pro eodem celebrare teneatur.

Quæritur 10. An sit contra iustitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre, & an etiam sit contra fidelitatem promittere promissione etiam juramento firmata danti stipendium, quod pro nullo alio sacrificium offeretur?

Resp. Esse contra iustitiam, contra fidelitatem, & contra Religionem, constat ex propos. 10. inter damnatas ab Alexand. VII. contra iustitiam, quia Urbanus VIII. in decreto de celebratione Missarum hoc prohibet sub peccato gravi, & sub onere restitutionis; nemo enim ad restitutionem tenetur, nisi contra iustitiam peccet. Esse etiam contra Religionem, est certum; nam virtus Religionis dictat, & exigat, ut vota & jura-

juramenta adimpleantur, ergo qui promissionem juramento firmatam non implet, procul dubio contra virtutem Religionis facit: quod si tempore promissionis juratæ animum implendi non habuit, fuit etiam perjurus. Esse pariter contra fidelitatem non est dubium; nam si promissione gratuita, & non onerosa Sacerdos promittat alicui, quòd sacrificium pro ipso tantùm si oblaturus, & illud idem pro alio offerat, contra fidelitatem peccat, quia promissio spontanea acceptata de re licita & possibili, alteri grata & utili, obligat in conscientia; quicquid sit, an hujusmodi promissio secundùm se independenter à ratione gravis damni, quod aliàs promissarius pateretur, obliget sub mortali, si materia sit notabilis, in quo variant DD. sicut etiam variant in assignanda hac materia notabili.

Quæritur II. An graviter contra justitiam peccet, qui accepto duplici stipendio unum tantùm sacrificium offert pro utroque? & num etiam contra fidelitatem peccet graviter, qui unum
sacrum

sacrum offert, debens duo ratione promissionis, præsertim si promissio fuerit juramento firmata; an verò ratione parvitatis materiæ excusetur à mortali in utroque casu.

Resp. Non peccatur graviter, si omitatur una, vel altera missa liberaliter promissa, aut si pro debito duarum liberaliter promissarum una tantum offeratur; ratio est, quia damnum illud spirituale, quo promissarii privantur, non videtur notabile, nam gravitas boni spiritualis in his casibus attenditur juxta facultatem habendi consimile, quia autem facile potest haberi sacrum erogando Julium, seu stipendium congruum, ideò sicut non est mortale negare Julium promissum, ita nec Missam promissam. Idem dicendum, si quis unam, vel alteram Missam promittat liberaliter cum juramento, supposita probabilissima opinione, quòd juramentum promissorium homini exhibitum in materia levi non obliget graviter, dummodò tempore promissionis juratæ animum implendi habuerit. Verùm quia quando quis ex
con-

contractu oneroso, scilicet ex stipendio obligat Sacerdotem ad faciendum sacrum, videtur esse graviter invitus, & quidem rationabiliter, quod sacro privetur, quo indiget sæpè ob gravem necessitatem, sive spirituales, sive temporales; ideo communissimè docent esse mortale, omittere sacrum debitum ex justitia; immò nonnulli putant esse etiam mortale, aliquando illud differre, ut si quis petat sacrum pro ægitudine gravi filii, & interim moriatur ex dilatione sacri, à quo probabiliter poterat salutem obtinere.

Quod autem attinet ad restitutionem, qui unum sacrum ex justitia debitum omittit, nonnisi Carolenum, seu Julium tenetur restituere: propterea negligere restitutionem hujus regulariter est veniale ex parvitate materiæ. Qui verò omittit sacra promissa ex liberalitate, ut ad materiam gravem perveniat, docent communius quòd requiratur quantitas quadruplo major, quam in materia justitiæ quantitas gravis obligans ad restitutionem essent v. g. tres Missæ omis-
sæ,

ssæ, in materia fidelitatis requiruntur duodecim; in opinione verò illorum, qui docent, fidelitatem per se nunquam obligare graviter, eo quod nullus promittens liberaliter velit se graviter obligare ad promissum servandum, tunc nunquam datur obligatio gravis restituendi ex omissione Missarum sponte promissarum; ubi tamen promissio non sit juramento aut instrumento firmata; tunc enim censetur promittens velle dare alteri jus rigorosum, & gravem sibi injungere obligationem, non secus ac quando obligatur ex contractu oneroso, atque adeo quantitas obligans tunc gravitet ad restitutionem ea ipsa est, quæ in matèria justitiæ; ex quibus omnibus innotescit, quid dicendum ad quæsitum propositum de eo, qui accepto stipendio duplici ob duplex sacrum: unum tantum pro utroque offert.

Quæritur 12. An sit contra justitiam, & contra decretum Urbani, si à Capellano obligato ad celebrandum quotidie accipiatur stipendium novum pro Missis, iis diebus, quibus ex *Cap. significatum*

atum de Præbendis : honestatis ac debite devotionis causa permittitur aliquando sacrum omittere ?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia *in eo Cap. significatum* dicitur, non licere Sacerdoti à sacrificio vacare causa voluptatis, sed solùm aliquando causa devotionis, vel honestatis, unde non potest præsumi de benigna mente fundatoris, quod velit vacationem permittere ad otiaandum, ut proinde licitum si Sacerdoti, otio prætermisso, pro alio stipendium offerente celebrare; quinimmò S. Congregat. interrogata ab Episcopo Collensi, num liceat Sacerdoti habenti obligationem celebrandi quotidie aliquando vacare, & tunc si celebret, an possit pro se, vel pro suis sacrificium offerre, vel pro alio, à quo novum stipendium accipiat? Respondit *die 18. Septembr. 1683. posse quidem aliquando concurrente rationabili causa vacare, tunc autem non posse, si celebret, pro aliis sacrificium offerre, quam pro fundatore illius capellaniæ*; immò interrogata etiam S. Congreg. ab eodem Episcopo, an die vacationis teneatur Sacer-

Sacerdos per alium satisfacere, noluit annuere, sed dixit differendam esse ad tale dubium responsionem.

M O H A T R A.

QUæritur 1. Quid sit contractus Mohatra, & an sit licitus, etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractu retrovenditionis præviè initio cum intentione lucri?

Resp. Intervenit hic contractus, dictus apud Hispanos Mohatra, & apud Italos *Stocco*, seu Barata, quoties Cajus indigens pecunia numerata adit mercatorem, qui nolens pecuniam dare mutuam, offert merces, quibus ille non indiget, ut emat eas pecuniâ creditâ pretio summo, puta 105. & deinde sibi met retrovendat easdem pecuniâ numeratâ pretio infimo, puta 100. hujusmodi contractus damnatus est ut illicitus ab Innocent. XI. cum prop. 40. & quamvis non dicatur illicitus, vel quia scandalosus, vel quia contra charitatem, vel quia contra justitiam, communiter tamen docent, esse injustum, & usuram palliatam

palliatam continere. Ratio est, quia Cajo indigenti pecuniâ solvit mercator centum, & necessitatem imponit, ut ille aliquando debeat solvere centum & quinque, adeoque æquivalenter idem facit ac mutuator, qui mutuatur centum, & supra sortem exigit etiam quinque: tum quia contra hunc contractum est eadem ratio, quæ adducitur ad reprobandam usuram; nam ideò usura est illicita, quia per hanc aliquid exigitur supra sortem, pro quo nullum subitur onus pretio æstimabile damni emergentis, vel lucri cessantis, sed in contractu Mohatra etiam nullum tale onus reperitur, & tamen ementi rem ad creditum justo pretio, imponitur onus & necessitas retrovendendi minori pretio, & accipiendi in numerata pecunia solum centum: ergo talis contractus est illicitus, injustus, & saltem æquivalenter usurarius, unde malitia ejus consistit in lucro ex mutuo palliato sub prætextu venditionis, & retrovenditionis.

Quæritur 2. An Mercator videns indigentiam Sempronii, qui adigitur ad emen-

emendam mercem pretio summo, & ad revendendam infimo, ut suis necessitatibus consulat, peccet, intendendo, quod Sempronius sibi mercem retrovendat, etiamsi ad id non obliget?

Resp. Quod si præeat de hoc pactum implicitum, peccat contra justitiam, non secus, ac si pacisceretur explicitè, ut patet; si verò nullum præcesserit pactum, peccare poterit peccato scandali, eo quod videatur ditescere velle ex miseriis Sempronii, & facilè etiam peccabit contra charitatem, si scilicet citra incommodum possit subvenire Sempronio graviter indigenti, non vendendo mercem pecuniâ creditâ cum tanto ejus detrimento, sed merè mutando, & tamen renuat viscera pietatis induere, ut in ea venditione lucretur; non peccabit tamen contra justitiam, nec usuram committet per hoc, quod pecunia credita vendat mercem pretio summo, quam pecunia numerata non venderet nisi pretio medio, vel infimo, & ratio est, quia etiam pretium summum est justum, unde in tali venditione non intervenit injustitia. Quæ.

Quæritur 3. An mercatori vendenti credito mercem pretio summo absque prævio pacto, eo tamen animo, ut redimat pretio infimo pecuniâ numeratâ, liceat manifestare ementi hanc suam intentionem, dicendo: Vendo tibi mercem credito 105. si tamen indiges pecunia præsentî, paratus suam redimere illam pretio viliori, puta 100.

Resp. Solùm speculativè id esse probabile, practicè enim facile in manifestatione hujus voluntatis intercedit aliquod pactum implicitum, quod certè in foro externo præsumitur, & ideo contractus Mohatra sic initus, est illicitus.

MORS CHRISTI.

Quæritur 1. An Christus Dominus mortuus sit pro omnibus hominibus.

Resp. Affirmativè, est de fide, habetur enim 1. ad Timoth. 2. coram Salvatore nostro, qui omnes homines vult salvos fieri, & vers. 6. dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, & 1. Joan. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed

sed etiam pro totius Mundi: pro omnibus itaque tam parvulis, quam adultis, tam fidelibus, quam infidelibus, Judæis, & Gentilibus, ac Atheistis Christus Dominus mortuus est, & meruit; ideo omnibus quoque dantur auxilia sufficientia ad salutem consequendam; idcirco sententia opposita jure merito damnatur ab Alexandro VIII. cum propositionibus 4. & 5.

Quæritur 2. An Deus cuilibet in hac vita post quamcumque peccatorum multitudinem conferat auxilia sufficientia ad resurgendum, an verò aliquos ita despiciat, ac obduret, ut non possint amplius resipiscere.

Resp. Communissima sententia docet cum Angelico, neminem à Deo post quamcumque multitudinem, aut gravitatem peccatorum ita deferi, ut non possit physicè, si velit, resipiscere, esto sæpe non possit moraliter; idque videntur innumera scripturæ loca insinuare, nec non Concilia, & SS Patres; hoc etiam divinæ Bonitati, ac misericordiæ proculdubio est magis consonum, atque

atque adeò ita dicendum; quæ verò ex scripturis, & SS. PP. in oppositum pos- sunt adduci, intelligenda sunt, quod Deus in pœnam peccatorum nonnullis sæpè deneget auxilium efficax, non verò sufficiens, & quòd sæpè ob depravatos mores non possint illi moraliter, non verò quod non possint physicè resipi- scere, & ad bonam frugem redire.

O B L A T I O.

QUæritur 1. An oblatio in templo, quæ fiebat à B. V. Maria in die Pu- rificationis suæ per duos pullos colum- barum, unum in holocaustum, alterum pro peccatis, sufficienter testentur, quod indiguerit purificatione?

Resp. Tanquam hæretica expresse damnatur ab Alexandro VIII. propositio 24. asserens, B. V. Mariam indiguille purificatione, nam hoc est negare ipsius Virginitatem, & dicere, cum impuritate, immunditia, & fractione claustrì Virgi- nalis peperisse Christum Dominum, si- cut cæteræ mulieres proprios filios pa- riunt; lex illa *Levit. 12.* Virginem Ma-
D
riam

riam non comprehendebat, nam ibi textus loquitur de muliere, quæ suscepto femine pepererit masculum: Maria autem nec femine viri concepit, nec viri opera genuit, ut fides docet per illud Symboli: *qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine*: ergo V. Maria non eguit purificatione, neque ob maculam ullam realem, neque ob maculam legalem, neque ob præsumptionem maculæ, sed purificationis legem implevit ad præbendum aliis exemplum obedientiæ, & ad scandalum vitandum, quin lege minime teneretur, quia sine ulla forde filium peperit sanctissimè & purissimè, & in cujus partu nihil erat purgandum, nihil impurum, cum Proles sit fons puritatis, & ipsa mundissima.

OCCASIO PROXIMA.

QUæritur 1. An Concubinarium à Confessario obligandus sit ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis sit ad oblectamentum concubinari, vulgò *Regalo*, dum deficiente illo nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno

CONCU-

concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur?

Resp Omninò obligandum esse, ut manifestè patet ex propof. 41. inter dam-natas ab Alexandro VII. ratio est, quia occasio proxima peccandi materialiter sumpta, ut est concubina domi, tolli debet, nisi detur impossibilitas, aut Phy-sica, aut Moralis eam tollendi, adeo ut non sufficiat ad eam retinendam, aut occasio lucri, aut causa damni, quia si non detur ea impotentia tollendi occa-sionem proximam, seu periculum pec-candi, hujusmodi periculum est volun-tarium, & peccaminosum; qui enim amat periculum, peribit in illo, atque adeò peccat; hinc Christus Dominus *Matth. 18. dixit: si oculus tuus scandali-zat te, erue eum, & projice abs te*, vult ita-que Dominus, quod etiam oculos, seu ea, quæ maximè diligimus, & præ ocu-lis habemus, à nobis abjiciamus, si sint occasio ruinæ spiritualis; melius est enim cum uno oculo ad vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

Ex quo sequitur 1. Concubinam ejiciendam esse in casibus adductis: quia in iis occasio peccandi est voluntaria, atque adeò peccaminosa, nam damnum illud non est adeò grave, ut refundat impotentiam moralem, ac reddat occasionem illam involuntariam.

Sequitur 2. Negandam omninò esse absolutionem ei, qui in proxima hujusmodi occasione peccandi versatur, quamvis dicat firmissimum habere propositum non peccandi; nam tale propositum non est efficax, nec universale, cum non se extendat ad tollendam occasionem proximam, quam debet, & potest tollere.

Sequitur ultimò, ad retinendam occasionem proximam peccandi non sufficere quamcunque causam utilem, aut honestam, nec posse eam directè quæri pro spirituali, aut temporali bono nostro, vel proximi; quod pariter constat ex propositionibus 62. & 63. inter damnatas ab Innoc. XI & ratio est, quia hujusmodi causæ non efficiunt, quominus ea occasio sit voluntaria, & peccaminosa.

Quæ.

Quæritur 2. An possit absolvi concubinarius prima vice, scilicet antequam expellat, & relinquat concubinam, cum qua voluntariè versatur?

Resp. Negativè, contra aliquos asserentes posse absolvi bis, ter, vel quater, modo habeat propositum relinquendi, seu expellendi, quorum sententia videtur improbabilis; nam præceptum non retinendi concubinam, quam quis potest dimittere, est negativum: ne retineas: quod obligat semper, & pro semper; ergo qui ad poenitentiae Sacramentum accedit, antequam occasionem illam tollat, censetur sine debito proposito efficaci non peccandi de cætero accedere, quandoquidem in hoc ipso, quod occasio peccandi non tollatur, quando potest tolli, peccatur; neque obstat, quod dicat habere firmum propositum tollendi; nam si statim non tollit, eo ipso vult de præsentī in ea occasione manere, atque adeò peccat, sicut qui appropinquante leone proponit fugere, & non statim fugit, censetur velle in periculo mortis manere.

Quæritur 3. An possit absolvi concubiniarius, qui prima vice se accusat de occasione proxima, ignorans eam occasionem esse impedimentum absolutionis?

Resp. Nec in hoc casu esse absolvendum, donec concubina expellatur, licet enim ignoraverit obligationem expellendi, tamen cum à Confessario de ea monetur, instat præceptum negativum, quod obligat semper, & pro semper.

Quæritur 4. An si dicat Confessario: Pater, jurabo per Deum, me revera quamprimum concubinam dimissurum, possit absolvi?

Resp. Non est absolvendus, antequam de facto separatio fiat, neque Confessarius exigere, nec admittere debet iuramentum; sed jubere ante absolutionem separari, & id semper in praxi sequendum est.

Quæritur 5. An possit absolvi qui concubinam in domo aliena propriis expensis alit, & tantum semel in mense ad ipsam accedit, & cum ea peccat?

Resp. Negativè, quia indispositus est pro beneficio absolutionis, antequam
eam

eam amplius non visitet, nec propriis expensis alere cesset.

Quæritur 6. An possit absolvi, qui in articulo mortis existens non potest tunc concubinam expellere?

Resp. Aliqui affirmant; modo habeat firmum propositum eam ejiciendi quam primum poterit: Nihilominus in re tam difficili magna prudentia opus est, cum non videatur, quid in tam periculoso statu possit impedire, & retardare, quin concubinarius statim eam expellat, scandalum datum est certum, sicut ipsum periculum peccandi est probalissimum, si non copulâ, ad minus cogitatione, & desiderio: hæc tenetur vitare, ergo etiam ipsam expellere.

Quæritur 7. An possit absolvi, si adducat, quod à pluribus annis habitavit cum foemina, ex qua genuit filios, & filias, & omnibus creditur sua uxor legitima; ideoque si eam expellat, proculdubio infamia notabilis utriusque sequeretur?

Resp. In tali casu debet Confessari eos matrimonio conjungere, modò

Parochus, alias vocandus, vel ab eo, aut ab Episcopo licentia obtinenda est, *ex Trid. sess. 14. capit. 2. de refor. matr.* etiam duo testes debent esse præsentes, aliter matrimonium esset clandestinum, quod est expresse prohibitum: caveat autem Confessarius, ne vocando testes frangat sigillum, ideò optimum esset petere à poenitente licentiam vocandi eos.

Quæritur 8. An si sensibus sit destitutus, ita ut non valeat ad interrogationes respondere, nec Confessarius de ejusdem proposito certificari, absolvi possit?

Resp, Vel adstantes testantur Confessarium petiisse, vel non; si primum, absolutio non negetur saltem sub conditione: si est dispositus: quia supponi potest cum vero proposito non peccandi de cætero, & expellendi concubinam Confessarium optasse; si de eo non possunt testari, nec nutibus & signis ipse dolorem & propositum confitendi ostendit, neque sub conditione absolvendus est; cum Christiano more antea non vixerit, sed divinæ misericordiæ commendandus.

Quæ-

Quæritur 9. An possit absolvi ancilla, quæ confitetur, se à multis annis esse concubinam domini sui, sed velle ex corde ad statum gratiæ redire; verùm si à domo discedat, timet fame perituram, vel cum aliis in peccatum lapsuram, cum multi eam insequantur?

Resp. Non est absolvenda, nisi à domo discedat, etiam si timeat, quod sit fame peritura; nam quisque tenetur peccatum mortale vitare, etiam cum periculo vitæ, & licet ipsa promittat resistere libidini Domini, nullatenus est absolvenda ante egressum, nam si vult in domo persistere, est signum evidens, quod vult etiam persistere in concubinato. Si quæras super quo sint concubinæ, concubinarij, ac meretrices interrogandi, vide v. Confessio. qu. 10.

Quæritur 10. An qui versatur in proxima occasione peccandi, quam, tollere aut Physicè, aut moraliter non potest, absolvi possit?

Resp. In tali casu opus est magna prudentia in Confessario, ne absolutionem impendat indigno, ideò debet prius in-

Parochus, alias vocandus, vel ab eo, aut ab Episcopo licentia obtinenda est, *ex Trid. sess. 14. capit. 2. de refor. matr.* etiam duo testes debent esse præsentes, aliter matrimonium esset clandestinum, quod est expresse prohibitum: caveat autem Confessarius, ne vocando testes frangat sigillum, ideò optimum esset petere à poenitente licentiam vocandi eos.

Quæritur 8. An si sensibus sit destitutus, ita ut non valeat ad interrogationes respondere, nec Confessarius de ejusdem proposito certificari, absolvi possit?

Resp, Vel adstantes testantur Confessarium petiisse, vel non; si primum, absolutio non negetur saltem sub conditione: si est dispositus: quia supponi potest cum vero proposito non peccandi de cætero, & expellendi concubinam Confessarium optasse; si de eo non possunt testari, nec nutibus & signis ipse dolorem & propositum confitendi ostendit, neque sub conditione absolvendus est; cum Christiano more antea non vixerit, sed divinæ misericordiæ commendandus.

Quæ.

Quæritur 9. An possit absolvi ancilla, quæ confitetur, se à multis annis esse concubinam domini sui, sed velle ex corde ad statum gratiæ redire; verùm si à domo discedat, timet fame perituram, vel cum aliis in peccatum lapsuram, cum multi eam insequantur?

Resp. Non est absolvenda, nisi à domo discedat, etiam si timeat, quod sit fame peritura; nam quisque tenetur peccatum mortale vitare, etiam cum periculo vitæ, & licèt ipsa promittat resistere libidini Domini, nullatenus est absolvenda ante egressum, nam si vult in domo persistere, est signum evidens, quod vult etiam persistere in concubinato. Si quæras super quo sint concubinæ, concubinari, ac meretrices interrogandi, vide v. Confessio. qu. 10.

Quæritur 10. An qui versatur in proxima occasione peccandi, quam, tollere aut Physicè, aut moraliter non potest, absolvi possit?

Resp. In tali casu opus est magna prudentia in Confessario, ne absolutionem impendat indigno, ideò debet prius in-

terrogare poenitentem, an ipse possit operari, ut occasio involuntaria ante absolutionem removeatur; si neget, est interrogandus, an aliàs aliis Confessariis super hoc Confessus sit, & quatenus affirmet, videat, an impleverit, quæ ei fuerunt ab eis injuncta ad vitandum peccatum: si omisisse reperiat, sine absolutione dimittat, sed admonitus de periculoso statu suæ salutis, & quod tenetur ea implere, si absolutionem desideret; si impleverit, & à peccato abstinuerit, absolvi poterit: si verò de illa occasione nunquam confessus fuit, quia peccare incepit ab ultima Confessione, interrogandus est, an si illo manè non communicet, revera immineat periculum scandali, aut infamiæ? si affirmet, tunc ad vitandum scandalum, vel infamiam potest absolvi, modò judicetur dispositus, onere tamen imposto, & per eum suscepto implendi necessaria ad extenuandum periculum proximum; si asserat scandalum ex omissione Communionis non suboriri, absolutionem differat, & ipsum admoneat, teneri suis actibus ad extenuan-

tenuan-

tenuandum, & separandum illud periculum, adhibendo omnem diligentiam, quæ ad id conducere potest, ut non conversari, & loqui cum sola, vel in solitario loco, nunquam hilari facie se illi præbere, neque reciprocum amorem ostendere, jejuniis, & orationibus adversus lapsum se munire, eleemosynas elargiri, actus contritionis elicere, sæpius confiteri &c. Vide monita S. Caroli à num. 39.

Quæritur II. An qui versatur in ea occasione voluntaria, si bis relabatur in peccatum, absolvi possit?

Resp. Videndum est, an impleverit prius injuncta à Confessario: si non impleverit, non est absolvendus, & quamvis adducat sibi periculum scandali, vel infamix imminere, non est admittenda excusatio, & sibi id imputet; nam alias semper deberet absolvi, quia, semper tale periculum afferret, & sic nunquam tolleretur occasio; deinde consideretur, an lapsus potius ex fragilitate, & repentino casu fuerit, quam ex voluntaria expositione periculo peccandi, & tunc

posset in casu scandali, vel infamiae absolvi, sed Confessarius deberet se difficilem ostendere ad absolutionem impendendam, eique significare, nullum damnum æquiparari posse damno animæ, & nihil magis infame, quam esse turpem coram Deo; sed si ter, & multo magis si quater relabatur nullatenus est absolvendus, quia spes emendationis non apparet.

Quæritur 12. An Confessarius possit permittere poenitenti, qui concubinam dimisit, ut ejus domum accedat ad visitandos filios, quos ex ea genuit?

Resp. Negativè, propter periculum peccandi facto, verbo, vel delectatione, cui tamen in casu urgentis necessitatis, & cum viris probis accessum aliquando permittunt nonnulli; sed cave, ne sis laxus.

Quæritur 13. An possit absolvi poenitens, qui ex rationabili causa domi retinet mulierem, cum qua solùm ter, vel quater in anno peccat?

Resp. Interroget Confessarius, an aliàs super eo fuerit Confessus, & dum affirmat absolvendus non est, quia fructus

ctus propositi non apparet; maxime quia non potest Confessarius absolvere poenitentem, dum prudenter timet de veritate, & efficacia propositi, in casu enim nostro debet prudenter timere, quia si verum, & firmum propositum haberet poenitens, mulierem illam depelleret, cum qua se experitur peccare; nec causa adducta eum potest excusare ad non dimittendum, obstat enim damnatio propos. 61. facta ab Innoc. XI. & urget periculum, quod occasio, quæ videtur remota, transeat in proximam propter circumstantiam simultaneæ cohabitationis, quod est à Confessario vero similiter præsumendum, & proponendum poenitenti illud vulgatum: mus in pera, ignis in sinu, serpens in gremio malè suos remunerant hospites.

Quæritur 14. An possit absolvi, qui exercet artem per se licitam, ut negotiationem, militiam, & similes, quæ est illi occasio peccati, furti nimirum, odii, calumniæ, detractionis, luxuriæ, fraudum, perjuriorum &c.

Resp. Negativè, nam dum Confessa-

rius considerat, quod exercens artem, vel officium, propter habitum pravam non sit peccatum derelicturus, sed in idem relapsurus, si in officio perseveret, & exercitium non deferat, nequit prudenter judicare, eum habere firmum propositum non peccandi de cætero (quod ad validam, & licitam absolutionem est necessarium) ergo non debet, nec potest absolvere, antequam poenitens exercitium deferat, vel debet absolutionem differre, quoadusque ipsum experiatur notabiliter emendatum; ex his manifestum est, quomodo Confessarius se gerere debeat etiam cum Medico, & Chirurgo, quibus propria ars est occasio peccati, quatenus in medendis partibus occultis foeminarum experiuntur voluntarias pollutiones, vel delectationes; & cum Sacerdote, qui in audiendis Confessionibus Mulierum frequenter experitur easdem delectationes vel pollutiones, quibus omnibus est differenda absolutio, & quando dilatio non proficit, absolvendi non sunt, nisi realiter, & cum effectu propria ministeria deferant;

ferant ; quod extenditur etiam ad famulos mulierum pulchrarum , experientes propter familiaritatem cum ipsis frequenter consentire in delectationes morosas, prava desideria, & voluntarias impuritates ; idem dicendum de his, qui conducunt domos ad ludendum , & subministrant chartas, mensam &c. Ludis prohibitis, & de ludentibus qui blasphemant, pejerant, omittunt sacrum, sustentationem familiæ, solutionem debitorum, fraudant, divinant per somnia; qui absolvendi non sunt, nisi cessent, sed opus est experimento per aliquot dies.

Quæritur 15. An sit licitum quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi?

Resp. Negativè, quia id ab Innoc. XI. cum propos. 63. proscribitur; Ratio autem esse potest, quia quærere directè occasionem proximam peccandi, est velle directè peccandi periculum, velle autem periculum proximum peccandi, est velle peccatum, nam in moralibus idem est, se exponere periculo proximo peccandi,

di, ac peccare; peccatum autem nullus potest velle, quia eligibile non est propter ullum bonum five spirituale, five temporale proprium, vel alterius; cum rectus rerum ordo exposcat, & recta ratio dicat, ac ordo charitatis exigat, ut bonum spirituale animæ propriæ præferatur cuicumque bono temporali proprio, & etiam spirituali alterius.

Quæritur 16. An exponens se voluntariè occasioni proximæ peccandi, id aperire debeat in Confessione, quando in ea constitutus, nec cogitatione, nec opere, aut verbo peccat?

Resp. Affirmativè. Ratio est, quia exponere se voluntariè occasioni proximæ peccandi, peccatum est, cum necesse sit, quod velit effectum, qui vult causam, ad quam ille sequitur, quamvis hic & nunc per accidens non sequatur, & propterea peccat peccato ejusdem speciei cum peccato, cujus occasionem se exponit, quod est in Confessione explicandum, qui enim se exponit occasioni proximæ perdendi fidem, peccat contra fidem, & contra castitatem qui se exponit
occasioni

occasione proximæ violandi castitatem, five per actum externum fornicationis, pollutionis &c. Sive per internum delectationis morosæ, & desiderii impuri, licet in ea constitutus nihil desideraverit, nil egerit, nec sibi complacuerit; quod est à Confessariis valdè ponderandum, ut interrogent, maximè personas rudes, quæ in rebus venereis solent solùm se accusare de actu consummato peccati, quinimmò plures nec de interno se accusant putantes consensum non præbere, nisi dum in externum prorumpunt.

OPINIO PROBABILIS.

QUæritur 1. Quid sit opinio probabilis, quidve probabilior, & quænam tuta, quænamve tutior?

Resp. Probabilis, est assensus, quo intellectus propter alicujus momenti rationem, vel auctoritatem DD. uni parti adhæret, vel judicat esse licitum aliquid, vel illicitum, sed cum formidine de opposito: Probabilior verò est, quæ pro se habet plures, & majoris ponderis rationes, plurimumque, vel graviorum DD. auctori-

auctoritatem. Rationes sunt, quæ opinionem ab intrinseco probabilem reddunt : auctoritates verò ab extrinseco probabilem ostendunt ; tuta autem, & tutior opinio dicitur, ex quo aliquo modo, vel securius vitat peccatum.

Quæritur 2. Quid requiratur ad hoc, ut opinio sit verè probabilis ?

Resp. Requiritur 1. Quod ratio & motivum sit magni momenti, non solum secundum se, sed etiam comparativè ad argumenta in contrarium, ut ab his non enervetur. 2. Ne sit contra evidentiam sensuum, aut aliam demonstrationem. 3. Ne ex ea sequatur ullum manifestè absurdum. 4. Ne ratio seu motivum sit contra communem sensum omnium, qui illam sententiam examinarunt. 5. Ne Ecclesia aliquid in contrarium definierit, quapropter multitudo DD. priorum vestigia instar ovium sequentium nulla rationum discussione præmissa, non facit opinionem probabilem ; nam ad id opus est, ut eam ponderatis rationibus confirmet.

Quæritur 3. An detur discrimen inter

ter opinionem speculative probabilem, & probabilem practicè?

Resp. Affirmativè, nam opinio speculative probabilis est illa, quæ affirmat, vel negat aliquid secundum se in communi, & in abstracto esse licitum vel illicitum, præscindendo à circumstantiis in particulari, quæ reddunt quasdam actiones illicitas quæ moraliter ad praxim redigi non possunt; verbi gratia est speculative probabile, quod non sit mortale petere ex amore justitiæ vindictivæ ab Judice, ut capite plectat eum, qui filium suum proditoriè occidit, & tamen est practicè improbabile id esse licitum petere propter periculum gaudendi de vindicta privata, & quod mors occisoris placeat; & sic de similibus; opinio practicè probabilis est illa, quæ prudenter pronuntiat aliquam actionem esse licitam, & in praxim posse deduci, v. g. est practicè probabile, quod liceat in Sacramento Poenitentiae adhibere attritionem supernaturalem, ergo licitum erit juxta hanc opinionem practicè probabilem suscipere Sacramentum (omissa contritione tutiore.) Quæ-

auctoritatem. Rationes sunt, quæ opinionem ab intrinseco probabilem reddunt : auctoritates verò ab extrinseco probabilem ostendunt ; tuta autem, & tutior opinio dicitur, ex quo aliquo modo, vel securius vitat peccatum.

Quæritur 2. Quid requiratur ad hoc, ut opinio sit verè probabilis ?

Resp. Requiritur 1. Quod ratio & motivum sit magni momenti, non solum secundum se, sed etiam comparative ad argumenta in contrarium, ut ab his non enervetur. 2. Ne sit contra evidentiam sensuum, aut aliam demonstrationem. 3. Ne ex ea sequatur ullum manifestè absurdum. 4. Ne ratio seu motivum sit contra communem sensum omnium, qui illam sententiam examinarunt. 5. Ne Ecclesia aliquid in contrarium definierit, quapropter multitudo DD. priorum vestigia instar ovium sequentium nulla rationum discussione præmissa, non facit opinionem probabilem ; nam ad id opus est, ut eam ponderatis rationibus confirmet.

Quæritur 3. An detur discrimen inter

ter opinionem speculative probabilem, & probabilem practice?

Resp. Affirmative, nam opinio speculative probabilis est illa, quæ affirmat, vel negat aliquid secundum se in communi, & in abstracto esse licitum vel illicitum, præscindendo à circumstantiis in particulari, quæ reddunt quasdam actiones illicitas quæ moraliter ad praxim redigi non possunt; verbi gratia est speculative probabile, quod non sit mortale petere ex amore justitiæ vindictivæ ab Judice, ut capite plectat eum, qui filium suum proditoriè occidit, & tamen est practice improbabile id esse licitum petere propter periculum gaudendi de vindicta privata, & quod mors occisoris placeat; & sic de similibus; opinio practice probabilis est illa, quæ prudenter pronuntiat aliquam actionem esse licitam, & in praxim posse deduci, v. g. est practice probabile, quod liceat in Sacramento Pœnitentiæ adhibere attritionem supernaturalem, ergo licitum erit juxta hanc opinionem practice probabilem suscipere Sacramentum (omissa contritione tutiore.) Quæ-

Quæritur 4. An detur discrimen inter opinionem tutiorem, & probabiliorem?

Resp. Dari, quis enim ignorat, posse opinionem aliquam esse præ opposita probabiliorem, quamvis sit minus tuta; aliquam verò minùs probabilem, sed tutiorem? sic opinio de sufficientia attritionis in Sacramento Pœnitentiæ est probabilior, quamvis tutius sit contritionem adhibere: & in dubio, num detur obligatio restituendi, jejunandi &c. Semper tutius est restituere, jejunare &c. Quamvis non semper sit probabilius, quod ad id obligemur; similiter in quæstione illa: an circumstantiæ notabiliter aggravantes sint necessariò in Confessione aperiendæ, opinio negativa est probabilior, quæ fundatur in Tridentino *Sess. 14. Cap. 1. Can. 7.* quamvis affirmativa sit tutior.

Quæritur 5. An si liber sit alicujus junioris, & moderni debeat opinio cenferi probabilis, dum non constet rejectam esse à Sede Apostolica tanquam improbabilem?

Resp. Negativè, nam est falsum, quod auctoritas unius moderni Doctoris reddat

dat opinionem probabilem, & quàm periculofum hoc fit in materia morum, non est qui non videat, quia cum in moralibus nulla sit opinio quantumcumque exorbitans, quæ aliquem pro se auctorem non habeat, jam effet cuique liberum; omnem opinionem in moralibus amplecti, & ex quacumque sibi efformare dictamen, ad operandum, quæ sententia utpotè nutritiva peccati ad innumera crimina in moralibus aditum parat; idcirco jure merito ab Alexandro VII. cum propof. 27. damnatur.

Quæritur 6. An unusquisque præsertim illiteratus sequi possit sententiam sui Præceptoris, vel alterius viri pii ac docti, necnon rustici possint acquiescere auctoritati Parochi?

Resp. Quando discipulus, & indoctus invincibiliter ignorant sententiam illam; quam Præceptor, aut Parochus, vel alius vir doctus, & pius docent, singularem esse, & contra communem Doctorum, possunt tutè eam sequi, aliter in oppidis, ubi unus est Parochus, nemo posset ejus consiliis acquiescere, sed deberet quilibet

Quæritur 4. An detur discrimen inter opinionem tutiorem, & probabiliorem?

Resp. Dari, quis enim ignorat, posse opinionem aliquam esse præ opposita probabiliorem, quamvis sit minus tuta; aliquam verò minùs probabilem, sed tutiorem? sic opinio de sufficientia attritionis in Sacramento Pœnitentiæ est probabilior, quamvis tutius sit contritionem adhibere: & in dubio, num detur obligatio restituendi, jejunandi &c. Semper tutius est restituere, jejunare &c. Quamvis non semper sit probabilius, quod ad id obligemur; similiter in quæstione illa: an circumstantiæ notabiliter aggravantes sint necessariò in Confessione aperiendæ, opinio negativa est probabilior, quæ fundatur in Tridentino *Sess. 14. Cap. 1. Can. 7.* quamvis affirmativa sit tutior.

Quæritur 5. An si liber sit alicujus junioris, & moderni debeat opinio cenferi probabilis, dum non constet rejectam esse à Sede Apostolica tanquam improbabilem?

Resp. Negativè, nam est falsum, quod auctoritas unius moderni Doctoris reddat

dat opinionem probabilem, & quàm periculosum hoc sit in materia morum, non est qui non videat, quia cum in moralibus nulla sit opinio quantumcumque exorbitans, quæ aliquem pro se auctorem non habeat, jam esset cuique liberum; omnem opinionem in moralibus amplecti, & ex quacumque sibi efformare dictamen, ad operandum, quæ sententia utpotè nutritiva peccati ad innumera crimina in moralibus aditum parat; idcirco jure merito ab Alexandro VII. cum propof. 27. damnatur.

Quæritur 6. An unusquisque præsertim illiteratus sequi possit sententiam sui Præceptoris, vel alterius viri pii ac docti, necnon rustici possint acquiescere auctoritati Parochi?

Resp. Quando discipulus, & indoctus invincibiliter ignorant sententiam illam; quam Præceptor, aut Parochus, vel alius vir doctus, & pius docent, singularem esse, & contra communem Doctorum, possunt tutè eam sequi, aliter in oppidis, ubi unus est Parochus, nemo posset ejus consiliis acquiescere, sed deberet quilibet

bet peregrinari ad veritatem indagandam, & fanè sicut vir doctus, ac probus potest sequi suam opinionem, quando invincibiliter ignorat illam esse singularem, ita pariter illiterati, & rustici possunt viri docti, ac pii, sive Præceptoris, aut Parochi opinionem sequi, si ea invincibili ignorantia laborent, quando tamen advertunt, opinionem esse contra communem DD. eam sequi non possunt, sed debent veritatem inquirere, sicut nec potest sequi opinionem plurium, quorum doctrina, ac prudentia non magni fiat, quoties multitudo DD. militat ex adverso.

Quæritur 7. An aliquando admitti possit ut probabilis, non solum plurium, sed etiam unius auctoris opinio, etiam si adversus communem aliorum sentiat?

Resp. Affirmativè, quoties auctor est omni exceptione major, id est valde peritus, tum juris naturalis, tum etiam positivi, qui firmis, ac validis rationibus consueverit conclusiones suas fundare, qui veritatis potius quàm novitatis censeatur amator, ac demum qui aliorum
funda-

fundamenta plenè discusserit, & de-
cerit, adeò ut prudenter credi possit,
alios etiam doctissimos eidem opinioni
subscripturos; hinc fit, posse aliquem
consultare plures viros doctos, donec
inveniat aliquem, cujus consiliis acquie-
scere possit, quia unicuique licitum est
uti jure suo; notandum tamen, quod in
rebus Theologiam moralem spectanti-
bus non satis est consultare Theologum
Scholasticum magnæ auctoritatis, si in
moralis Theologia, ut accidit non raro,
sit parum versatus: plurimi enim pol-
lent ingenio, non tamen judicio pruden-
tiali, & ideò in Scholastica eminent, in
moralis verò claudicant.

Quæritur 8. Quanta debeat esse au-
toritas extrinseca unius partis præ alte-
ra, ut ab hac non dicatur illa infringi, ac
enervari, in ordine ad reddendam opi-
nionem probabilem?

Resp. Varii varia docent, sed ex eo-
rum doctrinis colligitur, non posse in-
doctos ferre judicium sanum de proba-
bilitate extrinseca alicujus opinionis, sed
requiri doctrinam ad discernendum in
multitu-

multitudine, vel paucitate DD. pondus auctoritatis, & pondus rationum: hæc tamen regula videtur posse dari, videlicet, si opinio sit unius, vel paucorum non paucis ab hinc annis in lucem edita, & contra illam stet sensus communis, non est dicenda probabilis, nam si valide fundaretur, habuisset asseclas, cum autem non habuerit, à posteriori, signum est, eam solido fundamento deitui; si verò sit unius Doctoris moderni, aut paucorum, & contra illam stet sensus communis, tunc, ut possit dici probabilis, discutiendum est; An concurrant omnes illæ circumstantiæ in Quæst. præcedenti enumeratæ.

Quæritur 9. An liceat sequi opinionem, vel inter probabiles probabilissimam?

Resp. Schola Tutioristarum, & Rigoristarum ita textus, & canones Sacros, ac SS. Patres, adhortantes ad æmulandum charismata meliora, interpretatur, ut velit non esse opus consilii, sed præcepti, via tutissima incedere, proinde docet, nunquam licere sequi opinionem liber-
tati

tati faventem adversus aliquam legem, tametsi ea probabilissima, & recepta communiter censeatur, quod est, onus Christi leve, & jugum suave reddere intolerabile, cum superet vires humanas assequi semper, quod est tutius, atque adeo, quod est perfectius: idcirco ipsorum opinio ab Alexandro VIII. cum propos. 3. damnatur; Ratio est, quia probabilissima sententia dicitur illa, quæ validissimo fundamento nititur, habetque pro se suffragium plurimorum sapientum, ergo non potest practicè errare, qui sequitur Spiritus Sancti consilium, atque adeò dictamen rationis, cum scriptum sit *Eccl. 6. in multitudine Presbyterorum prudentium sta, & sapientiæ eorum ex corde conjunge.*

Quæritur 10. An sit licitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore?

Resp. Nonnulli docent, in collatione Sacramentorum licitum esse universim usum opinionis probabilis, relicta tutiore, nisi forte lex aliqua, aut conventio,
E aut

aut periculum gravis damni aliud postulet, ut proinde id non liceat in collatione Baptismi, ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis; quia incertitudo, & dubietas de valore Baptismi obstat salutis animæ, dubietas de valore ordinis Sacerdotalis obstat validitati consecrationum & absolutionum, & dubietas ordinis Episcopalis obstat validitati ordinis sacri per Episcopum conferendi; sed errant, dum in conferendis cæteris Sacramentis admittunt, fas esse in concursu opinionis tutioris de validitate Sacramenti uti minus tuta, & probabili: quorum sententia tanquam falsa probabilitatem amisit, ut manifestè constat ex propos. i. inter damnatas ab Innoc. XI. nam certè quamvis inde nullum damnum tertio oriretur, irreverentia gravis Sacramento esset inevitabilis propter periculum nullitatis & frustrationis, cui exponeretur; propterea tenendum est tanquam certum, id esse absolutè, & in quolibet Sacramento illicitum, & peccare mortaliter, qui administrat quodlibet Sacramentum, utendo opinione probabili, omissa tutiore, tum contra charitatem, & misericordiam

diam, exponendo poenitentem periculo carendi gratia Sacramentali, qua indiget, tum etiam contra virtutem Religionis, seu contra reverentiam Sacramentis debitam, exponendo ea periculo frustrationis.

Quæritur II. An sicut est illicitum in Sacramentis conferendis uti opinione probabili, relicta tutiore, id sit etiam illicitum in Sacramentis suscipiendis?

Resp. Affirmativè ratio est, quia etiam ex hoc capite illicitum est in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem minus tutam, quia exponitur periculo frustrationis Sacramentum, & idcirco sic administrans Sacramenta non solum peccat contra charitatem, sed etiam contra Religionem, seu contra reverentiam Sacramentis debitam, atque eodem modo exponitur periculo frustrationis Sacramentum, si adhibeatur materia, vel forma minus tuta in conferendis, quàm si adhibeatur in suscipiendis Sacramentis; ergo utrumque est illicitum; unde opposita sententia implicite videtur etiam damnari in decreto Innocent. XI.

Quæritur 12. An sicut est illicitum tam in conferendis, quàm in suscipiendis Sacramentis uti opinione probabili minus tuta, sit etiam illicitum uti opinione probabilissima, seu moraliter certa, omissa tutiore?

Resp. Esse licitum uti opinione probabilissima, omissa tutiore, ut constat, tum ex propos. 3. inter damnatas ab Alex. VIII. quæ negat universim licere sequi opinionem probabilissimam, tum etiam quia illi non subest incertitudo moralis, nec prudens formido; & sane non major certitudo requiritur in conferendis, & suscipiendis Sacramentis, quàm in procuranda nostra salute, sed ad hanc sufficit certitudo moralis; aliter qui in articulo mortis posuit actum contritionis, deberet iterum iterumque conari ad novos & intensiores eliciendos, ut majorem haberet certitudinem; unde non esset verum, quod dicitur. 1. *Joan.* 5. *Mandata ejus gravia non sunt*; ergo etiam certitudo moralis sufficit in Sacramentis administrandis, & suscipiendis.

Advertendum tamen primò, quod sicut

cut potest aliqua opinio esse de se tenuis probabilitatis, mihi tamen apparere invincibiliter solidè probabilis, in quo casu non pecco illam deducendo in praxim, ita viceversa sententia de sufficientia attritionis in Sacramento Poenitentiae est de se tuta, & tamen mihi apparere potest solùm probabilis, in quo casu certè non liceret mihi illam adhibere, cum non liceat juxta dicta tam in Sacramentis conferendis, quàm in suscipiendis sequi opinionem de eorum valore minus tutam.

Advertendum 2. quod poterit aliqua opinio esse de se probabilissima, seu moraliter certa, & simul alicui apparere dumtaxat probabilis speculativè, & non practicè, in quo casu illicitum erit, quamvis per accidens, sequi hujusmodi opinionem de se probabilissimam, aut certam moraliter.

Quæritur 13. An in Confessione venialium requiratur dolor efficax, sicut requiritur in Confessione mortalium?

Resp. Nonnulli docuerunt, sufficere posse dolorem inefficacem, & virtualem

inclusum in ipsa voluntate recipiendi Sacramentum, ejusque effectum, sed eorum opinio tanquam falsa damnationi subjacet: Ratio est, quia ad essentiam Sacramenti Poenitentiae requiritur tanquam pars essentialis dolor formalis & efficax, sed in Confessione venialium datur verum Sacramentum: Ergo requiritur dolor formalis efficax, & supernaturalis; quare qui sine eo dolore confiteretur venialia advertenter, peccaret mortaliter, quia faceret Sacramentum voluntariè nullum; & quamvis nemo teneatur confiteri peccata venialia, aut mortalia aliàs ritè confessa, posito tamen quod illa velit confiteri, & facere materiam totalem Confessionis, tenetur accedere cum eo dolore vel omnium venialium, vel aliquorum, aut saltem unius cum vero emendationis proposito.

Quæritur 14. An ad Sacramentum Poenitentiae sufficiat dolor, etiamsi per longissimum tempus præcesserit Confessionem: dummodo non sit retractatus?

Resp. Negativè, quamvis enim non sit necessaria coexistentia Physica, ita ut
dolor

dolor Physice existat in ipso puncto Confessionis, necessaria tamen est coexistentia & simultas moralis, scilicet quod moraliter, ac virtualiter permaneat, & existat; ut si quis manè doleat, & actu non revocato post tres, vel quatuor horas confiteatur sine novo doloris actu, vel si quis Vespere examinans conscientiam eliciat actum doloris, & sequenti die confiteatur; Rursus si non solum præcedenti vespere, sed etiam præcedenti die id fecerit, ita ut dolor non revocatus uno, vel altero die solum Confessionem præcesserit, licitè operatur, & abundè est, & licet nonnulli extendant probabiliter ad quatuor, vel quinque dies, alii ad longissimum tempus, eorum tamen opiniones, ut minus tutæ illicitè in praxim deducuntur; curent autem Confessarii, ut poenitentes in actu Sacramentalis Confessionis dolorem renovent, adjuvando ignorantes ac rusticos, ut ad dolorem supernaturalem excitentur, cum id brevissimo tempore fieri possit; nam ob Confessariorum incuriam innumerabiles fideles vel sacrilegè, aut sine fructu Sacramentum suscipiunt. E 4 Quæ-

Quæritur 15. An poenitens, qui in Confessione obliviscitur alicujus peccati mortalis, & paulo post redit ad subiiciendum illud clavibus, teneatur novum doloris actum elicere?

Resp. Non tenetur, dummodo in prima Confessione habuerit dolorem universalem de omnibus peccatis, quia moraliter, & virtualiter perseverat prior ille dolor, qui sicut extendebatur ad peccata etiam oblita, ita potest inservire pro nova Confessione peccatorum oblitorum; si verò habuisset solum dolorem particularem de aliis peccatis Confessis, non autem de illo oblito, deberet utique novum dolorem elicere, sicut etiam deberet novum elicere, si interim aliud mortale commisisset.

Quæritur 16. An sufficiat unus actus doloris pro distinctis Confessionibus, non solum quando exponuntur peccata diversa, sed etiam quando statim iteratur Confessio de eisdem peccatis?

Resp. Negativè, ratio est, quia debet esse nova, & distincta materia pro nova forma, & nova substantia Sacramenti, quæ

quæ materia proxima in Sacramento Pœnitentiæ est dolor supernaturalis, & Confessio, quare sicut dari non potest nova absolutio, nisi adsit nova Confessio, ita etiam nisi adsit novus dolor; idcirco sententia opposita repugnat decreto Pontificio.

Quæritur 17. An dolor requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ debeat Confessionem præcedere, vel sufficiat, si illam subsequatur, dummodò absolutionem præcedat?

Resp. Ad valorem Sacramenti non requiritur necessariò, quod dolor Confessionem præcedat, sed sufficit si illam sequatur, dummodo absolutionem præcedat, & hæc opinio non est damnationi subiecta, cum non solum sit probabilis, sed etiam moraliter certa, atque adeo tuta in praxi, ratio est, tum quia sic sumitur ex communi sensu fidelium tam pœnitentium, quàm Confessariorum, qui peracta Confessione peccatorum solent excitari ad dolorem, nam frequenter contingere potest, quod multi, qui ante accusationem conantur elicere ac-
E 5 ctum

ctum doloris supernaturalis, non eliciant nisi naturalem, aut non sufficientem ad valorem Sacramenti, vel ob ignorantiam, seu ob cordis duritiem, postea tamen Confessarii opera concipiant dolorem requisitum ad recipiendam absolutionem cum fructu; facienti enim, quod in se est, Deus non denegat gratiam suam: tum etiam quia dolor etiam subsequens per Confessionem præcedentem sensibilis redditur; qui enim confitetur in ordine ad absolutionem obtinendam, significat se velle ponere omnia requisita ex parte sui ad Sacramentum: ergo cum ad Sacramentum requiratur dolor ante absolutionem, dum poenitens confitetur, significat se habuisse, vel habere, aut habiturum dolorem immediate ante absolutionem, & sic dolor subsequens fit sensibilis per Confessionem antecedentem, quæ dici non potest simplex narratio historica, sed vera accusatio peccati, seu narratio judiciaria, hoc est, facta Confessario judici, aut cum intentione illa ordinandi ad Sacramentum, & absolutionem obtinendam, quo casu

casu contineri implicitè propositum conterendi, atque adeo sufficienter dicitur dolorosa connotativè per dolorem, quem connotat.

Quæritur 18. An ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ sufficiat dolere, quod non doleas, seu dolor non habiti doloris?

Resp. Negativè, ratio est, quia tam ad valorem, quàm ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ displicentia, & dolor debet esse de ipsis peccatis, non de negatione doloris, siquidem accusatio Sacramentalis, cum sit de ipsis peccatis, involve-re debet displicentiam, & dolorem eorumdem peccatorum: Addo tamen pro praxi, in timoratis conscientiis, quæque nullum actuale affectum ad peccatum habent, optare se dolere, vel dolere quod non doleant, satis esse, quia ejusmodi affectus est signum veri doloris.

Quæritur 19. An sufficiat dolor virtualis, & implicitus inclusus in voluntate suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, aut in actu amoris Dei super omnia?

Resp. Non sufficit, ratio est, quia dolor,

lor, & detestatio peccatorum est pars materialis poenitentiae, ut habetur ex Trid. & sic non potest sufficere dolor solum virtualis inclusus in actu amoris Dei (licet iste possit esse sufficiens dispositio ad consequendam gratiam extra Sacramentum) sed requiritur dolor formalis, & expressus; & inde non recipit Sacramentum Poenitentiae, qui ad illud accedit cum solo actu amoris, seu dilectionis sine dolore formali, quia non exhibet materiam institutam à Christo Domino, & requisitam à Conciliis; idcirco sententia docens, actum amoris Dei solum esse sufficientem dispositionem ad hoc Sacramentum 1, ut minus tuta damnata est; poterit tamen excusari à peccato, qui bona fide accessit ad Confessionem cum solo eo actu amoris, quia implicat habere actum amoris Dei formalem, & graviter peccare.

Quæritur 20. An dolor de peccatis requisitus ad valorem Sacramenti Poenitentiae debeat esse intensivus?

Resp. Quod ad dolorem de peccatis non requiritur ulla intensio, teneritudo cordis,

cordis, lacrymæ, vel duratio temporis, nam sufficit dolor summus appretiative, id est, ut nihil magis detesteris, quàm peccatum, malisque omnia mala hujus mundi perpeti, quàm mortaliter contra Deum peccare; nec opus est, immo nec expedit particulares facere collationes, v. g. mallet hoc, vel illud malum, aut mortem subire, quàm mortaliter peccare, quia periculosæ sunt.

Quæritur 21. An sicut illicitus est usus opinionis probabilis minus tutæ, si spectet ad valorem, seu ad materiam proximam, & formam Sacramenti, sit etiam illicitus, si spectet ad materiam remotam?

Resp. Negative, ratio est, quia tunc non exponitur periculo frustrationis Sacramentum, atque adeo neque contra Religionem, neque contra charitatem peccatur; licitè hinc Poenitens accommodat se opinioni probabilis minus tutæ, quod non detur obligatio aperiendi in Confessione, aut circumstantias merè aggravantes, quæ non mutant speciem peccati, aut non aggravantes in infinitum, id est, quæ de veniali non faciunt

mortale, aut peccati complicem, quando aliter circumstantia mutans speciem explicari non potest, & alia id generis; hujusmodi enim opiniones probabiles, si revera essent falsæ, non redderent irritum Sacramentum, sicut opiniones probabiles, quæ spectant ad materiam proximam, & formam illius.

Quæritur 22. An dari possit Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe ex defectu doloris supernaturalis?

Resp. Negative, ratio est, quia non solum ad effectum, sed etiam ad valorem Confessionis requiritur verus dolor formalis, & supernaturalis, quin sufficiat naturalis, aut putatus supernaturalis; siquidem dolor de peccatis non solum ut dispositio, sed etiam ut est pars Sacramenti debet esse donum Spiritus Sancti, ut docet Tridentinum.

Quæritur 23. An possit admitti ex defectu doloris universalis, & extensivi, quando scilicet habens v. g. duo peccata furti, & Sacrilegii, de furto dolet ex motivo turpitudinis suæ specialis, & nullatenus dolet de sacrilegio, aut quia illius
invinci-

invincibiliter est oblitus, vel quia non advertit ad obligationem dolendi de illo?

Resp. Probabilissimum est, ex hoc capite admitti posse Sacramentum Poenitentiae validum, & informe, ratio est, quia ad essentiam hujus Sacramenti non requiritur dolor ita extensivus, & universalis, sicut requiritur ad effectum gratiae consequendum, qui enim dolet de peccato confesso ex motivo particulari non accipit effectum Sacramenti, si forte habeat aliud peccatum inculpabiliter oblitum non retractatum, & tamen habet omnes partes essentielles requisitas ad essentiam Sacramenti; habet enim Confessionem peccati memoriae occurrentis, habet illius dolorem supernaturalem, & habet absolutionem, ergo habet omnes partes essentielles constitutivas Sacramenti, quamvis non recipiat gratiam propter impedimentum occultum, & sic recipit Sacramentum validum, & informe; nec erit necesse talem confessionem repetere, cognito errore, sed sufficiet in sequenti Sacramento confiteri peccatum oblitum invincibiliter,

biliter, vel non detestatum in priore Confessione inadvertenter.

Quæritur 24. An defectu examinis, & integritatis Confessionis admitti possit Sacramentum validum, & informe?

Resp. Non posse admitti, ratio est, quia si defectus ille integritatis, & examinis fuit mortaliter culpabilis, confessio illa non solum fuit informis, & effectus vacua, sed etiam invalida, peccaminosa, & ex toto repetenda, cum ad illam poenitens indignè accedat ex defectu diligentiae requisitæ ad sui discussionem: non potest Confessio esse valida, quæ est in ipsomet actu peccaminosa, & sacrilega; si defectus fuit inculpabilis, Confessio erit valida, & formata, id est, cum effectus gratiæ, si non deficient alia requisita ex parte doloris necessarij, & propositi non peccandi in futurum.

Quæritur 25. An ad validam absolutionem requiratur in Poenitente propositum formale, & expressum non peccandi de cætero, an verò sufficiat virtuale, & implicitum?

Resp. Formale, & explicitum optimum

num est; hinc rectè agunt Confessarii exigendo illud à Poenitentibus: & quando renuunt expresse proponere emendationem, & peccata vitare, absolvi non possunt: verum per se, & necessario non requiritur expressum, sed sufficit virtuale, & implicitum, quod virtualiter continetur in vera detestatione, & dolore peccatorum ex motivo supernaturali, & universalis, ut colligitur ex Trident. *Sess. 14. Cap. 4.* sic qui dolet de peccatis ad effectum justificationis, & non cogitat actu propter inadvertentiam de emendatione vitæ, censetur virtualiter, & implicitè proponere peccata vitare, & emendare vitam, quod expresse proponeret, si ad id reflecteret, alias non verè, & ex animo doleret de peccatis commissis; cum impossibile sit, ut si quis sincero animo doleat efficaciter de peccatis, ut sunt offensa Dei, quin implicitum saltem habeat non peccandi propositum; nam alias simul vellet, & nollet offensam gravem Dei, quæ sunt contradictoria.

Quæritur 26. An Confessarius possit licitè conferre absolutionem cum jurisdictione

ditione solum probabili, omissa probabiliori ?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia quando opinio verè probabilis versatur circa jurisdictionem, si hæc fortè desit, certum moraliter est, illam ab Ecclesia parente pientissima suppleri, atque adeo Sacramentum non exponitur periculo frustrationis, sicut exponitur procul dubio, quando opinio probabilis versatur circa materiam proximam, & formam Sacramenti, nam tunc incertum est, an Sacramentum conferatur, cum de ratione opinionis sit incertitudo : similiter valida est absolutio collata à Confessario, qui communiter reputatur habere jurisdictionem, quam à parte rei non habet, dummodo habeat titulum à legitimo superiore collatum ; utrumque enim requiritur, & error communis, & titulus coloratus, hoc est, quod ab Ordinario Parochiam, vel jurisdictionem obtinuerit, adeo ut ab omnibus pro Parocho, & Confessario habeatur, quamvis propter aliquod impedimentum occultum titulus invalidus sit, ut quia est suspensus ; quo casu

casu certum est, valere absolutionem, quia Ecclesia supplet jurisdictionem.

Quæritur 27. An liceat matrimonium contrahere, atque adeo Sacramentum conficere simul, & suscipere cum sola opinione probabili, & non moraliter certa, quod nullum subfit impedimentum dirimens, aut quod præcesserit super impedimento dirimente sufficiens dispensatio?

Resp. Si probabilitas sit circa factum, hoc est, si probabile sit adesse hujusmodi impedimentum, aut non adesse dispensationem, id non licere, ratio est, quia *in Cap. inquisitioni de sent. excomm.* dicitur, quod habens probabilitatem de impedimento dirimente consanguinitatis, vel affinitatis non possit debitum petere, quamvis teneatur reddere: ergo signum est, Ecclesiam non habere hujusmodi matrimonium pro indubitanter valido, atque adeo si cum tali probabilitate illud contrahatur, exponitur periculo frustrationis, quod est illicitum; si verò probabilitas sit circa jus, hoc est, quando probabiliter utrinque DD. censent, aliquod

aliquod esse, vel non esse impedimentum, aut dispensationem esse, vel non esse validam, id licere, ratio est, quia quando utrinque habentur hujusmodi opiniones probabiles, consuetudo, & praxis Ecclesiæ fert, quod matrimonium sic contractum censeatur validum, atque adeo Ecclesia vult Matrimonium non dirimi ab impedimento, quod probabiliter non est impedimentum, aut quando dispensatio probabiliter est valida, unde non exponitur periculo frustrationis hoc Sacramentum, si cum tali probabilitate Matrimonium contrahatur.

Ex dictis sequitur 1. Posse licitè Matrimonium contrahi cum dispensatione in impedimento dirimente facta ab Episcopo in casu urgentis necessitatis, cum probabile sit, posse Episcopum in tali casu dispensare. Sequitur 2. Matrimonium invalidum posse revalidari sine Parrocho, & Testibus juxta probabilem opinionem. Sequitur 3. Posse revalidari Matrimonium invalidum, etiam si alter Conjux sit ignarus nullitatis, quando ex revelatione nullitatis grave scandalum timere-

timeretur, ut plurimi docent. Sequitur
4. Posse licite Matrimonium contrahi
inter Patrinum, & Matrem Baptizati,
quando Baptismus collatus est sine so-
lemnitatibus in necessitate ob pericu-
lum vitæ infantis, cum probabiliter in ta-
li casu impedimentum dirimens Cogna-
tionis Spiritualis non contrahatur; &
ratio dictorum est, quia hujusmodi opi-
niones probabiles sunt circa jus, unde
non exponitur periculo frustrationis Sa-
cramentum Matrimonii juxta eas cele-
brati, relictis tutioribus, sicut exponitur
dicto periculo Matrimonium celebra-
tum cum ea probabilitate circa factum,
quæ facile deprehendi potest falsa.

Quæritur 28. An in conferendis, vel
suscipiendis Sacramentis detur parvitas
materiæ, sic, ut quis valide ipsa conficiat,
vel suscipiat, etiam si aliquod minimum
ad ipsorum valorem requisitum præter-
mittat?

Resp. Negativè, ratio est, quia Sacra-
mentum, formaliter loquendo, in indi-
visibili consistit, & ideò quocumque mi-
nimo prætermisso de requisitis ad valo-
rem

rem & essentiam, Sacramentum est nullum, & non subsistit, sicut non subsistit homo, si omnia ad essentiam ipsius requisita non ponantur.

Quæritur 29. An generatim dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, confisi aliquid agimus, semper prudenter agamus?

Resp. Negativè, juxta Decretum Innoc. XI. damnantis propos. 3. quia de ratione opinionis probabilis est, quod nitatur fundamento gravi, tum absolute, tum comparative ad motiva in contrarium, sive fundamentum hoc grave sit ab intrinseco, sive ab extrinseco DD. auctoritate, adeo ut spectatis omnibus experiatu intellectus vi quadam inclinari, ac quodammodo rapi ad assensum liberè cum facultate ad resistendum; quoties autem probabilitas opinionis est tenuis & exigua, non potest intellectus experiri vim illam, qua ad assensum validè inclinetur: ergo opinio tunc non nititur fundamento gravi, nec est solide probabilis, propterea qui nixus fundamento levi patiente veri similitudinem aliquam, &

& tenuem ac apparentum probabilitatem, non potest dici, quod prudenter assentiatur, sed potius temere, ac leviter juxta illud. *Eccl. 19. qui citò credit, levis est corde.*

Ex dictis inferitur; universim in humanis actionibus licitum esse sequi opinionem probabilem, omissa probabiliori, dummodo ea sit veræ ac solidæ probabilitatis, nec detur certa lex obligans ad probabiliores, prout datur v. g. in administrandis Sacramentis, & sicut Judex in judicando tenetur sequi opinionem probabiliores, & Medicus adhibere pharmacum probabilius curativum, & hac de causa non potest ab infidelitate excusari infidelis non credens ductus opinione minus probabili, ut constat ex propos. 1. 2. & 4. inter damnatas ab Innoc. XI. Ratio cur liceat universim sequi opinionem probabilem, omissa probabiliori, est, quia sententia ista est probabilissima solidissimè fundata, ac ferè omnium contra paucos; tum quia sequens opinionem probabilem in conflictu probabilioris prudenter operatur,

tur, cum omnis opinio verè probabilis apta nata sit inducere prudentem assensum, nec exponitur periculo peccandi formaliter, sed solum materialiter, quia nemo tenetur ponere, quod est tutius ac perfectius; si enim in moralibus ad id Deus nos obligasset, onus esset intolerabile, ac multis scrupulis expositum, cum moraliter impossibile sit semper investigare majorem probabilitatem opinionis, & nimis arduum semper ad tutiora obligari.

Opiniones igitur, quæ probabilissimè juxta communem DD. sensum cum scripturis, & SS. Patribus concordant, possunt licitè in praxim deduci, etiamsi non sint tutissimæ, ita quæ probabiliter duntaxat juxta gravium DD. sensum ex Scripturæ, & SS. Patrum doctrina descendunt, licitè etiam possunt in praxim deduci, dummodo uterque Scopulus declinetur, & nimix benignitatis, quæ vergit ad exercendam laxitatem, & nimii rigoris, qui vergit ad exercendum tutiorismum; ex utroque enim Scopulo naufragium imminet animarum; uter-

uterque autem non aliter declinabitur, nisi manibus continuè tenendo Authores Classicos, qui quæstiones ad Conscientiam pertinentes accuratè pertractant, prout loquitur D. Carolus Borromæus. *in libro edito de ratione confitentes ritè audiendi*, quod pariter monet S. Franciscus Salesius in opusculo, qui inscribitur. *Admonitio ad Confessarios*: vocanturque Auctores Classici qui sunt valdè docti, ac pii, valdequæ periti, tum juris naturalis, tum positivi, qui firmis, ac validis rationibus consueverint Conclusiones fundare, discutiendo, ac dejiciendo partis adversæ fundamenta, qui veritatis potius, quàm novitatis censeantur amatores, nec de facili hallucinentur.

Quæritur 30. An opinio probabiliter tantum probabilis dicenda sit tenuis probabilitatis; adeo ut non liceat juxta eam operari?

Resp. Opinionem probabiliter tantum, & non certò probabilem carere solida probabilitate, atque adeo esse insufficientem ad prudenter operandum. Ratio est, quia ad probabilitatem requi-

F

ritus

ritur fundamentum, spectatis omnibus, grave ac firmum: quando autem de firmitate fundamenti non habetur certitudo, sed probabilitas, tunc fundamentum videtur, experientia teste, nutare, atque adeo non esse firmum; & sane opinio probabilis licet patiatur obscuritatem, incertitudinem, ac formidinem de opposito, non tamen compatitur dubietatem, dubietas enim impedit assensum prudentem, qui à formidine opinionis non impeditur: atqui quando de probabilitate opinionis habetur solum probabilitas, & formido, tunc, experientia teste, videtur hujusmodi formido de probabilitate declinare in dubietatem de veritate objecti, & intellectus prudenter suspendit potius, quam ponit assensum circa illam; ergo opinio probabiliter tantum probabilis non est dicenda absolute probabilis, sed tenuiter probabilis.

Quæritur 31. An saltem in casu necessitatis urgentis possimus sequi opinionem tenuiter probabilem?

Resp. Nullatenus est admittendus usus opinionis tenuiter probabilis in sensu com-

composito, quod retineat tenuem probabilitatem, eo quod tunc nitatur fundamento non gravi; Verum quidem est, quod in casu necessitatis possit Infans Baptizari in digito, sicut potest Baptizari cum aqua rosacea, deficiente aqua pluviali, quia necessitas facit, quod possit sub conditione Baptismus conferri, quod non solum est certò probabile, sed peccaret, qui nollet hoc pacto puerum baptizare, unde non habetur in hoc casu tenuis probabilitas, quia ipsa necessitas reddit absolutè probabile, quod seclusa ea circumstantia parùm haberet probabilitatis, & ita cogita de similibus.

O R D O.

QUæritur 1. An sit damnata sententia docens, in Ordine Sacro non requiri tactum physicum materiæ remotæ Sacramenti, sed sufficere tactum moralem?

Resp. Esse subjectam damnationi proposit. 1. inter proscriptas ab Innoc. XI. Ratio est, quia est opinio minus tuta circa

ca valorem Sacramenti, nam si coram Deo vera est sententia affirmans requiri contactum physicum, Sacramentum frustratur, si solum adhibeatur moralis; si autem adhibeatur physicus, nihil fit contra valorem Sacramenti.

Quæritur 2. An damnationi subjaceat opinio docens, esse licitum ordinari Diaconum, vel cum sola impositione manuum, vel cum sola traditione Libri Evangeliorum?

Resp. Subjacere, ratio est, quia tutius est pro valore Sacramenti utrumque præstare; nam si alterum deficiat, fortassè Sacramentum erit nullum.

Quæritur 3. An circa materiam Ordinationis Subdiaconi sit aliqua opinio damnationi subjecta?

Resp. Negativè Ratio est, quia licet aliqui dixerint, materiam Subdiaconatus esse traditionem libri Epistolarum, hæc tamen opinio ab omnibus rejicitur; quare omnino tenenda est tanquam tutissima sententia docens, materiam Subdiaconatus esse traditionem Calicis vacui cum Patena vacua.

O S C U L U M.

QUæritur 1. An sit probabilis opinio asserens, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensualem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis?

Resp. Eam opinionem esse falsam, & expressè damnatam ab Alexand. VII. cum propos. 40. & ante illius damnationem Clemens VIII. & Paulus V. iusserant Inquisitoribus fidei denunciari asserentes, in osculis ob meram delectationem veneream habitis non contineri culpam mortalem. Ratio est, quia delectatio, seu complacentia deliberata de objecto mortali, puta de homicidio, de furto, & similibus, semper est mortalis: atqui osculum, cui annectitur delectatio venerea, fert complacentiam deliberatam de objecto mortali, nempe de fornicatione, ad quam talis delectatio natura sua ordinatur: ergo huiusmodi osculum mortalem culpam continet, etiam secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis, idem dicendum

de amplexibus, tactibus, verbis obscænis, amatoriis, & aspectibus erga objecta proximè ad eam delectationem inducentia, in qua non datur materiæ parvitas.

Quæritur 2. An illæ actiones, quæ proximè ad delectationem sensualem, immò etiam ad conspurcationem, & immunditiam inducunt, possunt licitè poni data sufficienti causa honesta?

Resp. Affirmativè si fiant secluso periculo consensûs: sic Chirurgus potest mederi etiam pudenda Mulieris, si aliter ea curare non possit; at seclusa causa sufficienti & gravi, juxta gravitatem periculi, cui quis se exponit, poni nequeunt actiones, quæ proximè inducunt ad eas delectationes, etiam si Homo proponat iis non consentire, propterea nequit Homo conversationibus, comœdiis &c. interesse, quæ maximè provocant ad delectationes carnales, nam qui amat periculum, in illo peribit.

Quæritur 3. An oscula, tactus, & amplexus Fratris cum Sorore, vel quæ fiunt more patrio in signum benevolentia,

lentiae, amicitiae honestae, vel Urbanitatis, etiamsi ad delectationem carnalem inducant, cessante periculo consentiendi, culpam contineant?

Resp. Negative, eo quod à fine honesto cohonestentur, & in his non sit turpitudine, sed castus amor; quod si motus sensualitatis, & delectatio venerea insurgat, sufficit quod reprimatur, & nullus ei consensus praestetur (personis verò Ecclesiasticis maximè Religiosis est valdè indecens) idemque dicas de omnibus actionibus utilibus, in quibus praevидetur pollutio secutura citra periculum consensus, ut sunt saepè curatio vulnerum in partibus pudendis, auditio Confessionum, studium de rebus turpibus causa docendi, allocutio cum foeminis causa pietatis, vel urbanitatis, & similes, in quibus venerei spiritus commoveri solent; quia omnes praedictae actiones de se non sunt intrinsecè malae.

Quæritur 4. An Puella sine peccato possit habere amatorem, & finire se ab illo videri, & cum illo discurrere?

Resp. Affirmant plures, quando id fit sine scandalo, & ad finem nubendi, ad quem id possunt parentes concedere, maximè si sint paris conditionis; verum tutior est sententia opposita, ne in se, vel in parte permittat delectationes carnales; difficile enim est, quod quis videns, quem diligit, & cum ipso discurret, non commoveatur; quod si peccatum nullum grave, neque periculum, vel scandalum adsint inter istos amatores, non videntur esse illiciti eorum aspectus, ac discursus, sed magna prudentia opus est in Confessario ad rectè examinandum, & distinguendum, ne errent in materia tam periculosa.

Quæritur 5. An sponsis de futuro licita sint oscula, tactus, & amplexus?

Resp. Negativè, nam sub mortali eis vetita sunt, ac si Sponsi non essent, ideo cavenda, utpote ad copulam conducantia: similiter delectatio carnalis illis de copula habenda, & Viduis de copula habita tempore matrimonii prohibetur; peccant etiam mortaliter Parentes, vel Tutores, & Custodes Sponsæ, qui eam
solam

folam relinquunt cum Sponfo propter periculum, ut inter fe ad turpia procedant, nifi ignorantia vel inadvertentia eos excufent.

P E C C A T U M.

QUæritur 1. An in ftatu naturæ lapfæ ad peccatum formale, & ad demeritum contrahendum fufficiat libertas in caufa fua, feu in peccato originali, & libertate Adami peccantis?

Resp. Status naturæ lapfæ, feu corruptæ is dicitur, in quo iuftitia originali exuti & peccato contaminati nafcimur, in ifto nulla eft neceffitas in homine ad peccandum transmiſſa in eum ab Adamo liberè peccante, ut aliqui docuerunt, fed eorum opinio eft jam expreſſè damnata ab Alexandro VIII. *cum propoſ. 1. in ſecundo decreto*; Ratio eft, quia Adæ peccato noſtra libertas nec amiſſa, nec extincta fuit, fed in noſtra poteſtate eft tentationi conſentire, vel eidem reſiſtere, & præcepta implere, divina auxiliante gratia: legas Trident. Seſſ. 6. *Can. 5. & 6. & Conſtit. quæ incipit: Ex omnibus S. Pii V. in qua reproban-
tur plures propoſitiones*

nes Michaëlis Baii, & inter eas 39. & 64. ac
 aliam Const. Innoc. X. editam contra 5. pro-
 positiones Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis, in
 qua ut hæretica damnata manet hæc
 quarta propositio, quæ habet: *Ad me-
 rendum in statu naturæ lapsæ non requiritur
 in homine libertas à necessitate, sed sufficit li-
 bertas à coactione.*

Quæritur 2. An peccatum Philoso-
 phicum sit etiam Theologicum, hoc
 est, offensa Dei dissolvens ejus amici-
 tiam, & poenâ æternâ dignum?

Resp. Alexander VIII. antequam
 quicquam decerneret de una, & trigin-
 ta propositionibus, quas 7. Decembris
 1690. damnavit, aliam quæ habet: *Pec-
 catum philosophicum seu morale est actus hu-
 manus disconveniens naturæ rationali, &
 rectæ rationi, Theologicum verò, & mortale
 est transgressio libera divinæ legis: Philoso-
 phicum quantumvis grave, in illo, qui Deum
 vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est
 grave peccatum: sed non est offensa Dei,
 neque peccatum mortale dissolvens amicitiam
 Dei, neque æterna poena dignum: declara-
 vit scandalosam, temerariam, piarum
 aurium*

auritum offensivam, & erroneam: & meritò, quia peccatum de sua ratione adversatur, & quidem formaliter dictamini rationis, quod propositio ipsa damnata fatetur, implicat autem, quod rationis dictamini adversetur, & non adversetur simul legi æternæ, cum dictamen rationis sit velut præco indicans nobis divinam voluntatem, five præceptivam, five prohibitivam, five permissivam, ut docent communissimè; nam lumen rationis nihil aliud est, quàm impressio Divini Luminis in nobis juxta illud. *Ps. 4. Signatum est super nos Lumen Vultus tui Domine*; ergo implicat peccatum, quod solùm sit Philosophicum, & non etiam Theologicum, & quod Divinam amicitiam non dissolvat, nec sit offensa Dei; etiamsi advertentia ad Divinam prohibitionem non sit explicita, sed tantùm implicita, sicut v. g. ut Sacerdos peccans contra castitatem contrahat malitiam sacrilegii, non est necesse, quod tunc actu explicitè cogitet de suo voto Castitatis, sed sufficit, quod de illo cogitet saltem sub aliqua cogitatione confusa facile obvia. Quæ-

Quæritur 3. An pro peccato Originali teneatur Homo tota vita pœnitentiam agere?

Resp. Hanc injuriam Jansenii aſſeclæ irrogant Divinæ Miſericordiæ, meritis, ac ſatisfactionibus Chriſti Domini, & efficaciam Sacramentorum, ut velint, Homines poſt Baptiſmum ſuſceptum tene-ri ad exhibendas Deo ſatisfactiones, quoad vixerint, præciſè ob originale peccatum; quorum ſententia tanquam hæretica expreſſè damnatur ab Alexandro VIII. cum *prop. 19.* Ratio eſt evidens, quia ſublata quavis peccati macula, & quocumque reatu tam odii Divini, quàm pœnæ, quæ ab ingreſſu Coeli remoretur, nulla ſupereſt pœna pro illo luenda, ac ſatisfactione Deo exhibenda, atqui per Baptiſmum omnis omnino macula tollitur, & omnis reatus, tam odii divini, quàm pœnæ obſtruentis aditum ad Patriam Coeleſtem; Siquidem per hoc Sacramentum, ſi fuerint peccata ut coccinum quaſi nix dealbantur, ut dicitur. *Iſa. 1.* ergo nulla pro originali poſt Baptiſmum pœna eſt ſub-eunda

eunda; Lege Tridentinum. Sess. 5. Can. 5. & Sess. 6. Cap. 14. ubi dicitur: *Satisfactionem per jejunia, eleemosynas, & alia piæ vitæ Spiritualis exercitia post Sacramentum Pœnitentiæ ponenda esse pro pena temporalis, quæ ut Sacræ Literæ docent, non tota semper (ut in Baptismo fit) dimittitur.*

Quæritur 4. An quando adultus Baptizatur, debeat de peccatis actualibus, ac de originali dolere?

Resp. De actualibus à se commissis dolere debet, sed sat est attritio supernaturalis ad Baptismi Sacramentum suscipiendum; de originali verò nequit esse dolor Contritionis, vel Attritionis, & hoc est extra controversiam, quia originale nec est materia pœnitentiæ, ut est Sacramentum, neque ut est virtus, nam originale non est propria voluntate commissum, ergo non potest propria voluntate retractari.

Quæritur 5. An peccata pollutionis, sodomix, & Bestialitatis sint ejusdem speciei infimæ, & sufficiat quod pœnitens, qui ea commisit, in confessione dicat, se procurasse pollutionem.

Quæritur 3. An pro peccato Originali teneatur Homo tota vita pœnitentiam agere?

Resp. Hanc injuriam Jansenii aſſeclæ irrogant Divinæ Miſericordiæ, meritis, ac ſatisfactionibus Chriſti Domini, & efficaciam Sacramentorum, ut velint, Homines poſt Baptiſmum ſuſceptum tene-ri ad exhibendas Deo ſatisfactiones, quoad vixerint, præciſè ob originale peccatum; quorum ſententia tanquam hæretica expreſſè damnatur ab Alexandro VIII. cum *prop.* 19. Ratio eſt evidens, quia ſublata quavis peccati macula, & quocumque reatu tam odii Divini, quàm pœnæ, quæ ab ingreſſu Cœli remoretur, nulla ſupereſt pœna pro illo luenda, ac ſatisfactione Deo exhibenda, atqui per Baptiſmum omnis omnino macula tollitur, & omnis reatus, tam odii divini, quàm pœnæ obſtruentis aditum ad Patriam Cœleſtem; Siquidem per hoc Sacramentum, ſi fuerint peccata ut coccinum quaſi nix dealbantur, ut dicitur. *Iſa.* 1. ergo nulla pro originali poſt Baptiſmum pœna eſt ſub-
eunda

eunda; Lege Tridentinum. Sess. 5. Can. 5. & Sess. 6. Cap. 14. ubi dicitur: *Satisfactionem per jejunia, eleemosynas, & alia piæ vitæ Spiritualis exercitia post Sacramentum Pœnitentiæ ponenda esse pro pena temporalis, quæ ut Sacræ Literæ docent, non tota semper (ut in Baptismo fit) dimittitur.*

Quæritur 4. An quando adultus Baptizatur, debeat de peccatis actualibus, ac de originali dolere?

Resp. De actualibus à se commissis dolere debet, sed sat est attritio supernaturalis ad Baptismi Sacramentum suscipiendum; de originali verò nequit esse dolor Contritionis, vel Attritionis, & hoc est extra controversiam, quia originale nec est materia pœnitentiæ, ut est Sacramentum, neque ut est virtus, nam originale non est propria voluntate commissum, ergo non potest propria voluntate retractari.

Quæritur 5. An peccata pollutionis, sodomix, & Bestialitatis sint ejusdem speciei infimæ, & sufficiat quod pœnitens, qui ea commisit, in confessione dicat, se procurasse pollutionem.

Resp. Negative, juxta Decretum Alexandri VII. damnantis propof. 24 & meritò, quia vitia specie diversificantur, quoties diversa ratione, & malitia eidem virtuti opponuntur: ergo quamvis hæc peccata pollutionis, sodomix, & bestialitatis eidem virtuti Castitatis opponantur, atque adeò sint in eadem specie subalterna, differunt tamen specie infima, ut proinde debent in sua specie in Confessione explicari, non secus ac furtum, & homicidium, quæ sunt species injustitiæ ob diversum modum, quo virtuti justitiæ commutativæ opponuntur, & injustitiam participant, unde fit, vitia diversificari specie, non solum si diversis virtutibus opponantur; sed etiam si eidem virtuti opponantur diversimodè; hinc I. *ad Cor.* 6 de molitie, & sodomia fit mentio specialis, tanquam de duobus specie differentibus, dicitur enim: *neque fornicarii, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores &c. Regnum Dei possidebunt.* Sicut etiam *Levit.* 18. specialiter Deus sodomiam, & bestialitatem execratur dicens: *Cum masculo non commi-*

commiscearis coitu fœmineo, quia abominatio est, cum omni pecore non coibis &c. quia scelus est.

Ex dictis sequitur. 1. Probabilius esse in sodomia explicandam in Confessione, tamquam mutante speciem, circumstantiam agentis, aut patientis. 2. Similiter explicandam esse in sodomia, num ea commissa fuerit cum fœmina. 3. Num quis eam commiserit cum Confanguineis, vel affinibus, & an Uxoratus propria Uxore abusus sit. 4. Num procurata sit pollutio tactibus alienis, vel sodomiticis, aut bestialibus: 5. Explicanda verius videtur in peccato fornicationis circumstantia Sponsi, vel Sponsæ de futuro ob injuriam, quæ alteri Sponso irrogatur, quamvis ea non sit adulterium, sicut in incestu circumstantia personæ in 2. gradu conjunctæ in recta linea ob specialem violationem pietatis: 6. Explicanda probabilius est circumstantia filiæ Spiritualis, sicut etiam circumstantia disparitatis cultus ob injuriam, quæ Sacramento Baptismi irrogatur peccando cum infidelibus: 7. Similiter

militer si tactus impudici fiant in Ecclesia, & à fortiori si in ea habeatur pollutio occulta.

Quæritur 6. An qui habuit desideria procurandi pollutionem, sodomiam, vel bestialitatem, satisfaciat in Confessione dicendo: se habuisse desideria peccandi contra naturam?

Resp. Negative; sed debet exprimere objectum sui desiderii, an fuerit sodomia, seu bestialitas; nam desiderium efficax continet eandem malitiam specificam objecti sui, sed objecta sodomix, pollutionis & bestialitatis specie distinguuntur: ergo.

POENITENTIA.

Quæritur 1. An pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium possit, qui loco ipsius pœnitentiam impleat?

Resp. Non posse, constat etiam ex *Florent. & Trident. Sess. 14. Cap. 3 Can. 4.* materiam Sacramenti Pœnitentiæ esse tres illos actus pœnitentis, nempe contritionem, Confessionem, & Satisfactionem:

nem : ergo sicut nequit Contritio poni per alium, ita nec potest satisfactio, five salutaris, five præservativa alteri demandari, tum quia si in aliis præceptis, puta de audienda Missa, de recitandis horis, de jejunando, non potest alius substitui, à fortiori in hoc præcepto Confessarii; cum enim ex *Trident. Cap. 8.* pœnitentia imponatur ad novæ vitæ custodiam, & ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem, constat exigì ad executionem hujus præcepti actionem personalem, ut ille ipse, qui peccavit, puniatur; regula enim juris, quod possit quis per alium facere, quod potest per se ipsum, tunc solum valet, quando non exigitur ex speciali ratione actio personalis, ut quando pœnitens, cui imposita fuit eleemosyna pro pœnitentia, eam per tertiam personam implet; constat denique ex Decreto Alexandri VII. damnantis propos. 15.

Quæritur 2. An possit Confessarius pœnitentiam sic imponere pœnitenti, ut per se, vel per alium impleat?

Resp. Negativè, nec is excusaretur à peccato,

peccato, neque satisfactio ab alio pro pœnitante facta foret Sacramentalis, quia non esset actus pœnitentis, nec pro eo satisfactoria, nam peccata exigunt, ut ipsemet peccator pœnam à Sacerdote taxatam sustineat, nisi iusta causa interveniat, ob quam Confessarius in id consentiat.

Quæritur 3. An pœnitens propria auctoritate possit commutare pœnitentiam sibi injunctam in opus evidenter melius?

Resp. Negativè, ratio est, quia id adversatur communi Theologorum, & Fidelium sensui, & censetur temerarium, quemadmodum enim non licet auditio-nem Missæ ab Ecclesia præceptam, vel jejunium Quadragesimale commutare in opus evidenter melius, ita à fortiori nec pœnitentiam à Confessario tanquam Judice impositam, quæ est pars integralis Sacramenti.

Quæritur 4. An pœnitens lucrando Indulgentiam plenariam possit eximi ab onere implendi pœnitentiam impositam?

Resp. Probabilius esse, non posse, tum quia

quia id temporis revera imponuntur levissimæ pœnitentiæ, quæ vix sufficiunt per modum medicinæ, tum etiam quia si sententia affirmativa esset vera, nunquam homo teneretur pœnitentiam implere, quia innumeræ suppetunt Indulgentiæ, quas pœnitens posset lucrari, quod est absurdum. Verum quamvis juxta doctrinam aliquorum possit pœnitens omninò eximi ab onere pœnitentiæ injunctæ lucrando Indulgentiam plenariam, non idcirco potest aut pœnitentiam illam in opus evidenter melius commutare, aut ad illam implendam alium sibi substituere, ut dictum est.

Quæritur 5. An pœnitens possit pœnitentiam non acceptare; vel injunctam non implere, contentus luere in Purgatorio pœnam temporalem debitam?

Resp. Conveniunt DD. pœnitentem teneri acceptare pœnitentiam præservativam, & adimplere, ut si ei præcipiatur v. g. ne ingrediatur domum, in qua est occasio peccandi &c. Sed dividuntur de pœnitentia, ut est satisfactoria pro pœna temporali; aliqui affirmant, *fat,*

peccato, neque satisfactio ab alio pro pœnitente facta foret Sacramentalis, quia non esset actus pœnitentis, nec pro eo satisfactoria, nam peccata exigunt, ut ipsemet peccator pœnam à Sacerdote taxatam sustineat, nisi iusta causa interveniat, ob quam Confessarius in id consentiat.

Quæritur 3. An pœnitens propria auctoritate possit commutare pœnitentiam sibi injunctam in opus evidenter melius?

Resp. Negativè, ratio est, quia id adversatur communi Theologorum, & Fidelium sensui, & censetur temerarium, quemadmodum enim non licet auditionem Missæ ab Ecclesia præceptam, vel jejunium Quadragesimale commutare in opus evidenter melius, ita à fortiori nec pœnitentiam à Confessario tanquam Judice impositam, quæ est pars integralis Sacramenti.

Quæritur 4. An pœnitens lucrando Indulgentiam plenariam possit eximi ab onere implendi pœnitentiam impositam?

Resp. Probabilius esse, non posse, tum quia

quia id temporis revera imponuntur levissimæ pœnitentiæ, quæ vix sufficiunt per modum medicinæ, tum etiam quia si sententia affirmativa esset vera, nunquam homo teneretur pœnitentiam implere, quia innumeræ suppetunt Indulgentiæ, quas pœnitens posset lucrari, quod est absurdum. Verum quamvis juxta doctrinam aliquorum possit pœnitens omninò eximi ab onere pœnitentiæ injunctæ lucrando Indulgentiam plenariam, non idcirco potest aut pœnitentiam illam in opus evidenter melius comutare, aut ad illam implendam alium sibi substituere, ut dictum est.

Quæritur 5. An pœnitens possit pœnitentiam non acceptare; vel injunctam non implere, contentus luere in Purgatorio pœnam temporalem debitam?

Resp. Conveniunt DD. pœnitentem teneri acceptare pœnitentiam præservativam, & adimplere, ut si ei præcipiatur v. g. ne ingrediatur domum, in qua est occasio peccandi &c. Sed dividuntur de pœnitentia, ut est satisfactoria pro pœna temporali; aliqui affirmant, fat,

fat esse, ut poenitens velit eam in Purgatorio peragere, hæc tamen sententia communiter à Theologis rejicitur, & à nonnullis contra fidem, temeraria, ac improbabilis reputatur; cum enim ex Tridentino *Sess. 14. Cap. 8.* Sacerdos potestatem habeat ligandi, non poterit poenitens ab obligatione implendi poenitentiam ullatenus se eximere, atque adeo ad illam acceptandam, & implendam (nisi fuerit irrationabilis) tenetur sub mortali; quamvis materiæ parvitas ex communi sententia à gravi obligatione excuset, ut si poenitentia imposita sit pro solis venialibus, vel si pro solis mortalibus aliàs ritè confessis, aut si omissio sit levis.

REGULARIUM PRIVILEGIA.

QUæritur 1. An Regulares possint in foro Conscientiæ uti Privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum?

Resp. Opinionem affirmativam docuerunt nonnulli, quorum sententia, utpote à parte rei falsa, ad praxim nullatenus

tenus deduci potest, nam ab Alexandro VII. cum propos. 36. damnata fuit; nec pro foro externo, in quo ex ipsius sequela multum pax læderetur, & inter Episcopos & Religiosos non minora orirentur litigia: nec pro foro interno; nam si possent Regulares pro foro conscientiae absolvere, v. gr. à reservatis Episcopis, vel sine approbatione, aut alia hujusmodi præstare, nec consuleretur bono publico, nec vitarentur omninò dissensiones inter ipsos; ergo expediens fuit, quod pro foro etiam interno ea Privilegia revocarentur.

Quæritur 2. An ubi Tridentinum non est receptum possint regulares saltem in foro Conscientiæ uti privilegiis per Tridentinum revocatis?

Resp. Negative, ratio est, quia propos. 36. ab Alex. VII. damnata ubique gentium est scandalosa, ergo nusquam gentium possunt Mendicantes uti Privilegiis per Tridentinum expressè revocatis, atque adeo hac lege Tridentini revocantis hæc Privilegia obligantur etiam illi, qui Tridentinum non receperunt;
tum

tum etiam quia ut Privilegium revoce-
tur, non requiritur consensus privilegia-
ti, licet enim Privilegia non conferan-
tur invitis, ab invitis tamen auferuntur.

Quod attinet ad Privilegia solum im-
plicitè *Sess. 23. Cap. 8.* Revocatur Privi-
legium, quod Regulares possint extra
tempora ordinari, & similia; Commu-
nius docetur nec posse iis Medicantes
uti, ne in foro quidem Conscientiæ.
Ratio est, quia Tridentinum condendo
legem in contrarium, illa implicitè revo-
cavit; præterquam quod quamvis ea
Privilegia non revocaverit expressè Tri-
dentinum; revocavit tamen expressè
Pius IV. *Anno 1665. in Bulla incip. In
Principis Apostolorum Sede*, quæ habetur in
Calce Concilii, ubi revocantur quæcum-
que Privilegia, quæ Tridentini Decretis
contradicunt. Si quæras quænam sint
Regularium Privilegia expressè per Tri-
dentinum revocata, in eodem ipsa repe-
ries. videlicet. *Sess. 22. § 23. Cap. 12.
§ 15. Sess. 25. Cap. 22.*

Quæritur 3. An Privilegia Regula-
rium vivæ vocis oraculo concessa sint
revocata? Resp.

Resp. Esse; nam Gregorius XV. die 1. Julii 1621. expedivit motum proprium in quo revocat omnia Privilegia Regularium vivæ vocis oraculo concessa, cum aliquibus limitationibus, scilicet excipiendo à revocatione ea oracula, quæ concessa fuissent ad instantiam Regum, & ea, quæ manu alicujus Cardinalis firmata fuissent. Postea tamen Urbanus VIII. die 20. Decembr. Anno 1631. expedivit motum proprium alium, qui incipit: *Alias felicitis Recordationis*; in quo generaliter omnia vivæ vocis oracula revocavit absque ulla limitatione, qui habetur in Tom. 4. Buliarum Romani.

Quæritur 4. An Mendicantes prætextu Privilegiorum possint absolvere sæculares à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate?

Resp. Non posse, nam id prohibetur expressè in Decreto Alex. VII. damnantis propos. 12. & ante ipsius damnationem erat jam omnibus Regularibus ab Urbano VIII. prohibitum, ne uterentur Privilegio, quo prætendebant posse à reservatis Episcopo absolvere, interdicta quoque

que fuit talis facultas à Clemente X.
in Constit. quæ incipit : Superna.

Quæritur 5. An Regulares Privilegiorum prætextu possint absolvere sæculares à Casibus, qui jure communi, vel consuetudine, Episcopis reservantur, ut est percussio levis & occulta Clerici, excommunicatio contra procurantes abortum &c.

Resp. Affirmativè, ratio est, quia Urbanus VIII in suo Decreto declaravit, non revixisse potestatem absolvendi à reservatis Ordinario loci, sublatam Regularibus à S. Congreg. Decretis: constat autem à Decretis antecedentibus S. Congr. solum sublatam fuisse potestatem absolvendi à Casibus, quos sibi Ordinarii locorum reservant: ergo de his tantum loquitur Urbanus, necnon antea Paulus V. ac demum præfata propositio damnata: sequitur igitur, quod Regulares possint absolvere à Casibus jure communi, vel consuetudine Episcopis reservatis, sicut etiam possunt absolvere à Casibus Episcopo reservatis in Synodo, si in tabella Casuum Episcopali-
lium

lium non adnotentur, quia tunc cessat reservatio, & quia sumus in materia odiosa, quæ debet in meliorem partem explicari.

Quæritur 6. Qua poena ligentur Regulares, qui prærextu privilegiorum absolvunt à reservatis Episcopis, non obtenta ad id facultate?

Resp. Quod tam Regulares, quam Sæculares Confessarii, qui absque debita facultate præsumunt à dictis Casibus absolvere, ligantur poena excommunicationis, privationis officiorum, Dignitatum, aut Beneficiorum, & ad quæcumque officia, Prælaturas, & Beneficia in posterum obtinenda ipso facto inhabilitentur, super quibus à nemo, nisi à Romano Pontifice habilitatio, dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo, potest imperitiri, poena autem imponitur præsumptibus, quod verbum requirit scientiam legis in absolvente,

Quæritur 7. An Confessarii Regulares in vim suorum privilegiorum possint absolvere Sæculares à Casibus Sedi Apostolicæ reservatis? G Resp.

Resp. Nullibi possunt absolvere, 1. à Casibus clarè, vel dubiè in Bulla Coenæ contentis. 2. A Simonia reali contracta in Ordine, Beneficio, & ingressu Religionis. 3. Ab omni læsione libertatis, vel immunitatis Ecclesiasticæ. 4. A violatione interdicti positi à Sancta Sede. 5. A mutilatione, vel occisione Clerici in Sacris constituti. 6. Nequeunt absolvere delinquentes contra Constitutiones de electione Romani Pontificis editas. 7. Tractantes de successore eligendo, vivente Romano Pontifice. 8. Inquirentes per Astrologiam judiciariam de Statu Christianæ Reipublicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore existentis. 9. Violantes iuramentum, quod emittunt Officiales S. Congreg. Rituum circa Sanctorum Canonizationem. 10. Revelantes secretum S. Rotæ contra formam Bullæ Urban. VIII. 11. Neminem ab Homine nominatim excommunicatum, interdictum, vel suspensum, vel pro tali declaratum, vel denunciatum absolvere possunt. Extra Italiam verò, & Romæ possunt

sunt absolvere à cæteris censuris Papæ reservatis, etiam ab illis sex in Decreto Clementis VIII. edito Anno 1602 contentis; nempe 1. A violatione immunitatis, vel libertatis Ecclesiasticæ in casu occulto tantum. 2. A violatione clausuræ Monialium similiter in casu occulto. 3. A Duello. 4. A percussione Clerici. 5. A Simonia reali scienter contracta. 6. A Confidentia beneficii; à quibus sex ultimis extra Urbem, & in Italia absolvere nullatenus possunt, ab aliis autem Casibus Papæ reservatis, supradictis omnibus exceptis, possunt absolvere, nisi aliud obstet.

Quæritur 8. Quid intelligatur per violationem immunitatis Ecclesiasticæ in terminis constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit: *Cum alias nonnulli*?

Resp. Intelligitur, quod ab Ecclesiis, ac locis Sacris, & Religiosis vi, fraude, aut dolo, ac indemnitate promissione extrahantur Rei ad ipsa confugientes, ut in eis Sacro fruantur asylo, & contra Judices, ac Curiae Ministros securitate gaudeant. Constitutio vero prædicta

quosdam excipit, eisque immunitas non suffragatur, cujus generis sunt. 1. Publici Latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggre-
diuntur. 2. Depopulatores agro-
rum. 3. Qui homicidia, & mutilatio-
nes membrorum in ipsis Ecclesiis, ea-
rumque Coemeteriis committere non
verentur. 4. Qui proditoriè proximum
suum occiderit. 5. Assassini. 6. Hæresis
rei. 7. Et Rei læsæ Majestatis in perso-
nam Principis; quibus licet immunitas
non suffragetur, est nihilominus Judi-
cibus Laicis interdictum ex eis aliquem
à præfatis locis sine expressa licentia E-
piscopi extrahere, ut expressè Constitu-
tio, quæ ipsos Episcopos Judices con-
stituit ad videndum, an crimen à reo
confugiente patratum sit qualificatum,
& de exceptis. Contrafacientes mor-
taliter peccant, & ipso facto excommu-
nicatione ligantur propter offensam lo-
cis Sacris, & Religiosis irrogatam, cum
debito restituendi extractos iisdem lo-
cis in individuo, è quibus fuerint abdu-
cti.

Quæ-

Quæritur 9. Quid intelligatur nomine Clausuræ Monialium, & ad malum finem violatæ.

Resp. Per Clausuram venit illud spatium, quod intra januam Monasterii semper clausam continetur, ut claustrum, domus, hortus, & officinæ interiores: *Cap. exiit de verb. signif. in 6.* Ad quæ est cuilibet ingressus interdictus, & extra quæ Moniales non possunt egredi, quin leges Clausuræ transgrediantur juxta Constit. Gregorii XIII. *incip. Deo Sacris*; ad malum autem finem violatur, cum quis ea loca ad effectum Venerarium ingreditur; sed etiam non ad hunc finem ingredientiæ excommunicatione ligantur, quæ tamen à S. Pœnitentiaria, vel à Privilegiatis absolvi potest, etiam extra Urbem.

Quæritur 10. Quid intelligatur nomine injicientium manus violentas in Clericos?

Resp. Intelligitur quælibet actio externa ipsis Clericis, vel ordini Clericali injuriosa, modò ipsos Clericos, vel ipsorum vestes tangat, etiamsi id contin-

gat sputo, aqua, pulvere, vel simili; hinc puris verbis Clericum injurians non comprehenditur.

Quæritur 11. An nomine Clerici veniant etiam Religiosi, Moniales, & cæteræ Ecclesiasticæ personæ?

Resp. Veniunt omnes Ecclesiasticæ personæ, & 1. Clerici, omnes Sæculares prima Tonsura initiati, etiam Conjugati, si cum una, & virgine contraxerint, ac habitum, & tonsuram deferant. 2. Monachi, & hinc Religiosi omnes utriusque Sexus. 3. Tertiarii, vel in Communitate viventes, vel cum Claustraliibus habitantes. 4. Tertiariæ Virginales, aut cælibem vitam simpliciter videntes, tametsi seorsim, aut in propriis domibus, vel consanguineorum, aut affinium suorum habitent, modò ad habitum per Superiores admittantur de licentia Ordinarii &c. 5. Eremitæ, qui sub speciali obedientia Episcopi, vel alterius Prælati ex voto, vel pacto, alicui Ecclesiæ, Eremitorio, vel loco Sacro in communitate, vel separatim deserviunt. 6. Equites S. Johannis Hierosolymitani, super

Super Casibus 3. 5. & 6. reservatis in dicto Decreto Clementis VII. *Vide duel- lum, & Simonia.*

R E S T I T U T I O.

QUæritur 1. An qui alium movet, aut inducit ad inferendum damnum grave tertio, teneatur ad restitutionem istius damni illati?

Resp. Affirmativè, juxta Decretum Innoc. XI. damnantis propos. 39. & meritò, quia quicumque damnum alteri infert, obligatur jure naturæ ad damnum compensandum; sed movens, aut inducens alium ad damnificandum Petro, reverà damnum infert Petro, cum sit causa moralis damni: ergo ad restitutionem obligatur; quamvis enim movens, aut inducens alium ad inferendum damnum, non causet illud Physicè, nec necessitet alium ad actionem damnificativam, adhuc tamen damnum imputatur illi, non secus ac inferenti.

Quæritur 2. An qui pravo suo exemplo inducit alios ad furandum, teneatur ad restitutionem?

Resp. Negativè, ratio est, quia tunc merè occasionaliter damnum causatur, atque adeò cum non violetur justitia, non datur onus restitutionis; neque incurrit irregularitatem, qui suo exemplo inducit aliquem ad patrandum homicidium; secus verò si mandet, aut suadeat illud; qui enim pravis suis moribus inducit alios ad peccandum, non intendit illorum culpas, & licèt aliquando eas velit, non influit tamen positivè in illas.

Quæritur 3. An teneatur ad restitutionem, qui accipit pecuniam, ut taceat furtum ab alio patrandum?

Resp. Teneri, ratio est, quia tunc fur securius furatur, undè accipiens sic pecuniam positivè ad furtum concurrit, atque adeo lædit jus alienum: Contra verò, qui accipit pecuniam, ne revelet furtum jam commissum, non tenetur ad restitutionem, quia non cooperatur positivè ad damnum alienum nisi ex officio, aut contractu teneatur illud revelare.

Quæritur 4. An qui precibus, suasio-
ne,

ne, petitione, &c. movet, vel inducit Collatorem, ut officium, Beneficium, vel legatum, seu eleemosynam, & similia dona gratuita non conferat petenti, vel cui apud se Collator constituerat, teneatur ad restitutionem?

Resp. Quilibet habet jus, ne malis artibus sibi impediatur affectio alicujus boni, eo quod habet jus ad tale bonum conditionatè, hoc est dependenter à voluntate donantis, unde justitia violatur, si dolo, vi, fraudibus, vel mendaciis evertatur libertas illius, qui potest tale bonum conferre; non tamen læditur justitia, sed charitas, si precibus, petitione, vel suasionem impediatur collatio boni, & ideo in nostro casu non datur onus restitutionis.

Quæritur 5. An qui inducit Judicem, ne imponat mulctam pecuniariam Fisco, aut parti læsæ solvendam, vel inducit Custodes Silvarum, Fluminum, Civitatum &c. Ne deferant Magistratibus transgressores, atque adeò impediunt, ne mulcta Fisco, aut Dominis solvatur, teneatur ad restitutionem?

Resp. Quamvis peccet, probabiliter tamen ad restitutionem talis mulctæ non teneri; Ratio est, quia ad has mulctas non habet Fiscus, aut pars læsa jus ante sententiam Judicis, ergo qui has mulctas impedit, non peccat contra justitiam nec tenetur ad restitutionem, sicut nec Judex, & Custodes tenentur ad illam compensandam; Omnes tamen hi tenentur compensare damnum illatum parti læsæ, relatè ad id, ad quod habet jus independentè à sententia Judicis; v. g. Custodes, qui ex contractu, atque adeo ex Justitia tenentur revelare transgressores, quamvis non teneantur compensare mulctam pecuniariam Fisco post sententiam Judicis solvendam, tenentur tamen compensare Fisco id, quod esset à transgressoribus solvendum ratione gabellæ, & ideo, qui inducit Custodes ad non revelandum transgressores, tenetur etiam ipse hoc damnum Fisco compensare.

Quæritur 6. An inducens alium ad damnificandum suo Consilio, aut mandato, si revocet mandatum, vel Consilium, adhuc teneatur ad restitutionem?

Resp.

Resp. Quod, si mandatum revocet, non teneatur ad restitutionem, eo quod tunc mandatarius non noceat vi mandati, utpotè jam revocati; si tamen revocet consilium, & consultus adhuc vi illius consilii damnificet, consulens ad restitutionem tenetur, sicut, qui propinato alteri veneno, conatur deinde antidotis illud extinguere, & non potest, adhuc irregularitatem contrahit, & onus restitutionis, si mors sequatur; Quod si consultus non vi illius consilii, sed ex propria malitia damnificet, consulens excusabitur; hoc autem contingit, quoties consulens post datum consilium alteri de inferendo alicui damnum, validiores rationes adducit ad retrahendum illum à suo proposito. Quæ dicta sunt de consulente operationes iniustas, intelligenda etiam sunt de Confessario, vel Theologo, quem Homo imperitus consulit, an teneatur restituere, & consiliarius respondet sive ex malitia, sive ex ignorantia culpabili, non teneri, & præcipuè de Regiis Ministris, seu Consiliariis, cum consulunt Regi bellum injustum,

stum, aut gabellam iniquam, vel actionem contra immunitatem, vel libertatem Ecclesiasticam, quia revera movent, & inducunt alium ad inferendum grave damnum tertio, & sic tenentur omnem damnificationem resarcire.

Quæritur 7. An ad restitutionem teneatur, qui movet, aut inducit alium ad inferendum damnum minus, quoties ille determinatus est inferre damnum majus?

Resp. Quod non peccat, nec consequenter tenetur ad restitutionem, si suo consilio intendat tantum illud damnum majus avertere; Consilium enim est potius conditionatum, quam absolutum, quasi dicatur, si vis occidere Petrum, potius vulnus, aut alapam infligas; qui tamen determinatus est occidere Petrum, non potest induci ad inferendum potius malum minus Paulo, nisi quando Paulus ex charitate tenetur potius illud malum minus subire, ut proinde non sit rationabiliter invitatus: v. g. si fur determinatus sit furari Petro, qui ob tale furtum redigetur ad extremam,

nam, vel quasi extremam necessitatem, licitum est consulere illi, ut potius furetur aliquantulum Paulo diviti, qui in tali casu hic non esset rationabiliter invitatus: si autem sit in potestate suadentis impedire omnino damnificationem, & ipse suadeat minus damnum, peccat graviter, & ad restitutionem tenetur.

S I M O N I A.

QUæritur 1. An citra Simoniam dari possit temporale tanquam motivum ad obtinendum Spirituale, vel possit dari in gratuitam compensationem pro Spirituali, aut è contra; vel possit etiam dari Spirituale propter temporale, tanquam propter motivum principale, ac finale, ita ut pluris æstimetur temporale istud, quàm ipsa res spiritualis?

Resp. Perspicuum est, Simoniam committi, quoties datur temporale pro Spirituali, etiamsi non detur tanquam pretium, sed præcisè tanquam motivum, si detur animo obligandi alterum ad conferendum Spirituale, aut si detur temporale in gratuitam compensationem

nem pro Spirituali, vel è contra; & à fortiori Simoniam committi, si temporale sit motivum principale ad dandum Spirituale, ita ut pluris æstimetur, quàm ipsa res Spiritualis, eo quòd in hoc ultimo duplex irreverentia adversùs rem Sacram committatur, altera, quòd permuetur cum temporali, tanquam pro pretio, cui censetur æquiparari; altera, quòd supra rem ipsam temporalem æstimetur, ut proinde res Spiritualis ordinetur ut medium ad obtinendam rem temporalem, tanquam ad ejus finem, quod procul dubio summam continet inordinationem, & irreverentiam; hinc jure merito damnatæ sunt opiniones oppositæ ab Innoc. XI. cum propositionibus 45. & 46.

Quæritur 2. An sit Simoniam dare temporale pro Spirituali, vel è contra, cum pacto solùm amicitiae, non justitiæ, hoc est, cum pacto solùm obligante ex benevolentia & gratitudine, aut etiam ex fidelitate, non verò ex justitia?

Resp. Non pauci affirmarunt ad Simoniam requiri, quòd temporale pro
Spiri-

Spirituali exigatur vi pacti tanquam pretium, seu ut debitum ex iustitia, nec sufficere, quod obligatio naturalis gratitudinis in pactum deducatur, aut quod temporale pro Spirituali detur ut gratuita compensatio, seu ut debitum in compensationem: Hic tamen error in supra citatis propositionibus virtualiter damnatur. Ratio est, quia, sicut usura committitur, dum ultra sortem aliquid exigitur tanquam debitum ex benevolentia & gratitudine, & non tanquam debitum ex iustitia, nec non, si dicatur oretenus, dari in gratuitam compensationem tanquam debitum, perinde ac si pactum præcessisset, ut patet ex propos. 42. inter damnatas ab eodem Pontifice; ita similiter Simoniam committitur dando temporale pro Spirituali, vel è contra cum huiusmodi pacto; nam ex communi axioma, *quod in temporalibus est usura, in Spiritualibus est Simoniam*; tum etiam, quia si hæc via obligandi se ex gratitudine, vel amicitia, & non ex iustitia esset licita, pateret immensum ostium usuris & Simoniiis palliatis.

Quæ-

Quæritur 3. An sit Simoniacus, qui accipiens beneficium Ecclesiasticum promittit se fore gratum?

Resp. Si promittat sincerè & sine intentione dandi temporale pro Spirituali, sed solùm exponendo suam obligationem antidoralem, non erit Simoniacus, nam per ea verba non manet obligatus ad dandum aliquid temporale, sed solùm ad implendam obligationem antidoralem, quam implere potest fundendo preces ad Deum pro datore, seu resignatore Beneficii, in quo nullum est Simonix vestigium; si verò proferat ea verba taliter, quòd attentis circumstantiis significet, se daturum temporale pro Spirituali, committet crimen Simonix conventionalis, poenis juris Canonici condemnandæ, quia, quamvis ea prolatio verborum purè sumpta non significet aliquod munus temporale tribuendum, ex circumstantiis tamen, & communi modo loquendi verè significat tribuendam esse compensationem temporalem.

Quæritur 4. An Beneficiarius, qui vadit

vadit ad Ecclesiam propter distributiones, fit Simoniacus?

Resp. Si ille hujusmodi distributiones respicit, quasi finem sui operis principaliter intentum, Simoniam committit, & ita mortaliter peccat; si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad hujusmodi verò distributiones respicit secundariò, non quasi in finem, sed sicut in id, quod est necessarium ad suâ sustentationem, constat, quòd non vendit actionem virtutis, & ita Simoniam non committit, nec peccat; nam qui in actione virtutis principaliter respicit Deum, aut motivum supernaturale, tanquam finem principaliter intentum, & in eadem actione respicit commodum temporale, tanquam finem secundarium & minùs principalem, sic non vendit actum Spiritualem. Et ita cogita de eo, qui celebrat, vel communicat, aut recitat rosarium &c. propter stipendium.

Quæritur 5. An famuli & familiares Cardinalium, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, qui cum spe obtinendi aliquod

quod beneficium Ecclesiasticum illi famulantur, & obsequia præstant, sint Simoniaci?

Resp. Qui dat munus ab obsequio, five qui exhibet famulatum taliter, ut per illum non moveat, neque inclinet voluntatem Collatoris ad conferendum beneficium, licet habeat aliquam spem perveniendi ad illud, & hoc sensu dicatur famulari propter beneficium, tanquam propter finem secundarium, non erit Simoniacus; si verò præstet munus suum ab obsequio, vel principaliter propter promotionem ad beneficium, vel cum animo alliciendi suo famulatu voluntatem Prælati, vel alterius Collatoris ad talem promotionem, Simoniacus erit. Similiter Cardinales & alii Prælati Simoniacè delinquent, si obsequia temporalia famulorum, quæ compensare debent mercede temporali, velint compensare beneficio Ecclesiastico: hoc enim virtualiter est venditio, & commutatio beneficii pro obsequio temporali, & tunc dant beneficium propter munus ab obsequio, tanquam propter finem principalem. Quæ.

Quæritur 6. An Simonia committatur ab eo, qui pecuniam vel aliud munus offert, ut in Prælaturam Regularem eligatur?

Resp. Affirmativè, non secus, ac qui pecuniam offert ad beneficium obtinendum; dubium tamen est, an ille excommunicationem incurrat latam contra obtinentes Simoniacè beneficium, quia dubium est apud DD. utrum nomine beneficii veniat etiam Prælatura Regularis.

Quæritur 7. An Simoniam contrahant Petrus, & Paulus, qui inter se ita conveniunt; Ego eligam te in Priorem, & Tu eligas me in Provincialem?

Resp. Nonnulli probabiliter putant, quod, quamvis hic contractus non vacet culpâ mortali, non sit tamen Simoniacus; quia non permutatur temporale cum Spirituali, sed Spirituale cum Spirituali; idemque docent, si duo Compatroni beneficii conveniant, ut unus primâ vice præsentet quem mavult alter, & hic alterâ vice presentet ad arbitrium illius.

Quæritur 8. An sit Simonia, pro interces-

tercessione offerre pecuniam intercessori mediato vel immediato in ordine ad obtinendum beneficium, etiam si offeratur ut motivum?

Resp. Affirmativè; sicut enim paratur via ad beneficium per pecuniam, si offeratur tanquam pretium Collatori, ita etiam, si offeratur intercessori five mediato, five immediato.

S I M U L A T I O.

QUæritur 1. Quid, & quotuplex sit Simulatio?

Resp. Quòd fit duplex, alia formalis, quæ fit cum voluntate directâ decipiendi; alia materialis, quæ fit ob justam causam permittendo aliorum deceptionem, eo pacto, quo per æquivocationem non intenditur directè, sed ob justam causam permittitur aliorum deceptio.

Quæritur 2. An urgens metus gravis sit causa justa simulandi Sacramentorum administrationem?

Resp. Quòd simulatio formalis, quæ fit cum voluntate directâ decipiendi, fit illicita tam in administrandis Sacramentis,

tis, quàm in quocunque alio casu, non dubitarur, quippè quæ depurari non potest à mendacio; parum enim refert, quòd mendacium fiat verbo, aut nutibus, aut alio signo exteriori, dummodo fiat animo fallendi; de simulatione tamen materiali fuit dissensio inter DD. nonnulli enim putârunt, ratione metûs gravis licitam esse simulationem materiale in Sacramentorum administratione, sed eorum opinionem Innoc. XI. cum propos. 29. damnavit, definiendo, metum ipsum mortis non esse justam causam, administrandi fictè Sacramenta; Ratio est, quia, quamvis regulariter simulatio materialis tam verbis quàm aliis signis exterioribus ob justam causam liceat, & possit etiam esse honesta, cùm etiam de Christo Domino dicatur: *Luc. 24. Et ipse finxit se longius ire*; nihilominus tamen quoties simulatio aliqua externa est aliquatenus Deo injuriosa, tunc nullatenus licet, ne ad mortem quidem declinandam. Sic nullam ob causam licet exteriùs adolere thus idolo, etiam si ne animo adolendi, quia hæc ipsa simu-

lati.

latio est graviter Deo injuriosa; sed in casu nostro simulare administrationem Sacramentorum est pariter Sacramentis injuriosum, ergo ne ad mortem quidem declinandum ista simulatio materialis est licita; cum reverentia debita Sacramentis postulet, non solum quod sanctè tractentur, sed etiam quod administrentur sincerè; gravius enim peccatum est simulare Sacramenti administrationem, quàm sacrilegè illud administrare, quia Deo illudit, & homines decipit, qui fraudulenter Sacramenta simulare præsumit.

Quæritur 3. An, cum Confessarius ex sola Confessione Sacramentali novit, poenitentem accedentem ad Sacram Mensam esse pane Angelico indignum, possit licitè loco Hostiæ consecratæ præbere non consecratam?

Resp. Aliqui putârunt posse, modo poenitens consentiat, & Sacerdos cum Hostia non consecrata teneat simul in manu aliam consecratam, ut etiam circumstantes debitum objectum suæ adorationis habeant; quæ sententia est prorsus

prorsus improbabilis, & falsa; ideo tenendum est, non posse. Ratio est, quia tunc Sacerdos mentiretur, & adstantes deciperet; significaret enim se dare Hostiam consecratam, quam non daret, unde peccaret graviter. 1. Peccato falsitatis & simulationis. 2. Peccato gravis irreverentiæ erga Sacram Hostiam. 3. Peccaret exhibendo Hostiæ non consecratæ externam adorationem latriæ. 4. Præbendo occasionem aliis ad eam adorandam, quæ omnia sunt graviter illicita; debet igitur consecratam præbere, ne sigillum Confessionis frangat, nec administrationem Sacramenti simulet.

Quæritur 4. An liceat Confessario proferre verba absolutionis sine animo absolvendi?

Resp. Negative; ratio est, quia est magna irreverentia, quæ immediatè versatur circa immediatam formam Sacramenti institutam à Christo Domino ad hunc solum finem dimittendi peccata; & qui affirmat: *Ego te absolvo*: sine intentione absolvendi, mentitur, quod est gravis irreverentia, quæ pariter committi-

mittitur, proferendo verba consecrationis sine animo consecrandi.

Quæritur 5. Quomodo se geret Confessarius, qui in conspectu plurium circumstantium videt poenitentem indignum esse absolutione ob defectum dispositionis, ne prodat indignitatem peccatoris, violando sigillum?

Resp. Quòd debet quasi obmurmurando recitare aliquam orationem, vel poenitentem benedicere, non intendendo deceptionem circumstantium, sed solum permittendo illam; ne indignitatem poenitentis prodat, & ne sigillum violet, quia, si id signum daret externum, nempe intendendo, quòd intelligant absolutum eum, qui non est absolutus, mortaliter peccaret & peccato mendacii, & contra reverentiam Sacramento debitam; quod si præter intentionem Confessarii adstantes decipiantur, tunc is non peccat, quia Sacramenti administrationem non simulat, & quia præfatæ orationes, seu benedictiones ad formam Sacramenti poenitentiae non pertinent.

Quæ-

Quæritur 6. An Confessarius, cui poenitens mortem minatur, nisi absolvat, possit secretò dicere hoc verbum, *neutiquam*, & deinde clarâ voce addere: *Ego te absolvo*?

Resp. Nonnemo docuit, non solùm id esse licitum, sed etiam posse proferri verba absolutionis: *Ego te absolvo*: addendo postea submissâ voce: à *Censuris*; utrumque tamen sanè falsum est, atque adeo illicitum. Ratio est, quia tam illud verbum: *Neutiquam* quàm illud, à *Censuris*, submissâ voce prolatum; perindè esset, ac si mente tantùm retineretur, sed locutio cum restrictione mentali non est licita, ergo nec ea verba submissè prolata licita sunt; propterea in casu nostro, quando alio licito modo non posset Confessarius poenitentem à suo proposito removere, deberet potius mortem subire, quàm peccatum committere.

Quæritur 7. An possit Confessarius, ad non simulandam absolutionem, opponere conditionem?

Resp. Negativè; nam ad evitandum
H unum

unum peccatum, aliud committeret absolvens indispositum; etenim ad licitè impendendam absolutionem, debet prudenter judicare poenitentem esse rite dispositum, & solum ob justam causam potest impendi conditionata absolutio.

Quæritur 8 An, qui post celebrata Sponsalia cum Berta, contraxit impedimentum dirimens, propter quod nec vult, nec potest promissionem implere, possit ad vitandam mortem, quam ei parentes Sponsæ minitantur, contrahere Matrimonium cum intentione non se obligandi, & simulandi contractum?

Resp. Negativè, sive cum animo contrahendi contrahat, sive absque animo eam ducat, semper peccat contra reverentiam Sacramento debitam; nam semper facit illud irritum. 1. Quia contrahit cum impedimento dirimente. 2. Quia simulat Sacramentum, nec potest ex metu quantumvis gravi excusari. 3. Peccat peccato mendacii & deceptionis, si respondeat, se accipere Bertam in suam, animum autem contrahendi non habeat. Remedium itaque erit, ut ad S. Pæ,

S. Pænitentiariam pro dispensatione super impedimento recurrat, vel de eo conferat cum Episcopo, ut provideat, quæ sanè est melior responsio pro praxi, quàm allata à quodam recentiore, putante, posse simulare matrimonium, ut contractus est, non verò ut Sacramentum, quæ quidem distinctio à Viro Catholico sustineri non potest.

U S U R A.

QUæritur 1. An Mutuator possit excusari à crimine usuræ, si in mutuo aliquid supra sortem exigat, ob maiorem æstimationem, quam facit pecuniæ præsentis, quàm futuræ?

Resp. Non posse excusari, ut constat ex propos. 41. inter damnatas ab Innoc. XI. Etenim quamvis in ordine ad alios contractus posset dici pecunia numerata esse pretiosior numerandà, in ordine tamen ad contractum mutui id non potest habere locum, nam in terminis mutationis, & in ordine ad illam non consideratur utilitas, quam potest habere mutuator, si non mutuet, & quæ
H 2 possit

possit reddere pretiosiore pecuniam præsentem, quam futuram; tum quia si habenda esset in scrinio, non esset mutuatori utilior pecunia præsens, quàm futura, & si ei profutura esset ad lucrum, jam egredimur terminos contractus mutationis, & ingredimur viam alterius contractûs, quo se obligat mutuator ad fubeundum damnum emergens, qui novus contractus est pretio æstimabilis; neque potest dici, pretiosior pecunia præsens ex necessitate mutuatarîi, quia si mutuator habiturus esset pecuniam in scrinio, ex sola necessitate mutuatarîi non esset præcisè utilior, aut pretiosior mutuatori.

Quæritur 2. An licitum sit mutuantî aliquid supra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus?

Resp. Negativè, juxta decretum Alexandri VII, damnantis propos, 42. & ratio est, quia ex hoc aperiretur immensum ostium usuris palliatis, quilibet enim mutuans dicere posset, quod per diem, vel per hebdomadam mutuet gratis,

tis, deinde aliquid supra fortem velit pro obligatione non repetendi fortem per annum, aut per aliud tempus.

Quæritur 3. An si mutuans prævideat periculum proximum amittendi fortem, possit à mutuatario aliquid exigere pro hoc periculo, cui se exponit?

Resp. Posse citra usuram in hoc casu aliquid supra fortem accipere, non quidem pro obligatione non repetendi mutuum intra certum tempus, sed pro damno probabiliter emerfuro, aut pro lucro probabiliter cessaturo intra illud tempus, quo mutuans in gratiam mutuatarii privat se pecuniâ suâ: duo tamen sunt à mutuante præstanda: primum est, quod moneat mutuatarium de hoc damno probabiliter emerfuro, ut possit ille aliter sibi consulere, accipiendo pecuniam ab alio, cui fortè damnum nullum emergeret, & sic à solvendo gravamine liberetur. Alterum est, quod non obliget illum ad solvendum lucrum ad mensuram æstimationis ejus periculi; mutuans enim solùm habet jus, ut servetur indemnis, nam si aliam obligatio-

nem mutuatario imponat, ab usura non poterit excusari.

Quæritur 4. An committatur usura, dum ultra fortem aliquid exigitur tanquam debitum ex benevolentia, & gratitudine, & non tanquam debitum ex iustitia?

Resp, Quod pars negativa repugnet decreto Innoc. XI. damnantis propos. 42. Ratio est, quia quoties immediate ex mutuo provenit aliquod lucrum mutuanti & aliquod gravamen mutuatario, quod sit extra rationem mutui, usura procul dubio committitur, atqui si mutuatarie teneatur præter fortem dare v. g. quinque pro singulis centenariis, ita ut possint ea à mutuante exigere tanquam debita, etiam si ex gratitudine, & benevolentia, immediate provenit ex mutuo hoc lucrum mutuanti, & hoc gravamen mutuatario: ergo si aliquid exigatur ultra fortem tanquam debitum ex benevolentia, aut gratitudine, committitur usura.

Quæritur 5. An mutuanus committat Usuram, si aliquid supra fortem speret à mutuatario? Resp.

Resp. Negative, si secluso omni pacto aliquid speret, & exigat ex mera gratia mutuatarii. Ratio est quia Innocentius solum damnavit opinionem docentem, non esse Usuram exigere ex mutuo aliquid supra sortem, tanquam debitum ex benevolentia, aut gratitudine, quod est valde diversum à casu nostro.

Quæritur 6. An mutuans ad restitutionem lucri teneatur, si mutuatarius illud solvit tanquam debitum, ipse verò accipit tanquam sibi ex gratitudine donatum?

Resp. Mutuantem ad restitutionem teneri nisi bona fides excuset, quia datio illa mutuatarii, utpotè involuntaria, insufficientis est ad transferendum dominium, cum desit animus donandi; immò si mutuans accepit lucrum dubiâ fide, seu dubitans, num detur sibi liberaliter, an tanquam debitum, adhuc ad restitutionem tenetur, sicut qui dubiâ fide cæpit possidere rem alionam; si verò bonâ fide accepit, & dubium superveniat, tenetur inquirere ad dubium deponendum, quod si deponi non possit, probabile

bile est, quod possit lucrum retineri; in hoc enim dubio melior est conditio possidentis.

Quæritur 7. An si Mutuatarius dedit aliquid supra sortem liberaliter, mutuans verò accepit mala fide, putans sibi dari ut debitum, teneatur ad restitutionem?

Resp. Probabilius esse, quod possit mutuans lucrum illud retinere, quando deprehendit animum liberalem mutuatarii. Ratio est, quia ex parte dantis posita fuit sufficiens voluntas ad transferendum dominium, & ex parte accipientis potest poni acceptatio formalis, quando deprehenditur animus mutuatarii non retractatus, ita ut tunc dominium transferatur; præterquam quod posita fuit acceptatio virtualis tunc, quando mutuans accepit lucrum, quia quamvis putaverit illud non dari gratis, voluit tamen sibi accipere omni meliori modo, quo poterat; neque obstat quod in *CaP. consului de Usuris* dicatur, Usurarium mentalem cogendum esse ad restituendum, ibi enim est sermo, quando

Mutua-

Mutuatarius non dedit aliquid supra fortem merè liberaliter, & quamdiu de hac voluntate dantis non constat.

Quæritur 8. An teneatur ad restitutionem mutuans, si aliquid supra fortem det ei mutuatarius, liberaliter quidem, sed ductus timore, ne alioquin non sit accepturus iterum mutuum, quando indigebit, aut ne vocetur ingratus?

Resp. Teneri, Ratio, est, quia mutuarius quando solvit aliquid ultra fortem ductus timore, ne sibi novum beneficium subtrahatur, ferè semper putat, injustum metum gravem sibi incuti, & idcirco videtur, quod non det liberaliter, sed coactè, ductus hoc injusto metu; unde obligatur mutuans ad restitutionem. Quod si metus esset levis, nec daret causam donationi, mutuans posset rem sibi liberaliter donatam retinere.

Quæritur 9. An sicut est usura mutuare cum pacto, quod quis se obliget ex iustitia ad remutuandum in posterum, ad frequentandum tuum molendinum, officinam, Gymnasium &c, ita sit usura mutuare cum pacto, quod quis ad hæc se obliget ex gratitudine? H 5 Resp.

Resp. Affirmativè. Ratio est, quia in utroque casu obligationi naturali gratitudinis superadditur nova obligatio onerosa, in primo casu civilis, quia ex iustitia; in secundo moralis, quia ex fidelitate, quandoquidem obligari ad id etiam ex fidelitate, gravat magis mutuatarium, quàm gravet mutuantem ipsa mutuatio, & ideo ab his pactis utpotè illicitis abstinendum.

Quæritur 10. An sit licitum mutuare cum pacto, quod alter suæ obligationi satisfaciat v. g. audiat Missam die festo, impleat votum, satisfaciat debito liquido?

Resp. Esse licitum, quando huiusmodi pactum non superaddit novum onus, quod magis gravet mutuatarium; nam passim hæc nova promissio non censetur magis gravare, quàm antecedens obligatio.

F I N I S.

Pia

Pia Mentis exercitia.

Pro quavis die hebdomadis.

Exhortatio matutina:

*Recordare NN. quod creatus sis, ut hodie
serviendo Numini, salvus fias; non ut
serviendo Mundo, & tuis voluptatibus,
damneris æternum, futurus Inferorum
Titio. Anima una! anima æterna!*

Die Dominicâ.

De Præsentia Dei, & Beatitudine.

1. Deus videt, audit, scit omnia.
2. Disponit, movet, dirigit singula.
3. An ero cum illo post mea funera?

Die Lunæ.

De miseriis hominis.

1. Quid fui? quid sum? quid ero?
2. Secundum naturam, fortunam, & Gratiam?
3. Quomodo in his stabo? reparabo? conservabo?

Die Martis.

De Morte.

1. Mors certa; modus, & hora incerta.
2. Tunc corpus dolebit, animus parebit.
3. Quid postea, cum de me dicetur: *vixit.*

Die

Die Mercurii.

De Judicio.

1. Judex Deus, sciens omnia.
2. Accusabunt dæmones, mei hostes.
3. Angelus, conscientia, sidera testes.

Die Jovis.

De Inferno.

1. Horror dæmoniorum.
2. Confusio peccatorum.
3. Æternitas tormentorum.

Die Veneris.

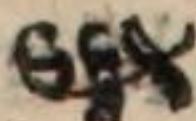
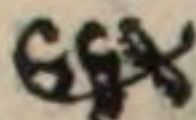
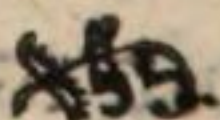
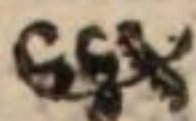
De Passione Christi.

1. Patitur Dei filius sapien: innocentissimus.
2. Infamiam, flagra, mortem,
3. Pro me peccatore vili, ingrato.

Die Sabbathi.

De B. Virgine.

1. Ab æterno Mater Gratia,
2. In tempore Mater Misericordia
3. In hora mortis, me Sodalem protege.

Die Mercurii.

De Iudicio.

1. Iudex Deus, sciens omnia.
2. Accusabunt dæmones, mei hostes.
3. Angelus, conscientia, sidera testes.

Die Jovis.

De Inferno.

1. Horror dæmoniorum.
2. Confusio peccatorum.
3. Æternitas tormentorum.

Die Veneris.

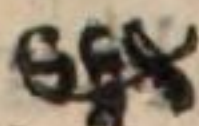
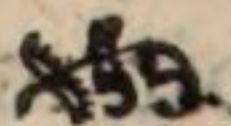
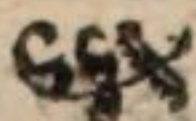
De Passione Christi.

1. Patitur Dei filius sapien: innocentissimus.
2. Infamiam, flagra, mortem,
3. Pro me peccatore vili, ingrato.

Die Sabbathi.

De B. Virgine.

1. Ab æterno Mater Gratia,
2. In tempore Mater Misericordia
3. In hora mortis, me Sodalem protege.

Die Mercurii.

De Iudicio.

1. Iudex Deus, sciens omnia.
2. Accusabunt dæmones, mei hostes.
3. Angelus, conscientia, sidera testes.

Die Jovis.

De Inferno.

1. Horror dæmoniorum.
2. Confusio peccatorum.
3. Æternitas tormentorum.

Die Veneris.

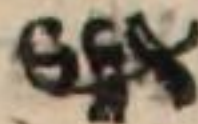
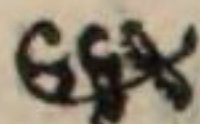
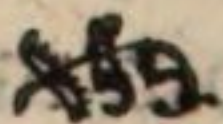
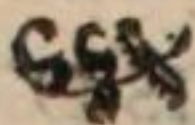
De Passione Christi.

1. Patitur Dei filius sapien: innocentissimus.
2. Infamiam, flagra, mortem,
3. Pro me peccatore vili, ingrato.

Die Sabbathi.

De B. Virgine.

1. Ab æterno Mater Gratia,
2. In tempore Mater Misericordia
3. In hora mortis, me Sodalem protege.

Die Mercurii.

De Iudicio.

1. Iudex Deus, sciens omnia.
2. Accusabunt dæmones, mei hostes.
3. Angelus, conscientia, sidera testes.

Die Jovis.

De Inferno.

1. Horror dæmoniorum.
2. Confusio peccatorum.
3. Æternitas tormentorum.

Die Veneris.

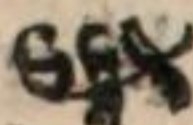
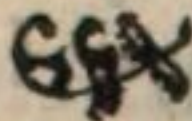
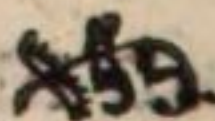
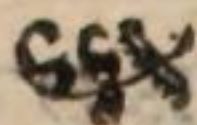
De Passione Christi.

1. Patitur Dei filius sapien: innocentissimus.
2. Infamiam, flagra, mortem,
3. Pro me peccatore vili, ingrato.

Die Sabbathi.

De B. Virgine.

1. Ab æterno Mater Gratia,
2. In tempore Mater Misericordia
3. In hora mortis, me Sodalem protege.

Expositio propositionum damnatarum

Argentoratum 1744

Polem. 945

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10773391-5

VD18 14455269-001